

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria – Vlada-Government
Ministria e Punëve të Brendshme
Ministarstvo Unutrašnjih Poslova – Ministry of Internal Affairs

UDHËZIM ADMINISTRATIV (MPB) NR.16/2017
PËR PËRGATITJEN E KANDIDATËVE PËR DHËNIEN E PROVIMIT PROFESIONAL NË LËMINË E
MBROJTJES NGA ZJARRI

ADMINISTRATIVE INSTRUCTION (MIA) NO.16/2017
ON PREPARING CANDIDATES FOR PASSING THE PROFESSIONAL EXAM IN THE AREA OF FIRE
PROTECTION

ADMINISTRATIVNO UPUTSTVO (MUP) BR.16/2017
ZA PRIPREMANJE KANDIDATA ZA POLAGANJE STRUCNOG ISPITA IZ OBLASTI PROTIV POZARNE
ZASTITE

<p>Ministri i Ministrisë së Punëve të Brendshme,</p> <p>Në mbështetje të nenit 8, paragrafit 5 të Ligjit nr. 04/L-012 për Mbrojtje nga Zjarri (GZ Nr. 07, me datë 10.08.2011), nenit 8 nën paragrafin 1.4 të Rregullores Nr. 02/2011 për Fushat e Përgjegjësive Administrative të Zyrës së Kryeministrit dhe Ministrive, si dhe nenit 38, paragrafi 6 të Rregullores të Punës së Qeverisë së Republikës së Kosovës Nr. 09/2011 (GZ nr. 15, 12.09.2011),</p> <p>Nxjerr:</p> <p>UDHËZIM ADMINISTRATIV(MPB) NR. 16/2017PËR PËRGATITJEN E KANDIDATËVE PËR DHËNIEN E PROVIMIT PROFESIONAL NË LËMINË E MBROJTJES NGA ZJARRI</p> <p>Neni 1 Qëllimi</p> <p>Me këtë udhëzim administrativ përcaktohet përmbajtja dhe lloji i</p>	<p>Minister of the Ministry of Internal Affairs,</p> <p>Pursuant to Article 8, paragraph 5 of the Law no. 04/L-012 on Fire Protection (OG No. 07, dated 10.08.2011), Article 8 subparagraph 1.4 of Regulation No. 02/2011 on the Areas of Administrative Responsibility of the Office of the Prime Minister and Ministries, as well as Article 38, paragraph 6 of the Rules of Procedure of the Government of the Republic of Kosovo Nr. 09/2011 (OG No. 15, 12.09.2011),</p> <p>Issues:</p> <p>ADMINISTRATIVE INSTRUCTION (MIA) NO. 16/2017 ON PREPARING CANDIDATES FOR PASSING THE PROFESSIONAL EXAM IN THE AREA OF FIRE PROTECTION</p> <p>Article 1 Purpose</p> <p>With this Administrative Instruction are defined the content and the type of</p>	<p>Ministar Ministarstva Unutrašnjih Poslova,</p> <p>Na osnovu Člana 8. stav 5. Zakona br. 04 / L-012 o Zaštiti od Požara (SL br. 07, od 10.08.2011.), Član 8 u članu 1.4 Uredbe br. 02/2011 o Oblastima Upravne Odgovornosti Kancelarije Premijera i Ministarstava, kao i člana 38. stav 6. Poslovnika Vlade Republike Kosovo Br. 09/2011 (SL br. 15, 12.09.2011),</p> <p>Izdaje:</p> <p>ADMINISTRATIVNO UPUTSTVO (MUP) BR. 16/2017 ZA PRIPREMANJE KANDIDATA ZA POLAGANJE STRUCNOG ISPITA IZ OBLASTI PROTIV POZARNE ZASTITE</p> <p>Član 1 Svrha</p> <p>Sa ovim Administrativnim Uputstvomdefinišu sadržaj i vrsta</p>
--	---	---

<p>programit, kushtet e trajnimit profesional në fushën e mbrojtjes nga zjarri dhe mënyra e dhënies së provimit profesional në fushën e mbrojtjes nga zjarri.</p>	<p>program, requirements on professional training in the field of fire protection and the mode of passing the professional exam in the field of fire protection.</p>	<p>programa, uslovi obuke iz oblasti zaštite od požara i načinu polaganja stručnog ispita u oblasti zaštite od požara.</p>
<p style="text-align: center;">Neni 2 Fushëveprimi</p>	<p style="text-align: center;">Article 2 Scope</p>	<p style="text-align: center;">Član 2 Polje delovanja</p>
<p>Dispozitat e këtij udhëzimi administrativ përcaktojnë se kush është i obliguar t'i nënshtrohet dhënies së provimit profesional në lëmin e mbrojtjes nga zjarri, si dhe kush përmban planin dhe programin, i cili është pjesë përbërëse e këtij udhëzimi administrativ.</p>	<p>Provisions of this administrative instruction define who is obliged to undergo the professional exam in the field of fire protection, as well as who contains the plan and program, which is integral part of this administrative instruction.</p>	<p>Odredbe ovog administrativnog uputstva utvrđuju ko je dužan da se podvrgne obaveznom stručnom ispitu oz oblasti zaštite od požara, kao I tko sadrzava nastavni plan i program, koji je sastavni deo ovog Administrativnog Uputstva.</p>
<p style="text-align: center;">Neni 3 Përkufizimet</p>	<p style="text-align: center;">Article 3 Definitions</p>	<p style="text-align: center;">Član 3 Definicije</p>
<p>Shprehjet e përdorura për qëllim të këtij udhëzim administrativ kanë kuptimin si në Ligjin Nr. 04/L-012 për Mbrojtje nga Zjarri si dhe me legjislacionin përkatës në fuqi.</p>	<p>Expressions used for the purpose of this administrative instruction shall have the meaning as in the Law No. 04/L-012 on Fire Protection as well as in the relevant applicable legislation.</p>	<p>Korisceni izrazi na ovom dministrativnom uputstvu imaju znacenje kao u Zakonu Br,04/L-012 za zastitu od pozara kao i sa doticnim zakonodavstvom na snagu.</p>
<p style="text-align: center;">Neni 4 Trajnimit dhe Dhënia e provimit Profesional</p>	<p style="text-align: center;">Article 4 Training and professional exam</p>	<p style="text-align: center;">Član 4 Obuka i polaganje strucnog ispita</p>
<p>1. Personat që punojnë në fushën e mbrojtjes nga zjarri, sipas dispozitave të këtij udhëzimi, duhet t'i nënshtrohen trajnimit profesional për mbrojtje nga</p>	<p>1. Persons working in the field of fire protection, according to provisions of this instruction, should undergo the professional training on fire protection</p>	<p>1. Lica koja rade u oblasti zaštite od požara, u skladu sa odredbama ovog uputstva, trebalo bi da prođu profesionalnu obuku o zaštiti od požara i</p>

<p>zjarri dhe ta kalojnë provimin profesional.</p> <p>2. Mësimdhënia e të gjitha njësive mësimore është e detyrueshme dhe zhvillohet sipas planeve mësimore.</p> <p>3. I punësuar në punët e mbrojtjes nga zjarri, i cili ka kaluar provimin profesional sipas programit për kandidatët me shkollë të mesme dhe i cili gjatë procesit të punës arrin nivel më të lartë të arsimit, është i obliguar që në afat prej 60 ditëve nga dita e transferimit në vendin e punës, për të cilin është kusht niveli më i lartë i arsimit, ta kryej provimin profesional sipas programit për kandidatët me arsim të lartë.</p>	<p>and must pass the professional exam.</p> <p>2. Teaching of all educational units shall be mandatory and is developed according to curriculums.</p> <p>3. The employee related to fire protection works, who has passed the professional exam according to the curriculum for middle school candidates and who during the work process attains the highest level of education shall be obliged within 50 days from the day of transfer to the work place, for which as a requirement is the highest level of education, to complete the professional exam according to the curriculum for candidates with higher education.</p>	<p>mora da položi stručni ispit.</p> <p>2. Nastava u svim nastavnim jedinicama je obavezna i treba da se odvija prema nastavnom programu.</p> <p>3. Zaposleni u Radu za zaštitu od požara, Koji je položio stručni ispit po programu za kandidate sa srednjom skolom i Koji su tokom Rada dostigli najviši Stepen obrazovanja je neophodna u roku od 50 dana od dana transfera na radnom mestu, za Koje zahtevani uslov je najviši nivo obrazovanja, da kompletiraju Stručni ispit po programu za kandidate sa visokim obrazovanjem.</p>
<p style="text-align: center;">Neni 5 Subjektet e realizimit të trajnimeve dhe obligimet për mbajtjen e të dhënave</p> <p>1. Trajnimin dhe dhënien e provimit profesional e kryen Agjencia dhe personi juridik i autorizuar .</p> <p>2. Trajnimin profesional e zhvillojnë edhe personat juridik të cilët i plotësojnë kushtet dhe janë të autorizuar nga Agjencia.</p>	<p style="text-align: center;">Article 5 Training implementation subjects and requirements for record keeping</p> <p>1. The Training and passing of the professional exam is carried out by the Agency and authorized legal entity.</p> <p>2. Professional training perform legal persons as well those who meet the requirements and are authorized by the Agency.</p>	<p style="text-align: center;">Član 5 Subjekt i sprovođenja obuke i obaveze za vođenje evidencije</p> <p>1. Obuka i polaganje stručnog ispita obavlja Agencija i ovlašćeno pravno lice.</p> <p>2. Izvođenje profesionalnu obuke obavljaju pravna lica koja ispunjavaju uslove i koja su ovlašćena od Agencie.</p>

<p>3. Kushtet e përgjithshme që duhet ti plotësoj Personi Juridik i Autorizuar që merret me organizimin e trajnimit Profesional për mbrojtje nga zjarri janë përcaktuar me Udhëzimi Administrativ nr. 25/2012 – Lidhur me Kushtet e Marrjes me Punët e Avancimit të Mbrojtjes nga Zjarri.</p> <p>4. Personat juridik që zhvillojnë trajnim profesional obligohen të mbajnë regjistrin e kandidatëve dhe ditarin me listën e thirrjeve.</p> <p>5. Regjistri nga paragrafi 3 i këtij neni përmban: numrin rendor, emrin dhe mbiemrin e kandidatit, vendbanimin, adresën e banimit, titullin e personit juridik ku është i punësuar kandidati, nivelin dhe fushat e arsimit të kryer, kohën e nënshkrimit të kontratës së punës, vitin e regjistrimit, numrin rendor të kursit dhe numrin rendor të ditarit me listën e thirrjeve.</p> <p>6. Ditari me listën e thirrjeve nga paragrafi 3 i këtij neni përmban: numrin rendor të kursit, emrin, mbiemrin dhe emrin e njërit prej prindërve të kandidatit, datën dhe kohën e mbajtjes së mësimëve, përshkrimin e punës në orën mësimore dhe nënshkrimin e mësimitdhënësit.</p>	<p>3. The general conditions to be met by the Authorized Legal Entity dealing with the organization of professional fire protection training are set out in Administrative Instruction no. 25/2012 - Concerning the Requirements for Fire Protection Advancing Works.</p> <p>4. Legal entities that develop professional training shall be obliged to keep the record of candidates and the diary with the list of calls.</p> <p>5. The register from paragraph 3 of this article shall contain: ordinal number, name and surname of candidate, housing, address, title of legal entity where the candidate is employed, level and fields of completed education, time of signing the work contracts, year of registration, ordinal number of course and ordinal number of the diary with the list of calls.</p> <p>6. The diary with the list of calls from paragraph 3 of this article shall consists of: ordinal number of course, name, surname and name of one of the candidate's parent, date and time of lessons held, job description in the lesson hour and signature of teacher.</p>	<p>3. Opšti uslovi koje treba da ispunjava ovlašćeno pravno lice koje se bave organizovanjem profesionalne obuke za zaštitu od vatre su navedene u Administrativnom uputstvu br. 25/2012 - U Vezi sa Uslovima za Unapređivanje Požarne Zaštite.</p> <p>4. Pravna lica ce odvijati strucnu obuku da odrza egistraciju kandidata i dnevnik sa listom poziva</p> <p>5. Registar iz stava 3. ovog člana sadrži: redni broj, ime i prezime kandidata, mesto stanovanja, adresu, naziv pravnog lica gde je zaposlenkandidat , nivoa i poljima završenog obrazovanja, vreme potpisivanja radnih ugovora, godina registrovanja, redni broj naravno i rednim brojem u dnevniku sa liste poziva.</p> <p>6. Lista poziva iz Stava 3 Ovog člana sadrži Redni broj, Ime, Prezime i ime jednog od roditelja kandidata, Datum i Vreme održavanja od lekcija, opis posla u vreme nastave i potpis nastavnika.</p>
--	--	---

<p style="text-align: center;">Neni 6 Trajnimi</p>	<p style="text-align: center;">Article 6 Training</p>	<p style="text-align: center;">Član 6 Obuke</p>
<p>1. Trajnimi profesional në fushën e mbrojtës nga zjarri përbëhet nga: pjesa e përgjithshme, pjesa e veçantë dhe pjesa praktike.</p> <p>2. Procesi i trajnimit të personave të cilët punojnë në punët e mbrojtjes nga zjarri, fillon me njësitë mësimore të pjesës së përgjithshme, dhe më pas pasohet nga njësitë mësimore të parapara në pjesën e veçantë të programit, në varshmëri me punët që i kryen kandidati.</p> <p>3. Pjesën praktike të trajnimit profesional e kryejnë vetëm personat të cilët kryejnë punë të mbrojtjes nga zjarri me përgatitje shkollore të mesme.</p> <p>4. Pjesa e përgjithshme e trajnimit profesional është e njëjtë për të gjithë personat dhe përbëhet prej temave për rregullimin normativ të mbrojtjes nga zjarri.</p> <p>5. Pjesa e veçantë e trajnimit për personat të cilët kryejnë punë të mbrojtjes nga zjarri me përgatitje shkollore të lartë përbëhet prej temave në vijim:</p>	<p>1. Professional training in the field of fire protection consists of: general part, particular part and practical part.</p> <p>2. Training process for persons who work with fire protection related Works, begins with the learning unit of the general part, followed by the learning units provided in the particular part of the curriculum, depending of the works that the candidate carries out.</p> <p>3. Practical part of professional training is carried out only by persons who perform fire protection works with secondary school preparation.</p> <p>4. The general part of professional training is the same to all persons and consists of fire protection normative regulation topics.</p> <p>5. Special part of training for persons who carry out fire protection works with high school preparation shall consist of the following topics:</p>	<p>1. Stručna obuka u oblasti zaštite od požarasastoji se od: opšteg dela, posebnog dela i praktičnog dela.</p> <p>2. Trenažni proces za lica koja rade sa srodnim radovima za zaštitu od požara, počinje sa učenjem jedinice u opštem delu, zatim nastavnim jedinicama predviđenim u određenom delu programa, u zavisnosti od radova koji kandidat izvrsava.</p> <p>3. Praktični deo stručnog osposobljavanja vrše samo lica koja obavljaju poslove zaštite od požara sa srednjom školskom premom.</p> <p>4. Opšti deo stručnog usavršavanja je isti za sva lica i sastoji se od tema protivpožarne zaštite i normativnog regulisanja.</p> <p>5. Poseban deo stručnog usavršavanja za lica koja obavljaju poslove zaštite od požara sa visokom obrazovnim spremom se sastoji od sledećih tema:</p>

<p>5.1. Mbrojtja parandaluese nga zjarri;</p> <p>5.2. Pajisjet për mbrojtje nga zjarri;</p> <p>5.3. Sistemet stabile për mbrojtje nga zjarri;</p> <p>5.4. Mjetet dhe pajisjet zjarrfikëse;</p> <p>5.5. Taktikat e fikjes së zjarrit.</p> <p>6. Pjesa e veçantë e trajnimit për personat të cilët kryejnë punë të mbrojtjes nga zjarri me përgatitje shkollore të mesme përbëhet prej temave në vijim:</p> <p>6.1. Mbrojtja parandaluese nga zjarri;</p> <p>6.2. Pajisjet për mbrojtje nga zjarri;</p> <p>6.3. Mjetet dhe pajisjet zjarrfikëse;</p> <p>6.4. Taktikat e fikjes së zjarrit.</p> <p>7. Pjesa praktike e trajnimit profesional përfshinë punën me mjete dhe pajisje tjera teknike të mbrojtjes nga zjarri, punën dhe mënyrën e veprimit në njësitë e zjarrfikjes dhe punën tjetër praktike në punët e mbrojtjes nga zjarri.</p>	<p>5.1. Preventive protection from fire;</p> <p>5.2. Fire protection equipment;</p> <p>5.3. Fire protection stable systems;</p> <p>5.4. Firefighting tools and equipment;</p> <p>5.5. Firefighting tactics.</p> <p>6. The special part of training for persons who carry out fire protection works with middle educational preparation consists of the following topics:</p> <p>6.1. Preventive protection from fire;</p> <p>6.2. Fire protection equipment;</p> <p>6.3. Firefighting tools and equipment;</p> <p>6.4. Firefighting tactics.</p> <p>7. Practical part of professional training includes the work with tools and other technical equipment for fire protection, work and the mode of action in the firefighting unit and other practical work in the fire protection work.</p>	<p>5.1. Preventivna zaštita od požara;</p> <p>5.2. Protivpožarna zaštita objekata i opreme;</p> <p>5.3. Protivpožarni stabilni sistemi;</p> <p>5.4. Sredstva i oprema za brobu protiv požara;</p> <p>5.5. Protivpozarne taktike.</p> <p>6. Poseban deo obukeza lica koja obavljaju poslove zaštite od požara sa srednjo obrazovnom spremom se sastoji od sledećih tema:</p> <p>6.1. Preventivne zaštita od požara;</p> <p>6.2. Oprema za zaštitu od požara;</p> <p>6.3. Vatrogasni alati i oprema;</p> <p>6.4. Protivpozarne taktika.</p> <p>7. Praktični dio stručnog usavršavanja obuhvata rad sa alatima i drugom tehničkom opremom za protivpožarnu zaštitu, rad i način delovanja u protivpožarnoj jedinici i drugog praktičnog rada u radu za zaštitu od požara.</p>
--	---	--

<p style="text-align: center;">Neni 7 Programi për dhënien e provimit profesional</p> <p>1. Përgatitja e kandidatëve të cilët punojnë në punët e mbrojtjes nga zjarri, bëhet sipas programit për dhënien e provimit profesional për personat të cilët punojnë në punët e mbrojtjes nga zjarri, i cili është i paraqitur në Programin që është pjesë përbërëse e këtij udhëzimi administrativ.</p> <p>2. Programi përbëhet prej pjesës së përgjithshme, pjesës së veçantë dhe pjesës praktike.</p>	<p style="text-align: center;">Article 7 Program on passing the professional exam</p> <p>1. The preparation of candidates, who work in fire protection works, is made according to the program on passing the professional exam for persons who work with fire protection works, which is presented in Program part of this administrative instruction.</p> <p>2. The program consists of the general part, particular part and the practical part.</p>	<p style="text-align: center;">Član 7 Programi za polaganje strucnog ispita</p> <p>1. Priprema kandidata koji rade u radu protiv požarne zaštite, vrši se u okviru programa za polaganje stručnog ispita za ljude koji rade u radu protiv požarne zaštite, koji je predstavljen u Programu koji je deo ovog Administrativnog Uputstva.</p> <p>2. Program se sastoji od opšteg dela, i posebnog praktičnog dela.</p>
<p style="text-align: center;">Neni 8 Planet mësimore për dhënien e provimit profesional</p> <p>1. Përgatitja e kandidatëve kryhet sipas planeve mësimore, të cilat i punojnë personat juridik, të cilët paraprakisht e kanë marrë lejen autorizimin për realizimin e trajnimit profesional.</p> <p>2. Planet mësimore, në aspektin e temave, duhet të jenë në harmoni me programin, ndërsa në aspektin e numrit të orëve për shtjellimin e temave, planet</p>	<p style="text-align: center;">Article 8 Curriculums on passing the professional exam</p> <p>1. Preparation of candidates is made according to curriculums, which are developed by legal entities that have taken preliminarily the permit to implement the professional training.</p> <p>2. The curriculum, in terms of topics, should be in harmony with the program, while in terms of number of hours for topics elaboration, curriculums should be</p>	<p style="text-align: center;">Član 8 Nastavni planovi za polaganje strucnog ispita</p> <p>1. Priprema kandidata vrši se na osnovu nastavnih planova i programa koji rade pravna lica, koji su prethodnodobili dozvolu ovlascenje za sprovođenje obuke.</p> <p>2. Nastavni planovi i programi, u smislu tema, treba da budu uskladu sa programom, dok je u pogledu broja sati za izradu tema, treba da budu lekcije i planovi</p>

<p>mësimore duhet të jenë të harmonizuara me numrin e orëve të përcaktuara në paragrafin 3 të këtij neni.</p> <p>3. Planet mësimore përbëjnë minimumin e temave të përshkruara me këtë udhëzim administrativ dhe më së paku numrin e orëve si në Shtojcën 2, e cila është pjesë përbërëse e këtij udhëzimi administrativ.</p>	<p>harmonized with the number of hours stipulated in paragraph 3 of this article.</p> <p>3. Curriculums constitute the minimum of topics described in this administrative instruction and at least the number of hours as in the Appendix 2, which is an integral part of this administrative instruction.</p>	<p>usklađeni sa brojem časova iz stava 3. ovog člana</p> <p>3. Nastavni planovi predstavljaju minimum predmeta opisanih sa ovim Administrativnim Uputstvom i najmanji broj sati kao u Prilogu 2, koji je sastavni deo ovog Administrativnog Uputstva.</p>
<p style="text-align: center;">Neni 9 Dhënia e provimit profesional</p> <p>1. Në provimin profesional bëhet verifikimi i aftësimin profesional të personave që punojnë në punët e mbrojtjes nga zjarri, të arritur në trajnimin profesional.</p> <p>2. Provimi profesional jepet para komisionit për dhënie e provimit profesional.</p>	<p style="text-align: center;">Article 9 Passing the professional exam</p> <p>1. In the professional exam it is made the verification of professional advancement of persons who carry out fire protection works, attained during the professional training.</p> <p>2. Professional exam is passed in front of the Commission on Passing the Professional Exam.</p>	<p style="text-align: center;">Član 9 Polaganje strucnog ispita</p> <p>1. Stručni ispit za proveru i obuku lica koja rade u radu protiv požarnezaštite, ostvarenu u strucnoj obuci.</p> <p>2. Stručni ispit se polaže pred Komisijom za polaganje strucnog ispita.</p>
<p style="text-align: center;">Neni 10 Themelimi i komisionit</p> <p>1. Komisioni për Provimin Profesional themelohet me vendim të drejtorit të Përgjithshëm të Agjencisë dhe përbëhet prej pesë (5) anëtarëve.</p>	<p style="text-align: center;">Article 10 Establishment of the commission</p> <p>1. The Commission for professional exam shall be established by the decision of the General Director of Agency and it consists of five (5) members.</p>	<p style="text-align: center;">Clan 10 Osnivanje komisije za ispit</p> <p>1. Komisija za strucni ispit se osniva odlukom IzvršnogšefaGeneralnog DirektoraAgencije i sastoji se od pet (5) članova.</p>

<p>2. Komisioni nga paragrafi 1 i këtij neni përbëhet nga: kryesuesi, dhe katër (4) anëtarë.</p> <p>3. Anëtarë të komisionit duhet të jenë zyrtarë të Agjencisë, me mandat 4 vjeçar, me mundësi vazhdimi.</p> <p style="text-align: center;">Neni 11 Kriteret për përzgjedhjen e anëtarëve të Komisionit</p> <p>1. Anëtarët e komisionit janë ekzaminues për temat e përcaktuara sipas dispozitave të këtij udhëzimi administrativ.</p> <p>2. Anëtarët e komisionit duhet të kenë të përfunduar studimet themelore.</p> <p>3. Kryesuesi i komisionit udhëheq komisionin dhe kujdeset që puna e tij të zhvillohet në përputhje me dispozitat e këtij udhëzimi administrativ.</p> <p>4. Puna e komisionit është publike.</p> <p style="text-align: center;">Neni 12 Afatet</p>	<p>2. Commission from paragraph 1 of this Article shall consist of a Chairperson and (4) members.</p> <p>3. Members of the commission are the officials of Agency with 4-year mandate, with possibility of extension.</p> <p style="text-align: center;">Article 11 Criteria for selection of Commission members</p> <p>1. Members of Commission are examiners on certain topics defined under provisions of this administrative instruction.</p> <p>2. Committee members should have completed basic studies.</p> <p>3. The Chairman of commission shall lead the commission and shall ensure that its work is developed in compliance with the provisions of this administrative instruction.</p> <p>4. The work of commission shall be public.</p> <p style="text-align: center;">Article 12 Deadlines</p>	<p>2. Komisija iz stave 1 ovog clana sastavlja se od: predsedavajuceg i cetiri (4) clana.</p> <p>3. Clanovi komisije su sluzbenici od Agencije sa mandatom od 4 godine sa mogucnost prduzavanja</p> <p style="text-align: center;">Član 11 Kriteriumi za izbor clanova Komisije</p> <p>1. Članovi komisije su i ispitivaci o određenim pitanjima utvrđenim u skladu sa odredbama ovog administrativnog uputstva.</p> <p>2. Clanovi komisije treba imati završene osnovne studije.</p> <p>3. Predsedavajući Komisije vodi komisiju i obezbedi da se njegov rad odvija u skladu sa odredbama ovog Administrativnog Uputstva.</p> <p>4. Rad Komisije je javan.</p> <p style="text-align: center;">Član 12 Rokovi</p>
--	---	---

<p>1. Afatet për dhënie e provimit profesional i përcakton njësia organizative Departamenti i Parandalimit në AME, i cili është përgjegjës për punët e mbrojtjes nga zjarri dhe të njëjtat ia dorëzon komisionit.</p> <p>2. Komisioni e përcakton orarin dhe mënyrën e dhënies së provimit.</p> <p>3. Dhënia e provimit organizohet jashtë orarit të punës në objektet dhe hapësirat e personit juridik, i cili kryen trajnimin profesional të personave të cilët punojnë në punët e mbrojtjes nga zjarri.</p> <p>4. Përjashtimisht nga paragrafi 3 i këtij neni, dhënia e provimit mund të organizohet edhe gjatë orarit të punës dhe atë me pëlqimin e Drejtorit të Përgjithshëm AME-së.</p>	<p>1. Deadlines for passing the professional exam are determined by the organizational unit Department of Prevention at EMA, which is responsible for the fire protection work and submits them to the commission.</p> <p>2. The commission shall set the schedule and the mode of passing the exam.</p> <p>3. Passing the exam shall be organized off the work schedule at the facilities and spaces of legal entities, which carry out the professional training of persons who carry out fire protection works.</p> <p>4. Exceptionally from paragraph 3 of this article, passing the exam may be organized during the work schedule as well and by the consent of the EMA General Director.</p>	<p>1. Rokove za polaganje stručnog ispita određuje organizaciona jedinica Odeljenje za prevenciju kod AEU, koja je odgovorna za rad požarne zaštite i dostavlja ih komisiji.</p> <p>2. Komisija određuje raspored i način polaganja ispita.</p> <p>3. Polaganje Ispita se organizuje van radnog vremena na objektima i prostorijama pravnog lica koje obavlja stručno osposobljavanje lica angažovanih u radu protiv požarne zaštite.</p> <p>4. Izuzetno od stava 3. ovog člana, ispit se može se organizovati u toku radnog vremena i uz saglasnost načelnika Generalno Direktora AEU.</p>
<p style="text-align: center;">Neni 13 Punët administrative të sekretarisë</p> <p>1. Punët administrative të sekretarisë së Komisionit dhe punët tjera teknike dhe profesionale të ndërlidhura me dhënie e provimit profesional i kryen Departamenti i Parandalimit</p>	<p style="text-align: center;">Article 13 The administrative work of the Secretariat</p> <p>1. Administrative works of the secretariat of Commission and other technical and professional works related to passing the professional exam shall be carried out by the Prevention Department.</p>	<p style="text-align: center;">Član 13 Administrativni dužnosti Komisije</p> <p>1. Administrativni dužnosti sekretarijata Komisije i druge stručne i tehničke poslove u vezi sa stručnom ispitom obavlja Departman za sprečavanje.</p>

<p>2. Sekretaria e komisionit vlerësues është përgjegjëse për punët administrative dhe profesionale, me rastin e organizimit dhe realizimit të provimit.</p> <p>3. Detyrat e sekretarisë janë:</p> <p>3.1. ofrimi i ndihmës administrative, përkrahjes logjistike, si dhe ndihmës tjetër të nevojshme;</p> <p>3.2. vërtetimin e regjistrimit të kandidatëve;</p> <p>3.2. vërtetimin nësekandidatët i plotësojnë kushtet e përcaktuara me këtë udhëzim administrativ;</p> <p>3.3. sigurimin e vendit për mbajtjen e provimit dhe informimin e kandidatëve;</p> <p>3.4. njoftimi i kandidatëve me të drejtat dhe detyrat e tyre lidhur me provimin profesional;</p> <p>3.5. verifikimi i dëshmisë për pagesën e caktuar për dhënien e provimit profesional;</p> <p>3.6. përcaktimin e mjeteve të nevojshme për përpunimin e të</p>	<p>2. Secretary of evaluation commission shall be responsible for administrative and professional works, on the occasion of arranging and performing the exam.</p> <p>3. Secretariat duties are:</p> <p>3.1. provision of administrative assistance, logistical support and other assistance required;</p> <p>3.2. certificate of candidates registration;</p> <p>3.2. certificate on whether the candidates meet the requirements defined by this administrative instruction;</p> <p>3.3. providing the place for holding the exam and informing students;</p> <p>3.4. notifying the candidates on their rights and duties regarding the professional exam;</p> <p>3.5. confirmation of payment evidence for undergoing the professional exam;</p> <p>3.6. determination of necessary means for data procession;</p>	<p>2. Sekretarijat komisije za procenu je odgovoran za upravne i stručne radove, povodom organizovanja i polaganja ispita.</p> <p>3. Dužnosti Sekretarijata su:</p> <p>3.1. Pružanje administrativne pomoći, logističke podrške kao i ostale neophodne pomoći;</p> <p>3.2. potvrdu o registraciji kandidata;</p> <p>3.2. potvrdu ukoliko kandidat i ispunjavaju utvrđene uslove na ovom administrativnom uputstvu;</p> <p>3.3. osiguravanje mesta za sprovođenje ispita i informisanje kandidata;</p> <p>3.4. obaveštavanje kandidata o njihovim pravima i zadacima u vezi sa stručnim ispitom;</p> <p>3.5. verifikacija dokaza za određenu uplatu za polaganje stručnog ispita;</p> <p>3.6. određivanje sredstava potrebnih za obradu podataka;</p>
--	---	--

<p>dhënavë;</p> <p>3.7. përgatitë raportet e punës së Komisionit;</p> <p>3.8. mban dosje të procesverbaleve dhe listën e kandidatëve që e kanë kaluar provimin profesional.</p> <p style="text-align: center;">Neni 14 Kushtet e paraqitjes së provimit profesional</p> <p>1. Kërkesën për dhënien e provimit profesional nga lëmi i mbrojtjes nga zjarri, kandidati ia parashtron Agjencisë përmes personit juridik, i cili ka kryer trajnimin profesional, ose drejtpërsëdrejti.</p> <p>2. Nga përfundimi i trajnimit profesional e deri te kërkesa për dhënien e provimit profesional, nuk mund të kalojnë më shumë se 15 ditë.</p> <p>3. Pavarësisht nga paragrafi 2 i këtij neni, nëse për shkaqe të arsyeshme kërkesa mund të bëhet në afat prej 60 ditëve, përkatësisht me përfundimin e arsyeve që e kanë kushtëzuar kohën e paraqitjes së njoftimit.</p>	<p>3.7. preparing reports of the Commission's work;</p> <p>3.8. maintaining the minutes files and list of candidates who have passed the professional exam.</p> <p style="text-align: center;">Article 14 Requirements for the submission of professional exam</p> <p>1. The request for passing the professional exam from the fire protection area, the candidate shall submit to the Agency through the legal entity who has completed a professional training, or in the direct form.</p> <p>2. Duration, from the end of professional training to the request for passing the professional exam, cannot exceed more than 15 days.</p> <p>3. Regardless paragraph 2 of this article, if for reasonable causes, the request can be made in a period within 60 days, respectively by the end of reasons which have conditioned the time of submission of notification.</p>	<p>3.7. priprema izveštaja o radu Komisije;</p> <p>3.8. vođenje dosijea zapisnika i spiska kandidata koji su položili stručni ispit.</p> <p style="text-align: center;">Član 14 Uslovi za prijavljivanje stručnog ispita</p> <p>1. Zahtev za prijavljivanje stručnog ispita u oblasti protiv požarne zaštite, Agencija dostavlja svog kandidata preko pravnog lica, koji je završio obuku, ili direktno.</p> <p>2. Završetak stručnog usavršavanja sa zahtevima za profesionalno ispitivanje, ne mogu da potroše više od 15 dana.</p> <p>3. Nezavisno od stava 2 ovog člana, ako zbog razumnih razloga, zahtev može se podneti u roku od 60 dana, odnosno, sa završetkom razloga koji su usloveli vreme obaveštenja.</p>
---	--	--

<p>4. Nëse njoftimi nuk bëhet në afatin e paraparë në paragrafin 2 dhe 3 të këtij neni, kandidati është i obliguar ta përsërisë trajnimin profesional para se t'i nënshtrohet provimit profesional.</p>	<p>4. If the notification is not made within the deadline foreseen in paragraph 2 and 3 of this article, the candidate shall be obliged to repeat the professional training prior to the professional exam.</p>	<p>4 . Ako obaveštenje ne vrši u roku iz stava 2 i 3 ovog člana, kandidat je obavezan da ponovi obuku pre polaganja stručnog ispita.</p>
<p>5. Kërkesa për paraqitjen e provimit përfshinë:</p>	<p>5. Request for submission of exam includes:</p>	<p>5. Zahtev za podnošenje ispita obuhvata:</p>
<p>5.1. emrin, emrin e njërit prind dhe mbiemrin e kandidatit;</p>	<p>5.1. name, name of one parent and surname of the candidate;</p>	<p>5.1. ime, ime roditelja, ime i prezime kandidata;</p>
<p>5.2. numrin personal të regjistrit civil të kandidatit;</p>	<p>5.2. personal number of candidate's civil registrar;</p>	<p>5.2. Civilnaregistracija lični broj kandidata;</p>
<p>5.3. datën dhe vendin e lindjes së kandidatit;</p>	<p>5.3. date and place of candidate's birth;</p>	<p>5.3. datum i mesto rođenja kandidata;</p>
<p>5.4. të dhënat për vendqëndrimin e kandidatit;</p>	<p>5.4. data on candidate's residence;</p>	<p>5.4. podaci o prebivalištu kandidata;</p>
<p>5.5. nivelin e arsimit, përkatësisht drejtimin që e ka përfunduar kandidati;</p>	<p>5.5. level of education, respectively the profile which the candidate has completed;</p>	<p>5.5. nivo obrazovanja, odnosno smer kojegpodnosilac završio;</p>
<p>5.6. titullin e punëdhënësit tek i cili është i punësuar kandidati, llojin e punëve që i kryen dhe përvojën e punës.</p>	<p>5.6. title of employer where the candidate is employed, type of works carried out and work experience;</p>	<p>5.6. naziv poslodavca kod kojeg je kandidat je zaposlen, vrsta posla koji su radili i radno iskustvo;</p>
<p>5.7. llojin e provimit për të cilin paraqitet kandidati dhe afatin në të cilin dëshiron të marrë pjesë.</p>	<p>5.7. type of exam for which the candidate is applying and the deadline in which he wants to participate.</p>	<p>5.7. tip ispitivanja za koje kandidat pojavljuje i vreme na kojem želite da učestvujete.</p>

<p>6. Përmbajtja dhe dukja e kërkesës për paraqitjen e provimit profesional është e përfshirë në Shtojcën 2, e cila është pjesë përbërëse e këtij udhëzimi.</p> <p style="text-align: center;">Neni 15 Dokumentet për paraqitjen e provimit profesional</p> <p>1. Kandidati së bashku me fletëparaqitjen ofron dokumentet në vijim:</p> <p>1.1. Certifikatën e lindjes;</p> <p>1.2. Kopjen e noterizuar të diplomës;</p> <p>1.3. Vërtetimin për punët e kryera dhe përvojën e punës nga punëdhënësi;</p> <p>1.4. Vërtetimin e personit juridik për kryerjen e trajnimit të posaçëm.</p> <p>2. Kandidati i cili nuk është në marrëdhënie pune ofron përshkrimin e aktiviteteve për të cilat dëshiron t'i nënshtrohet provimin profesional.</p> <p style="text-align: center;">Neni 16 Të drejtat dhe detyrat e kandidatit</p> <p>1. Kandidatit (i cili ka bërë kërkesën</p>	<p>6. Content and appearance of request for the submission of professional exam is included in Annex 2, which is an integral of this instruction.</p> <p style="text-align: center;">Article 15 Documents for the submission of professional exam</p> <p>1. The candidate with the application shall provide the following documents:</p> <p>1.1. Birth Certificate;</p> <p>1.2. Notarized copy of diploma;</p> <p>1.3. certificate on works carried out and work experience by the employer;</p> <p>1.4. certificate of legal entity on completion of special training.</p> <p>2. The candidate with no work relations shall provide the description of activities for which wants to undertake in the professional exam.</p> <p style="text-align: center;">Article 16 Rights and duties of the candidate</p> <p>1. The candidate who has applied directly</p>	<p>6 . Sadržaj i izgled zahteva za dostavljanje stručnog ispita je priložen u Prilogu 2, koji je sastavni deo ovog uputstva .</p> <p style="text-align: center;">Član 15 Prilozeni dokumenti za prijavljivanje stručnog ispita</p> <p>1. Kandidat uz prijavudaje sledeća dokumenta:</p> <p>1.1 . Izvod iz matične knjige rođenih;</p> <p>1.2. Noterizovana fotokopija diplome;</p> <p>1.3. Uverenje o završenim radovima i radnim iskustvom od strane poslodavca;</p> <p>1.4 . Potvrda pravnog lica o obavljanju specifične obuke.</p> <p>2. Kandidat koji nije zaposlen, daje opis aktivnosti za koje želi da se podvrgne stručnom ispitu.</p> <p style="text-align: center;">Član 16 Prava i obaveze kandidata</p> <p>1. Kandidat koji je priložio zahtev direktno</p>
--	--	--

<p>drejtpërsëdrejti apo nëpërmjet personit juridik tek i cili e ka realizuar trajnimin profesional dhe i ka plotësuar kushtet sipas nenit 14 dhe 15 të këtij udhëzimi administrativ), i ofrohet njoftimi me shkrim për plotësimin e kushteve, datën, kohën dhe vendin e mbajtjes së provimit profesional.</p> <p>2. Afati dhe data në të cilën kandidati i nënshtrohet dhënies së provimit profesional nuk mund të jetë më i gjatë se dy muaj nga dita e pranimit të fletëparaqitjes së rregullt, ndërsa njoftimi me shkrim nga paragrafi 1 i këtij neni i ofrohet kandidatit më së voni 30 ditë para datës së caktuar për provim.</p> <p style="text-align: center;">Neni 17 Identifikimi i kandidatit</p> <p>Para fillimit të provimit profesional, vërtetohet identiteti i kandidatit me anë të letërnjoftimit apo ndonjë dokumenti tjetër identifikues dhe në të njëjtën kohë njoftohen me rregullat të cilave duhet t'i përmbahen kandidatët gjatë provimit profesional.</p> <p style="text-align: center;">Neni 18 Vlerësimi i kandidatëve</p> <p>1. Njohja e temave të përcaktuara me</p>	<p>or through the legal entity to which has realized the professional training and has met requirements under article 14 and 15 of this administrative instruction shall be provided the written notification on the fulfilment of requirements, date, time and place of holding the professional exam.</p> <p>2. Deadline and date when the candidate undertakes the professional exam shall not be longer than two months from the day of receipt of regular application, while the written notification from paragraph 1 of this article shall be provided to the candidate at latest 30 prior to the assigned date for exam.</p> <p style="text-align: center;">Article 17 Identification of candidate</p> <p>Prior to the professional exam, it shall be certified the identity of candidate by the means of identification card or another identifying document and in the same time they shall be informed about the rules which the candidates should respect during the professional exam.</p> <p style="text-align: center;">Article 18 Evaluation of candidates</p> <p>1. Knowledge on topics defined by the</p>	<p>ili preko pravnog lica kod kojeg je i sprovodio obuku i da je ispunio uslove iz člana 14 i 15 ovog Administrativnog Uputstva, njemu se pruza pismeno obaveštenje o ispunjenosti uslova, datum, vreme i mesto održavanja ispita.</p> <p>2. Vreme i datum u kojem kandidat podleze polaganju stručnog ispita ne može biti duži od dva meseca od dana prijema urednog zahteva, a obaveštenje iz stava 1. ovog člana se izdaje kandidatu u roku od 30 dana pre određenog dana za ispit.</p> <p style="text-align: center;">Član 17 Identifikacija Kandidata</p> <p>Pre početka stručnog ispita, potvrđuje se identitet kandidata od lične karte ili drugog identifikacionog dokumenta u isto vreme se informisu o pravilima koja moraju da se pridržavaju kandidati prilikom stručnog ispita.</p> <p style="text-align: center;">Član 18 Procenjivanje kandidata</p> <p>1. Upoznavanje sa navedenim temama u</p>
--	---	---

<p>program, kandidatëve iu vlerësohet për secilën njësi veç e veç.</p> <p>2. Suksesi i kandidatit për secilën temë dhe suksesi i përgjithshëm vlerësohet me: “ka kaluar“ apo “nuk ka kaluar“.</p> <p>3. Suksesin e përgjithshëm të provimit profesional e përcakton komisioni.</p>	<p>program is evaluated for each unit separately for candidates.</p> <p>2. Success of candidate for each topic and overall success shall be evaluated with “passed” or “did not pass”.</p> <p>3. Overall success of professional exam shall be defined by the commission.</p>	<p>programu, kandidatima se procenjuju za svaku jedinicu posebno.</p> <p>2. Uspeh kandidata za svaki predmet i ukupni uspeh se ocenjuje sa " položio" ili " nije položio".</p> <p>3. Opšti uspeh na stručnom ispitu utvrđuje komisija.</p>
<p style="text-align: center;">Neni 19 E drejta për përsëritjen e provimit profesional</p> <p>1. Kandidati i cili nuk tregon njohuri të mjaftueshme të temave nga më së shumti dy njësi mësimore në provimin profesional, udhëzohet për përsëritje të provimit në temat e caktuara dhe njihet si provim përmirësues në afat prej 30 ditëve nga dita e mbajtjes së provimit profesional.</p> <p>2. Kandidati i cili nuk tregon njohuri të mjaftueshme të temave nga tri apo më tepër njësi, apo nga njësia të cilën e ka përsëritur, nuk e ka kaluar provimin.</p> <p>3. Afati për përsëritjen e provimit profesional nuk mund të jetë më i shkurtër se gjashtë muaj nga provimi i parë.</p>	<p style="text-align: center;">Article 19 The right to repeat the professional exam</p> <p>1. The candidate who fails to show sufficient knowledge on topics for more than two lessons in the professional exam shall be guided to repeat the exam in certain topics, recognised as improving exam, within 30 days from the day of professional exam.</p> <p>2. Candidate who fails to show sufficient knowledge for topics from three or more units, or from the unit which he repeated, will not pass the exam.</p> <p>3. Deadline for repetition of professional exam shall not be less than six months from the first exam.</p>	<p style="text-align: center;">Član 19 Pravo na ponavljanje stručnog ispita</p> <p>1. Kandidat koji ne pokaže dovoljno znanja o temama iz više od dve nastavnih jedinica na polaganje stručnog ispita, upućuje se da ponovi ispit, o određenim pitanjima i priznat kao popravni ispit u roku od 30 dana od dana ispita.</p> <p>2. Kandidat koji ne pokaže dovoljno znanja o temama od tri ili više jedinica ili jedinica koja je u više navrata nije položio ispit.</p> <p>3. Rok za ponavljanje stručnog ispita ne može biti kraći od šest meseci od prvog ispita.</p>

<p style="text-align: center;">Neni 20 E drejta e ankesës</p> <p>Kandidatët e pakënaqur mund të bëjnë ankesë në Komisionin e Ankesave, brenda afatit prej pesëmbëdhjetë (15) ditësh nga dita e shpalljes së rezultateve.</p>	<p style="text-align: center;">Article 20 The right of appeal</p> <p>Dissatisfied candidates can appeal at the Commission of Appeals within fifteen (15) days from the date of announcement of the results.</p>	<p style="text-align: center;">Član 20 Pravo na žalbu</p> <p>Nezadovoljni kandidati imaju pravo da podnesu žalbu u Komisiji za žalbe u roku od petnaest (15) dana od dana objavljivanja rezultata.</p>
<p style="text-align: center;">Neni 21 Tërheqja nga dhënia e provimit</p> <p>1. Nëse kandidati tërhiqet nga dhënia e provimit profesional apo nëse tërhiqet në prag të fillimit të tij, llogaritet se nuk e ka kaluar provimin dhe mund të paraqesë kërkesë për t'iu nënshtruar provimit në afat të dytë.</p> <p>2. Nëse kandidati tërhiqet pa arsye nga provimi profesional i filluar, llogaritet që i njëjti nuk ka kaluar.</p> <p>3. Provimi profesional i filluar mund të shtyhet nëse kandidati për arsye shëndetësore apo arsye tjera, pengohet në vazhdimin e dhënies së provimit profesional.</p> <p>4. Kërkesën për shtyrjen e provimit nga paragrafi 3 i këtij neni, kandidati ia parashtron komisionit.</p>	<p style="text-align: center;">Article 21 Withdrawal from the exam taking</p> <p>1. If the candidate withdraws from taking the professional exam or if he withdraws at the beginning of exam, it is considered that he did not pass the exam and can submit a request to undertake the exam in the second term.</p> <p>2. If the candidate withdraws, without reasons, from the commenced professional exam, it is considered that he did not pass.</p> <p>3. Commenced professional exam can be postponed if the candidate for health reasons or others, is hindered to continue the professional exam.</p> <p>4. Request for postponing the exam from paragraph 3 of this article, the candidate shall submit to the commission.</p>	<p style="text-align: center;">Član 21 Povlačenje sa polaganje ispita</p> <p>1. Ukoliko kandidat ne podleže stručnom ispitu ili ako se povuče uoči njegovog početka, uračuna se da nije položio ispit i mogu se prijaviti da polažu ispit u drugom mandatu.</p> <p>2. Ako kandidat odustane od polaganja zapocetog stručnog ispita bez razloga, uračuna se da ista nije položio ispit.</p> <p>3. Zapoceti Stručni ispit može da se odlaže ako kandidat zbog zdravstvenih razloga ili drugih razloga sprečen da nastavi polaganje stručnog ispita.</p> <p>4. Zahtev za odlaganje ispita iz stava 3. ovog člana, podnosilac zahteva dostavlja Komisiji</p>

<p style="text-align: center;">Neni 22 Procesverbali për mbajtjen e provimit</p> <p>Për dhënien e provimit profesional mbahet procesverbal, përmbajtja dhe forma e së cilës është paraqitur në Shtojcën 3 dhe është pjesë përbërëse e këtij udhëzimi administrativ.</p>	<p style="text-align: center;">Article 22 Minutes on holding the exam</p> <p>For passing the professional exam shall be kept minutes, content and form of which is presented in Annex 3 and it is an integral part of this administrative instruction.</p>	<p style="text-align: center;">Član 22 Zapisnik o polaganju ispita</p> <p>Za polaganje stručnog ispita održava se zapisnik, sadržina i obrazac koji je predstavljen u Prilogu 3 i je sastavni deo ovog Administrativnog Uputstva .</p>
<p style="text-align: center;">Neni 23 Certifikata për dhënien e provimit</p> <p>1. Në bazë të procesverbalit, kandidati (i cili e ka kaluar provimin profesional), i lëshohet certifikata për provimin e dhënë për kategorinë e caktuar për të cilën kandidati e ka kaluar provimin profesional.</p> <p>2. Përmbajtja dhe forma e certifikatës është paraqitur në Shtojcën 4 dhe është pjesë përbërëse e këtij udhëzimi administrativ.</p> <p>3. Certifikata nga paragrafi 1 i këtij neni, vërtetohet me vulën e Agjencisë.</p>	<p style="text-align: center;">Article 23 Certificate for passing the exam</p> <p>1. Based on minutes, to the candidate who has passed the professional exam shall be issued a certification on passing the exam for the certain category to which the candidate has passed the professional exam.</p> <p>2. Content and form of certification is presented in the Annex 4 and it is an integral part of this administrative instruction.</p> <p>3. Certification from paragraph 1 of this article shall be certified with the seal of Agency.</p>	<p style="text-align: center;">Član 23 Sertifikat za polaganje ispita</p> <p>1. Na osnovu zapisnika, kandidatu koji je položio stručni ispit se izdaje Uverenje Cetifikat o položenom ispitu za datu kategoriju u kojoj kandidat ima položen stručni ispit.</p> <p>2. Sadržaj i oblik sertifikacije jeredstavljen u Prilogu 4 i je sastavni deo ovog Administrativnog Uputstva.</p> <p>3. Uverenie Certifikat iz stava 1. ovog člana, overen pečatom Agencije.</p>
<p style="text-align: center;">Neni 24 Evidenca</p>	<p style="text-align: center;">Article 24 Records</p>	<p style="text-align: center;">Član 24 Evidencija</p>

<p>1. Evidencën e personave të cilët e kanë dhënë provimin profesional e administron komisioni.</p> <p>2. Evidenca përmban të dhënat për kandidatët dhe atë: emrin, emrin e njërit prind dhe mbiemrin, vitin dhe vendin e lindjes, vendbanimin, kohën e dhënies së provimit profesional, si dhe të dhënat për suksesin në provim dhe datën e lëshimit të certifikatës.</p> <p>3. Evidenca nga paragrafi 1 i këtij neni ruhet në Agjenci.</p> <p>4. Të gjithë personat fizik dhe juridik që grumbullojnë të dhëna për kandidatët që i nënshtrohen provimit profesional janë të obliguar t'i trajtojnë ato në harmoni me ligjin për mbrojtjen e të dhënave personale</p>	<p>1. The record of persons who have passed the professional exam shall be managed by the commission.</p> <p>2. The record contains data for candidates such as: name, name of one parent and surname, year and place of birth, residence, time of passing the professional exam, as well as data on the success in exam and date of certificate issuance.</p> <p>3. The record from paragraph 1 of this article shall be maintained by the Agency.</p> <p>4. All natural and legal persons who collect data on candidates who undergo professional examination are required to treat them in accordance with the law on personal data protection</p>	<p>1. Evidenciju o licima koji su prošli stručni ispit vodi komisija.</p> <p>2. Evidencija sadrži informacije o kandidatima kao što su: ime, ime roditelja i prezime, datum i mesto rođenja, prebivalište, vreme polaganja stručnog ispita, kao i podatke o uspehu na ispitu i datum izdavanja sertifikata.</p> <p>3. Dokazi iz stava 1. ovog člana čuva se u Agenciji.</p> <p>4. Sva pravna i fizička lica koja prikupljaju podatke o kandidatima koji prođu stručni ispit su dužni da ih tretiraju u skladu sa zakonom o zaštiti licnih podataka</p>
<p style="text-align: center;">Neni 25 Shpenzimet e provimit profesional</p>	<p style="text-align: center;">Article 25 Costs of professional exam</p>	<p style="text-align: center;">Član 25 Troškovi stručnog ispita</p>
<p>1. Shpenzimet për dhënien provimit profesional caktohen me vendim të ministrit.</p>	<p>1. Costs of professional exam shall be determined by minister's decision.</p>	<p>1. Troškovi za polaganje stručnog ispita utvrđuju se odlukom ministra.</p>
<p style="text-align: center;">Neni 26 Bartësit e shpenzimeve</p>	<p style="text-align: center;">Article 26 Cost bearers</p>	<p style="text-align: center;">Član 26 Nosioci troskova</p>

<p>1. Shpenzimet e trajnimit për dhënie e provimit profesional i bartë kandidati apo punëdhënësi i tij.</p> <p>2. Për kandidatët të cilët janë pjesëtarë të AME-së, dhënia e provimit profesional, përkatësisht përsëritja e provimit është falas.</p> <p>3. Personi juridik që zhvillon trajnimin profesional është i obliguar ta organizojë provimin profesional dhe të sigurojë kushte të përshtatshme për punën e komisionit.</p>	<p>1. The candidate or his/her employer shall bear the costs for the training and passing of professional exam.</p> <p>2. For candidates who are Agency members, taking of professional exam, respectively repeating the exam shall be free of charge.</p> <p>3. Legal entities that conduct professional training shall be obliged to organize the professional exam and provide appropriate conditions for the commission's work.</p>	<p>1. Troškove obuke za polaganje stručnog ispita snosi kandidat ili njegov poslodavac.</p> <p>2. Za kandidate koji su pripadnici AUS-a, polaganje stručnog ispita, odnosno ponavljanje ispita je besplatno.</p> <p>3. Pravno lice koje obavlja stručno usavršavanje dužan je da organizuje stručni ispit i da obezbedi odgovarajuće uslove za rad komisije.</p>
<p style="text-align: center;">Neni 27 Dispozita kalimtare</p>	<p style="text-align: center;">Article 27 Transitional provisions</p>	<p style="text-align: center;">Član 27 Prelazne odredbe</p>
<p>Të gjithë personat fizik dhe juridik të pajisur me certifikatë para hyrjes në fuqi të këtij Udhëzimi Administrativ, obligohen që brenda dy vjetëve nga hyrja në fuqi e këtij Udhëzimi Administrativ t'i nënshtrohen përsëri provimit profesional sipas dispozitave të këtij Udhëzimi Administrativ.</p>	<p>All natural and legal persons with the endorsed certificate before the entry into force of this Administrative Instruction are required that within a years of entry into force of this Administrative Instruction to undertake again professional exam in accordance with provisions of this Administrative Instruction.</p>	<p>Sva pravna i fizicka lica koja su nabdevana sa certifikatom pririje izlaska ovog Administrativnog Uputstve su dužni da u roku od 2 godine od ulaska na snazi ovog Administrativnog Uputstve podlezu ponovo polaganju stucnog inspita prema odredbama ovog Administrativnog Uputstve.</p>
<p style="text-align: center;">Neni 28 Shfuqizimi</p>	<p style="text-align: center;">Article 28 Repeal</p>	<p style="text-align: center;">Član 28 Ukidanje</p>
<p>Me hyrjen në fuqi të këtij Udhëzimi Administrativ, shfuqizohet Udhëzimi</p>	<p>Upon the entry into force of this Administrative Instruction shall be</p>	<p>Stupanjem na snagu ovog Administrativnog Uputstva se ukida Administrativno (MUP)</p>

Administrativ (MPB) nr. 22/2012 për Përgatitjen e Kandidatëve për Dhënie e Provimit Profesional në Lëmin e Mbrojtjes nga Zjarri.

**Neni 29
Hyrja në fuqi**

Ky Udhëzim Administrativ hyn në fuqi shtatë (7) ditë pas nënshkrimit nga ana e Ministrit.

Flamur Sefaj

Ministër i Ministrisë së Punëve të Brendshme
28.12.2017

repealed the Administrative Instruction (MIA) no. 22/2012 on Preparing Candidates for Passing the Professional Exam in the Area of Fire Protection.

**Article 29
Entry into force**

This Administrative Instruction enters into force seven (7) days after the signature of the Minister.

Flamur Sefaj

Minister of the Ministry of Internal Affairs
28.12.2017

br. 22/2012 za Pripremanje Kandidata za Polaganje Strucnog Ispita iz Oblasti ProtivPozarne Zastite.

**Član 29
Stupanje na snazi**

Ovo Administrativno uputstvostupa na smagu sedam (7) dana nakon potpisivanja odstrane Ministra.

Flamur Sefaj

Ministar Ministarstva Unutrasnjih Poslova
28.12.2017

Shtojca 1

Temat nga pjesa e përgjithshme:	Numri i orëve
- rregullimi normativ i mbrojtjes nga zjarri	16
- materiet e rrezikshme, zjarri dhe shpërthimet	18
Temat nga pjesa speciale e trajnimit të posaçëm për personat të cilët kryejnë punë të mbrojtjes nga zjarri me përgatitje shkollore të lartë:	
- mbrojtja parandaluese nga zjarri	40
- pajisjet për mbrojtje nga zjarri	20
- sistemet stabile të mbrojtjes nga zjarri	26
- mjetet dhe pajisjet e zjarrfikjes	30
- teknikat e fikjes së zjarrit	30
Temat nga pjesa speciale e trajnimit të posaçëm për personat të cilët kryejnë punë të mbrojtjes nga zjarri me përgatitje shkollore të mesme:	
- mbrojtja parandaluese nga zjarri	24
- pajisjet për mbrojtje nga zjarri	18
- mjetet dhe pajisjet e zjarrfikjes	36
- teknikat e fikjes së zjarrit	24
Pjesa praktike e trajnimit të posaçëm	44

K Ë R K E S Ë

**PËR DHËNIEN E PROVIMI PROFESIONAL NË LËMIN E MBROJTJES NGA
ZJARRI**

Numri i kërkesës: _____

Emri i personit juridik i cili zhvillon trajnimin e posaçëm në lëmin e mbrojtjes nga zjarri, përkatësisht
parashtron kërkesën për dhënie e provimit profesional:

_____ nga: _____

Data e dorëzimit të kërkesës: _____

Kërkesa bëhet për kandidatin:

(emri, emri i njërit prind dhe mbiemri)

NPRC:

Data dhe vendi i lindjes:

Vendbanimi:

Niveli i shkollimit, përkatësisht
lloji i përgatitjes shkollore-
drejtimi të cilin kandidati e ka
kryer:

Emri i personit juridik ku është i
punësuar kandidati, lloji i
punëve që i kryen dhe vitet e
përvojës së punës:

Lloji i provimit për të cilin
kandidati e paraqet afatin në të
cilin ai dëshiron të marrë pjesë:

Parashtruesi i kërkesës:

PROCESVERBAL

PËR DHËNIEN E PROVIMI PROFESIONAL

Para komisionit të formuar me vendimin nr. _____, nga _____
 ka dhënë provimin profesional z/znj: _____
 (emri, emri i njërit prind dhe mbiemri)

I/e lindur: _____ në _____ i punësuar: _____
 (emri i punëdhënësit ku kandidati është i punësuar)

Dhënia e provimit është mundësuar me vendimin nr. _____ nga _____, viti. _____
 Jep provimin për: _____
 (për herë të parë, për herë të dytë/provim përmirësues)

Kandidati e ka dhënë provimin profesional sipas programit për të punësuarit të cilët kryejnë punën në mbrojtje nga zjarri me përgatitje shkollore _____

Kandidati e jep provimin profesional para komisionit në këtë përbërje:

Provimin e jep me datën: _____ ne _____
 Provimin ka filluar prej orës: _____
 Në provimin me gojë, nga temat e përcaktuara janë bërë këto pyetje:

Rregullimi normativ nga mbrojtja nga zjarri		
Materiet e rrezikshme, zjarri dhe shpërthimet		
Mbrojtja parandaluese nga zjarri		
Mjetet për fikjen e zjarrit		
Sistemet stabile për mbrojtje nga zjarri		
Mjetet dhe pajisjet për fikjen e zjarrit		
Taktikat për fikjen e zjarrit		
Pjesa praktike e trajnimit të posaçëm		

Pas përfundimit të provimit komisioni konstaton si në vazhdim:

1. Kandidati e ka kaluar provimin.
2. Kandidati nuk e ka kaluar provimin.
3. Kandidati dërgohet për provim përmirësues në njësit si në vijim:

4. Kandidati e ka shtyre provimin për këto arsye: _____

5. Kandidati është tërhequr nga provimi për këto arsye: _____

Provimi profesional ka përfunduar në orën: _____

Anëtarët e komisionit–Pyetësit

Sekretari: _____

Drejtori i Përgjithshëm i AME-së:

REPUBLIKA E KOSOVËS
MINISTRIA E PUNËVE TË BRENDSHME
AGJENCIA PËR MENAXHIM EMERGJENT

Nr. _____/2017
Datë: _____.2017

Në bazë të nenit 23 të këtij Udhëzimit Administrativ kandidatit i lëshohet certifikata për Dhënien e Provimit Profesional nga lëmi i mbrojtjes nga zjarri:

Agjencia për Menaxhim Emergjent lëshon, ketë:

CERTIFIKAT

PËR DHËNIEN E PROVIMIT PROFESIONAL NË LËMIN E MBROJTJES NGA ZJARRI

(emri, emri i njërit prind dhe mbiemri)

(Numri personal i regjistrimit civil)

I/e lindur me datën: _____ në _____
datë _____ e ka dhënë Provimin Profesional për punëtorët të cilët kryejnë punët në mbrojtje nga zjarri,
sipas programit të provimit profesional për punëtorët me shkollë të
_____, të kryer, para Komisionit për dhënien e Provimit Profesional, për personat të cilët
punojnë punët në mbrojtje nga zjarri.

Data e dhënies së vërtetimit: _____.

Drejtori i Përgjithshëm i AME-së:

PROGRAMI

PËR DHËNIEN E PROVIMIT PROFESIONAL TË PERSONAVE QË PUNOJNË NË PUNËT E MBROJTJES NGA ZJARRI

A) PJESA E PËRGJITHSHME E PROGRAMIT

A1) RREGULLIMI NORMATIV I MBROJTJES NGA ZJARRI

1. Ligjet, udhëzimet administrative, rregulloret nga lëmi në të cilin kandidati e jep provimin profesional: mënyra e nxjerrjes së normave nga lëmi i mbrojtjes nga zjarri, zbatimi i normave në lëmin e mbrojtjes nga zjarri, të drejtat, obligimet dhe përgjegjësitë e subjekteve të mbrojtjes nga zjarri ndaj obligimeve të përcaktuara në Ligjin për Mbrojtje nga Zjarri dhe aktet e dala prej tij, përmbajtjen e vlerësimit të rrezikut nga zjarri, mënyra e hartimit dhe përmbajtja e planeve të mbrojtjes nga zjarri në të gjitha nivelet e qeverisjes dhe subjekteve të kategorisë një dhe dy, aktet e përgjithshme të mbrojtjes nga zjarri tek personat juridik, mënyra e njoftimit të të punësuarve lidhur me masat e mbrojtjes nga zjarri, llojet dhe mënyra e udhëheqjes së evidencave/regjistrave në lëmin e mbrojtjes nga zjarri tek personat juridik, mbikëqyrja e zbatimit të masave të mbrojtjes nga zjarri, qëllimi dhe caku i mbikëqyrjes inspektuese në lëmin e mbrojtjes nga zjarri, autorizimet e inspektorit të mbrojtjes nga zjarri me rastin e kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese, dënimet për shkak të mos zbatimit të masave të caktuara të mbrojtjes nga zjarri, ligjet dhe aktet nënligjore me të cilat përcaktohen kundërvajtjet dhe veprat penale në lëmin e mbrojtjes nga zjarri, veprat penale kundër detyrës zyrtare dhe autorizimeve publike, veprat penale dhe kundërvajtjet për shkak të fshehjes apo mos lajmërimit të zjarreve dhe shkatësuesve të tyre, veprat penale kundër shkatërrimit apo fshehjes së gjurmëve të veprave penale lidhur me zjarrin apo shpërthimin, veprat penale për shkak të mosfunksionimit të pajisjeve të mbrojtjes, dhe themelimi i njësive të zjarrfikjes.
2. Procedura administrative: parimet themelore të procedurës administrative, juridiksioni në procedurën administrative, nisja e procedurës administrative, dëshmimi në procedurën administrative, parashtrimi, afatet, vendimi në procedurën administrative, pjesët përbërëse të vendimit, afati për dhënien e vendimit, ankesa dhe veprimi sipas ankesës, vendimi përfundimtar, zbatues dhe i plotfuqishëm, shpenzimet dhe lirimi nga shpenzimet.

A2) MATERIET E RREZIKSHME, ZJARRI DHE SHPËRTHIMET

1. **Materiet e rrezikshme:** përkufizimi i materieve të rrezikshme; klasifikimi i materieve të rrezikshme, karakteristikat themelore të klasave të caktuara të materieve të rrezikshme, masat parandaluese para veprimit me materie të rrezikshme, masat për mbrojtje personale gjatë manipulimit me materie të rrezikshme, metodologjia dhe mënyra e veprimit në raste aksidenti me materie të rrezikshme.
2. **Proceset e djegies:** përkufizimi i djegies, kushtet e nevojshme për procesin e djegies, përkufizimi i lëndëve djegëse dhe jo djegëse, temperatura e ndezjes – flaka, temperatura e vetëndezjes, temperatura e vlimit, djegia e plotë dhe jo e plotë, produktet e djegies së materieve të djegshme dhe të rrezikshme, reaksionet ekzotermike dhe endotermike, dhe oksidimi.
3. **Zjarret:** përkufizimi i zjarrit, veçoritë themelore të zjarrit të lëndëve të ngurta të djegshme, veçoritë themelore të zjarrit të lëndëve të lëngëta të djegshme, veçoritë themelore të zjarrit të lëndëve të gazta të djegshme, veçoritë themelore të zjarrit të metaleve të djegshme, klasifikimi i zjarreve sipas klasës së lëndës djegëse, ndarja e zjarreve sipas madhësisë, kohës së ndodhjes dhe vendit të ndodhjes, mbingarkesat standarde të gabueshme të zjarrit, dukuritë përcjellëse të zjarrit, nxehësia dhe produktet e djegies.
4. **Mjedisi shpërthyes:** përkufizimi, kushtet për krijimin e mjedisit shpërthyes, hapësira e rrezikuar, hapësira e pa rrezikuar, burimi i rrezikut, klasifikimi i mjedisit shpërthyes në zonat shpërthyes –zonat e rrezikut, zona e rrezikut 0, zona 1 e rrezikut, zona 2 e rrezikut, kufijtë e ndezjes – shpërthyeshmërisë, kufiri i poshtëm i shpërthyeshmërisë, kufiri i epërm i shpërthyeshmërisë, përzierja e dobët/varfër, përzierja e ngopur, ajrosja në funksionin e zvogëlimit të shkallës së shpërthyeshmërisë së mjedisit. Pluhuri shpërthyes.

5. **Shpërthimi:** përkufizimi i shpërthimit, kushtet për paraqitjen e shpërthimit, detonimi si formë e shpërthimit, shpërthimi i topit të zjarrtë, zona e shkatërrimit, ndarja e zonave të shkatërrimit – karakteristikat themelore, shpërthimet e gazrave shpërthyes, shpërthimet e pluhurit shpërthyes.
6. **Burimet e ndezjes – shkaktari i zjarrit:** bartja e nxehtësisë nga trupi në trup, flaka e hapur, shkëndija elektrike, shkarkimi elektrostatik – si fenomen natyror, elektriciteti statik, shkëndija mekanike – ndeshja e dy trupave dhe vetëndezja.
- 7.

B) PROGRAMI SPECIAL PËR PERSONAT QË KRYEJNË PUNË TË MBROJTJES NGA ZJARRI ME PËRGATITJE SHKOLLORE TË LARTË

B1) MBROJTJA PARANDALUESE NGA ZJARRI B1.1) Masat e mbrojtjes nga zjarri në urbanizëm

1. **Kushtet urbanistike për ndërtimin e objekteve:** vendndodhja e objekteve-siguria në aspektin e mbrojtjes nga zjarri dhe shpërthimet, qasja në objekte, shtrirja e sigurt e tubacioneve për shpërndarjen e lëndëve të djegshme të lëngëta dhe të gazta, furnizimi me ujë – rrejtja e hidrantëve.

B1.2) Masat teknologjike të mbrojtjes nga zjarri

1. **Masat teknologjike të mbrojtjes nga zjarri në objektet me teknologji të ndjeshme ndaj zjarrit – masat e përgjithshme:** klasifikimi i objekteve sipas rrezikshmërisë ndaj zjarrit, rreziqet nga zjarri dhe masat e mbrojtjes sipas sektorëve industrial, ndarja e objekteve sipas zjarreve, pajisja e objekteve me pajisje dhe instalime për lajmërimin dhe fikjen e zjarrit.
2. **Masat teknologjike të mbrojtjes nga zjarri në objektet me lëndë të lëngshme ndezëse:** klasifikimi i lëndëve të lëngshme ndezëse, përcaktimi i kushteve të lokacionit të sigurt për vendosjen e lëndëve të lëngshme ndezëse, distancat e sigurta midis objekteve, ndarja e objekteve dhe pjesëve të objekteve me lëndë të lëngëta të ndezshme në sektorët e veçantë të zjarrit, pajisja e objekteve me pajisje dhe instalime për lajmërimin dhe fikjen e zjarrit.
3. **Masat teknologjike të mbrojtjes nga zjarri në objektet me lëndët e gazta ndezëse:** klasifikimi i lëndëve të gazta ndezëse, përcaktimi i kushteve të lokacionit të sigurt për vendosjen e lëndëve të gazta ndezëse, distancat e sigurta midis objekteve – zonat e shkatërrimit, ndarja e objekteve dhe pjesëve të objekteve me lëndë të gazta të ndezshme në sektorët e veçantë të zjarrit, pajisja e objekteve me pajisje dhe instalime për lajmërimin dhe fikjen e zjarrit.
4. **Masat teknologjike të mbrojtjes nga zjarri në objektet me lëndë shpërthyes:** klasifikimi i lëndëve shpërthyes, përcaktimi i kushteve të lokacionit të sigurt për vendosjen e lëndëve shpërthyes, distancat e sigurta midis objekteve, ndarja e objekteve dhe pjesëve të objekteve me lëndë të gazta të ndezshme në sektorët e veçantë të zjarrit, pajisja e objekteve me pajisje dhe instalime për lajmërimin dhe fikjen e zjarrit.

B1.3) Masat ndërtimore të mbrojtjes nga zjarri

1. **Masat ndërtimore të mbrojtjes nga zjarri:** klasifikimi i ndërtesave sipas qëllimit (objekte publike, objekte banuese, objekte industriale, depot dhe objektet e larta), ngarkesat e zjarrit në objekte, klasifikimi i elementeve dhe konstruksioneve ndërtimore sipas rezistencës/qëndrueshmërisë ndaj zjarrit, klasifikimi i materialeve ndërtimore sipas ndershmërisë, përcaktimi i shkallës së qëndrueshmërisë së objekteve ndaj zjarrit, përkatësisht elementeve ndërtimore, sektorët e zjarrit – qëllimi dhe caku, pengesat kundër zjarrit (horizontale dhe vertikale), muret kundër zjarrit, distancat e sigurta nga zjarri, rrugët e qasjes për automjetet e zjarrfikjes, evakuimi i njerëzve nga objekti, rrjeti i hidrantëve, masat ndërtimore tek objektet e rrezikshme – amortizuesit e shpërthimit, llojet e ndërtimit, certifikatat për përputhshmërinë së elementeve dhe konstruksioneve ndërtimore, mënyra e testimit të elementeve, konstruksioneve dhe materialeve ndërtimore.

B1.4) Masat e mbrojtjes nga zjarri në instalimet mekanike

1. **Masat e mbrojtjes nga zjarri në instalimet mekanike për manipulim me lëndët e lëngëta ndezëse:**

konstrukcioni dhe mënyra e punimit të rezervuarëve për lëndë të lëngëta ndezëse, pajisja e rezervuarit me pajisje mbrojtëse (armatura siguroese e rezervuarit), forma dhe mënyra e punimit të tubacioneve të lëndëve të lëngëta ndezëse, pajisja e tubacioneve me armatura siguroese, mbrojtja e rezervuarit nga zjarri – sistemet stabile për fikje, pajisja e rezervuarëve me sisteme për mbrojtje nga ngrohja – sistemet për ftohjen e rezervuarëve, toçitja – sistemet për fikjen e zjarrit, certifikimi i instalimeve dhe pajisjeve, testimi i instalimeve, pajisjeve dhe konstrukcioneve të objekteve – rezervuarëve.

2. **Masat e mbrojtjes nga zjarri në instalimet mekanike për manipulim me lëndët e gazta ndezëse:** forma dhe mënyra e punimit të rezervuarëve për lëndë të gazta ndezëse, pajisja e rezervuarit me pajisje mbrojtëse (armatura siguroese e rezervuarit), forma dhe mënyra e punimit të tubacioneve të lëndëve të gazta ndezëse, pajisja e tubacioneve me armatura siguroese, mbrojtja e rezervuarit nga zjarri – sistemet stabile për fikje, pajisja e rezervuarëve me sisteme për mbrojtje nga ngrohja – sistemet për ftohjen e rezervuarëve, toçitja – sistemet për fikjen e zjarrit, certifikimi i instalimeve dhe pajisjeve, testimi i instalimeve, pajisjeve dhe konstrukcioneve të objekteve – rezervuarëve.
3. **Masat e mbrojtjes nga zjarri në instalimet mekanike të sistemeve të ventilimit:** projektimi dhe realizimi i ventilimit natyral në objekte, projektimi dhe realizimi i ventilimit të detyrueshëm, projektimi dhe realizimi i ventilimit lokal dhe të përgjithshëm, projektimi dhe realizimi i ventilimit të detyrueshëm të mbikëqyrur, projektimi dhe realizimi i ventilimit të detyruar të kontrolluar; klimatizimi, projektimi dhe realizimi i sistemeve për tërheqjen e pluhurit, skema teknologjike e veprimit të sistemeve të ventilimit të detyruar, konstruktimi dhe mënyra e ndërtimit të kanaleve të ventilimit, pajisja e kanaleve të ventilimit me pajisje për pengimin e përhapjes së zjarrit (kapakët lëvizës kundër zjarrit), ventilatorët – ndërtimi dhe realizimi, ventilimi i hapësirave me mjedis shpërthyes, certifikimi i instalimeve dhe pajisjeve, testimi i instalimeve, pajisjeve dhe konstrukcioneve të sistemeve të ventilimit.
4. **Masat e mbrojtjes nga zjarri gjatë saldimit:** vendet e përhershme të saldimit, vendet e përkohshme të saldimit, masat e mbrojtjes nga zjarri në vendet për saldimit, armatura siguroese – mbajtësit e flakës, projektimi dhe realizimi i instalimeve për saldimit sipas objektit, konstruktimi dhe pajisjet siguroese të bombolave për saldimit me lëndë të gaztë ndezëse, konstruktimi dhe pajisjet siguroese të instalimeve për përcjelljen e lëndës së gaztë ndezëse për saldimit, certifikimi i instalimeve dhe pajisjeve, testimi i instalimeve dhe pajisjeve për saldimit.
5. **Masat e mbrojtjes nga zjarri gjatë ngrohjes së objekteve:** mënyra e ngrohjes së objekteve, hapësirat deponuese dhe rezervuarët e lëndës për ngrohjen e objekteve, ndarja e kaldajës nga mundësitë e zjarrit, ventilimi i hapësirës së kaldajës, pajisja e kaldajës me pajisje dhe instalime për fikjen e zjarrit.

B1.5) Masat e mbrojtjes nga zjarri në pajisje dhe aparate elektrike:

1. **Masat e mbrojtjes nga zjarri në instalime elektrike dhe pajisje në objektet ndërtimore:** parimet themelore të ndarjes së objekteve ndërtimore dhe karakteristikat e përgjithshme dhe kuptimi i instalimeve elektrike dhe pajisjeve, klasifikimi i ndikimeve të jashtme, materialet izoluese dhe shpërndarja elektrike, shpërndarja elektrike dhe kufijtë e sektorëve të zjarrit, pajisjet dhe materialet me të cilat është ndërtuar, parimet themelore të mbrojtjes nga goditja elektrike, mbrojtjes nga efektet termike, mbrojtjes nga rryma e tepruar, mbrojtjes nga kontakti me tension dhe pengesave elektromagnetike, sistemet siguroese në objekte, orientimi i lëvizjes dhe evakuimit, sistemet e mbikëqyrjes dhe udhëheqjes qendrore si komponent të mbrojtjes nga zjarri, parimet themelore për përzgjedhjen dhe instalimin e pajisjeve elektrike dhe rrjetit elektrik, tokëzimit, përcësve mbrojtës dhe përcësve mbrojtës për barazimin e potencialit, parimet themelore të mbrojtjes së objekteve nga zbrazjet atmosferike, përdorimi i energjisë elektrike, gabimet më të shpeshta si dhe mënyrat eventuale të shpërthimit të zjarrit, rëndësia e mirëmbajtjes së rregullt.
2. **Masat e mbrojtjes nga zjarri në instalimet dhe pajisjet elektrike në hapësirat elektromagnetike:** parimet themelore të ndarjes së objekteve elektromagnetike në objektet prodhuese, përcësuese dhe shpërndarëse, përshkrimi i shkurtër i objekteve prodhuese me përqendrim në llojet e rreziqeve, ndarja e sistemeve përcësuese, koncepti themelor i sistemit dhe llojet e rreziqeve, nocioni i sistemeve të distribucionit dhe mënyra e furnizimit të objekteve me

energji elektrike, mënyrat e furnizimit.

3. **Masat e mbrojtjes nga zjarri në instalimet dhe pajisjet në objektet për prodhimin, transportimin dhe deponimin e lëndëve të lëngëta dhe të gazta ndezëse:** specifikat të cilat duhet t'i plotësojë pajisja elektrike dhe përçuesi elektrik, kuptimi dhe rëndësia e zonave të rrezikut, kuptimi i elektricitetit statik dhe masat mbrojtëse, mbrojtja nga zbrazjet atmosferike, rëndësia e mirëmbajtjes së duhur dhe të rregullt.
4. **Masat e mbrojtjes nga zjarri në instalimet dhe pajisjet në objektet për prodhim, transportim, përdorim dhe deponim të lëndëve shpërthyes:** specifikat të cilat duhet t'i plotësojë pajisja elektrike dhe përçuesi elektrik, kuptimi i elektricitetit statik dhe masat mbrojtëse, mbrojtja nga zbrazjet atmosferike, rëndësia e mirëmbajtjes së duhur dhe të rregullt.
5. **Kuptimi dhe rëndësia e normave teknike për instalimet elektrike:** mënyra e prirjes, ndarja e përgjegjësiave, rëndësia e standardeve, kuptimi dhe llojet e certifikatave për përputhshmëri.

B2) MJETET PËR FIKJEN E ZJARRIT

1. **Termi mjetet për fikjen e zjarrit:** përkufizimi, ndarja e mjeteve për fikjen e zjarrit sipas mënyrës së veprimit dhe veçoritë e tyre themelore.
2. **Procesi i djegies në zjarr:** kushtet për krijimin e zjarrit dhe mekanizmi i krijimit të tij.
3. **Mënyra e veprimit të mjeteve për fikjen e zjarrit:** ftohja e lëndës djegëse, tërheqja e oksigjenit (ngulfatja), veprimi kundër katalitik.
4. **Përzgjedhja e mjeteve për fikjen e zjarrit:** mënyra e përzgjedhjes sipas klasave të zjarrit.
5. **Uji si mjet për fikjen e zjarrit:** mënyra e veprimit të ujit gjatë fikjes, vetitë e përgjithshme të ujit, nxehtësia specifike, nxehtësia e avullimit, mundësia e zbritjes së pikës së ngrirjes, rreziqet e lidhura me ngrirjen e ujit, mjeti për spërkatjen e ujit, mundësia e përdorimit të ujit për fikje në format e ndryshme, efekti i vrullit të ujit në lëndët që fiken me ujë, llojet e zjarreve që fiken me ujë, mënyra e veprimit të avullit të ujit gjatë fikjes së zjarrit, zjarret të cilat nuk fiken me ujë.
6. **Shkuma si mjet për fikjen e zjarrit:** llojet e shkumave (mekanike, kimike), ekstrakti për shkumë, termi, llojet (proteinike, sintetike), karakteristikat themelore të shkumës (numri i shkumimit, aftësia e rrjedhjes dhe rrëshqitjes, aftësia izoluese, stabiliteti i shkumës, qëndrueshmëria në temperatura të larta, përputhshmëria e shkumave), mjetet dhe pajisjet për prodhimin e shkumës, kushtet themelore të shkumës si mjet për fikjen e zjarrit, rreziqet gjatë përdorimit, llojet e zjarreve që fiken me shkumë, vetitë themelore të shkumës mekanike, ndarja e shkumës mekanike sipas numrit të shumimit, shkuma e rëndë mekanike, shkuma e mesme mekanike, shkuma e lehtë mekanike, vetitë themelore të shkumës kimike, zjarret të cilat nuk fiken me shkumë, certifikata për cilësinë e shkumës, efekti dhe testimi i shkumës.
7. **Dyoksidi i karbonit si mjet për fikjen e zjarrit:** vetitë fiziko-kimike, mënyra e veprimit gjatë fikjes, llojet e zjarreve që fiken me dyoksid karboni, fusha e zbatimit, rreziqet gjatë përdorimit në hapësirat e mbyllura dhe mënyra e mbrojtjes.
8. **Pluhuri për fikjen e thatë të zjarrit:** vetitë themelore të pluhurit, veçoritë që kërkohen nga pluhuri, mënyra e veprimit të pluhurit, llojet e zjarreve që fiken me pluhur, fusha e zbatimit, procedura e testimit të pluhurit, certifikata për cilësinë.
9. **Halonët si mjet për fikjen e zjarrit:** vetitë fiziko-kimike të halonit 1211 dhe 1301, rreziqet gjatë përdorimit në hapësirat e mbyllura dhe mënyrat e mbrojtjes, mënyra e veprimit gjatë fikjes, llojet e zjarreve që fiken me halon, sfera e përdorimit, helmueshmëria, certifikata e cilësisë.
10. **Aerosoli si mjet për fikjen e zjarrit:** vetitë themelore të aerosolit, mënyra e veprimit gjatë fikjes, llojet e

zjarreve që fiken me këtë mjet, sfera e përdorimit, rreziqet gjatë përdorimit dhe mënyrat e mbrojtjes, përdorimi në mjediset shpërthyes, certifikata e cilësisë.

11. **Gazet inerte si mjet për fikjen e zjarrit:** vetitë themelore, mënyra e veprimit gjatë fikjes, llojet e zjarreve që fiken, sfera e përdorimit, rreziqet gjatë përdorimit dhe mënyra e mbrojtjes, certifikata e cilësisë.
12. **Inergeni si mjet për fikjen e zjarrit:** vetitë fiziko-kimike, mënyra e veprimit gjatë fikjes, llojet e zjarreve që fiken me këtë mjet, sfera e përdorimit, rreziqet gjatë përdorimit dhe mënyrat e mbrojtjes, certifikata e cilësisë.
13. **FM 200 si mjet për fikjen e zjarrit:** vetitë fiziko-kimike, mënyra e veprimit gjatë fikjes, llojet e zjarreve që fiken me këtë mjet, sfera e përdorimit, rreziqet gjatë përdorimit dhe mënyrat e mbrojtjes, helmueshmëria, certifikata e cilësisë.
14. **Mjetet e dorës për fikjen e zjarrit:** rëra, dheu, mbuluesit e ndryshëm, mënyra e përdorimit dhe llojet e zjarrit që fiken me këto mjete.

B3) SISTEMET STABILE TË MBROJTJES NGA ZJARRI

1. **Instalimet stabile për fikjen e zjarrit me ujë të llojit spërkatës:** skema funksionale e veprimit, përshkrimi i instalimit, pjesët përbërëse dhe instalimet, llojet e instalimeve spërkatëse, e lëngët e thatë, llojet e ventileve spërkatës, instalimet spërkatëse të shtypjes së lartë – mjegulla e ujit, projektimi dhe realizimi i instalimit, kërkesat në aspektin e funksionimit të instalimit dhe pjesëve përbërëse të tyre në zjarr – burimi i pavarur i furnizimit, etj.; certifikata e cilësisë së pjesëve përbërëse dhe instalimit në aspektin e mbrojtjes nga zjarri, testimi i rregullsisë dhe funksionalitetit të instalimit, testimet periodike të instalimeve stabile, personat juridik për mirëmbajtjen dhe testimin e instalimeve stabile.
2. **Instalimet stabile për fikjen e zjarrit me ujë, të llojit “dranqer”:** skema funksionale e veprimit, përshkrimi i instalimit, pjesët përbërëse të instalimit, llojet e ventileve “dranqer”, llojet e fiskajave, projektimi dhe realizimi i instalimit, kërkesat në aspektin e funksionimit të instalimit dhe pjesët përbërëse të instalimit në zjarr – burimet e pavarura të furnizimit, etj,
certifikata e cilësisë së pjesëve përbërëse të instalimit në aspektin e mbrojtjes nga zjarri, testimi i funksionalitetit të instalimit stabil, testimet periodike të instalimeve stabile, personat juridik për testimin e instalimit stabil.
3. **Instalimet stabile për fikjen e zjarrit me shkumë të rëndë, të mesme dhe të lehtë:** skema funksionale e veprimit, përshkrimi i instalimit, pjesët përbërëse të instalimit, llojet e instalimeve: për shkumën e rëndë, të mesme dhe të lehtë, projektimi dhe realizimi i instalimeve, kërkesat në aspektin e funksionimit të instalimit dhe pjesëve përbërëse në zjarr
– burimi i pavarur i furnizimit, etj, certifikata e cilësisë së pjesëve përbërëse dhe instalimit në aspektin e mbrojtjes nga zjarri, testimi i rregullsisë dhe funksionalitetit të instalimit stabil, testimet periodike të instalimit stabil, personat juridik për mirëmbajtjen dhe testimin e sistemeve stabile.
4. **Sistemet stabile për fikjen e zjarrit me pluhur:** skema funksionale e veprimit, përshkrimi i instalimit, pjesët përbërëse të instalimit, llojet e instalimeve: projektimi dhe realizimi i instalimeve, kërkesat në aspektin e funksionimit të instalimit dhe pjesëve përbërëse në zjarr
– burimi i pavarur i furnizimit, etj, certifikata e cilësisë së pjesëve përbërëse dhe instalimit në aspektin e mbrojtjes nga zjarri, testimi i rregullsisë dhe funksionalitetit të instalimit stabil, testimet periodike të instalimit stabil, personat juridik për mirëmbajtjen dhe testimin e sistemeve stabile.
5. **Instalimet stabile për fikjen e zjarrit me dyoksid karboni:** skema funksionale e veprimit, përshkrimi i instalimit, pjesët përbërëse të instalimit, llojet e instalimeve: projektimi dhe realizimi i instalimeve, kërkesat në aspektin e funksionimit të instalimit dhe pjesëve përbërëse në zjarr – burimi i pavarur i furnizimit, etj, certifikata e cilësisë së pjesëve përbërëse dhe instalimit në aspektin e mbrojtjes nga zjarri, testimi i rregullsisë dhe funksionalitetit të instalimit stabil, testimet periodike të instalimit stabil, personat juridik për mirëmbajtjen dhe testimin e sistemeve stabile.

6. **Instalimet stabile për fikjen e zjarrit me halon:** skema funksionale e veprimit, përshkrimi i instalimit, pjesët përbërëse të instalimit, kërkesat në aspektin e funksionimit të instalimit dhe pjesëve përbërëse në zjarr – burimi i pavarur i furnizimit, etj, certifikata e cilësisë së pjesëve përbërëse dhe instalimit në aspektin e mbrojtjes nga zjarri, testimi i rregullsisë dhe funksionalitetit të instalimit stabil, testimet periodike të instalimit stabil, personat juridik për mirëmbajtjen dhe testimin e sistemeve stabile.
7. **Instalimet stabile për fikjen e zjarrit me aerosol të gjeneruar piroteknikë:** skema funksionale e veprimit, përshkrimi i instalimit, pjesët përbërëse të instalimit, projektimi dhe realizimi i instalimeve, kërkesat në aspektin e funksionimit të instalimit dhe pjesëve përbërëse në zjarr – burimi i pavarur i furnizimit, etj, certifikata e cilësisë së pjesëve përbërëse dhe instalimit në aspektin e mbrojtjes nga zjarri, testimi i rregullsisë dhe funksionalitetit të instalimit stabil, testimet periodike të instalimit stabil, personat juridik për mirëmbajtjen dhe testimin e sistemeve stabile.
8. **Instalimet stabile për fikjen e zjarrit me gazra inert dhe gazra tjerë:** skema funksionale e veprimit, përshkrimi i instalimit, pjesët përbërëse të instalimit, projektimi dhe realizimi i instalimeve, kërkesat në aspektin e funksionimit të instalimit dhe pjesëve përbërëse në zjarr – burimi i pavarur i furnizimit, etj, certifikata e cilësisë së pjesëve përbërëse dhe instalimit në aspektin e mbrojtjes nga zjarri, testimi i rregullsisë dhe funksionalitetit të instalimit stabil, testimet periodike të instalimit stabil, personat juridik për mirëmbajtjen dhe testimin e sistemeve stabile.
9. **Instalimet stabile për lajmërimin e zjarrit:** skema funksionale e veprimit, përshkrimi i instalimit, pjesët përbërëse të instalimit, llojet e lajmëruesve të zjarrit, centralet për lajmërimin e zjarrit, llojet e alarmeve, projektimi dhe realizimi i instalimit, kërkesat në aspektin e funksionimit të instalimit dhe pjesëve përbërëse në zjarr – burimi i pavarur i furnizimit, etj, certifikata e cilësisë së pjesëve përbërëse dhe instalimit në aspektin e mbrojtjes nga zjarri, testimi i rregullsisë dhe funksionalitetit të instalimit stabil, testimet periodike të instalimit stabil, personat juridik për mirëmbajtjen dhe testimin e sistemeve stabile.
10. **Instalimet stabile për zbulimin e gazrave dhe avujve shpërthyes:** skema funksionale e veprimit, përshkrimi i instalimit, pjesët përbërëse të instalimit, llojet e lajmëruesve të gazrave dhe avujve, kalibrimi i lajmëruesve, centralet për zbulimin e gazrave dhe avujve, llojet e alarmeve, projektimi dhe realizimi i instalimit, kërkesat në aspektin e funksionimit të instalimit dhe pjesëve përbërëse në zjarr – burimi i pavarur i furnizimit, etj, certifikata e cilësisë së pjesëve përbërëse dhe instalimit në aspektin e mbrojtjes nga zjarri, testimi i rregullsisë dhe funksionalitetit të instalimit stabil, testimet periodike të instalimit stabil, personat juridik për mirëmbajtjen dhe testimin e sistemeve stabile.
11. **Instalimet, sistemet dhe aparatet për largimin e tymit dhe nxehtësisë:** skema funksionale e veprimit, përshkrimi i instalimit, pjesët përbërëse të instalimit, llojet e kapakëve të tymit, sistemet qendrore të largimit të tymit, llojet e alarmeve, projektimi dhe realizimi i instalimit, kërkesat në aspektin e funksionimit të instalimit dhe pjesëve përbërëse në zjarr – burimi i pavarur i furnizimit, etj, certifikata e cilësisë së pjesëve përbërëse dhe instalimit në aspektin e mbrojtjes nga zjarri, testimi i rregullsisë dhe funksionalitetit të instalimit stabil, testimet periodike të instalimit stabil, personat juridik për mirëmbajtjen dhe testimin e sistemeve stabile.

B4) APARATET DHE PAJISJET E ZJARRFIKJES

1. **Standardizimi dhe tipizimi i pajisjeve të zjarrfikjes:** koncepti dhe nevoja e standardizimit dhe tipizimit të pajisjeve të zjarrfikjes, ndarja e aparateve dhe pajisjeve të zjarrfikjes, pajisjet personale dhe kolektive.
2. **Pajisjet personale të mbrojtjes:** veshmbathja mbrojtëse e punës, helmata e zjarrfikjes, rripi i punës me sëpatë, qëllimi, ndërtimi, materialet përbërëse, mënyra e përdorimit, mirëmbajtja dhe testimi.
3. **Pajisjet kolektive të mbrojtjes:** aparatet për mbrojtjen e organeve të frymëmarrjes, maska mbrojtëse, aparatet izoluese me ajër të shtypur, aparatet izoluese me oksigjen të shtypur, aparatet me tuba, qëllimi, ndërtimi, materialet përbërëse, mënyra e përdorimit, mirëmbajtja dhe testimi.
4. **Pajisjet e mbrojtjes nga flaka dhe nxehtësia:** rrobat për qasje dhe kalim nëpër zjarr, qëllimi, materialet

përbërëse, qëndrueshmëria ndaj zjarrit, mënyra e përdorimit dhe mirëmbajtja.

5. **Pajisjet për mbrojtje nga materialet agresive:** llojet e rrobave, materialet përbërëse, mënyra e përdorimit, qëllimi dhe mirëmbajtja.
6. **Aparatet për fikjen e zjarreve fillestare:** aparatet e dorës dhe aparatet transportuese, aparatet për fikje me pluhur, dyoksid karboni, hidrokarbure alogjene, ujë, qëllimi, ndërtimi, aktivizimi, servisimi dhe testimi.
7. **Aparatet dhe pajisjet për fikje me ujë:** zorrët dhe pajimet e zjarrfikjes, lidhëset, shporta thithëse, mbledhësja, shpërndarja, fiskajat, zbutësi i reaksionit të vrushkullit, rregulluesi i shtypjes, hidrantët, vazhduesit dhe pajimet e hidrantit, qëllimi, materialet përbërëse, ndërtimi, mirëmbajtja, testimi; “sistemet IFEX” për fikje.
8. **Pompat e zjarrfikjes:** ndarja e pompave të zjarrfikjes, me piston, me centrifugë, një shkallësh, dy shkallësh dhe shumëshkallëshe, lidhjet paralele dhe serike të pompave me centrifugë, aparati vakum, reduktuesi, testimi i rregullsisë, vendosja e rregullt e pompës për nxjerrjen e ujit, furnizimi relej me ujë.
9. **Pajimet për nxjerrjen e ujit nga thellësitë e mëdha:** llojet e pompave, pompat me energji elektrike, pompa me turbinë të ujit dhe injektorët, ndërtimi, mënyra e veprimit dhe mirëmbajtja.
10. **Pajimet për përfitimin e shkumës dhe fikjen me të:** përzierësit e shkumës, fiskajat për shkumë, gjeneruesit e shkumës, destinimi, ndërtimi, mënyra e përdorimit dhe mirëmbajtja.
11. **Pajisjet për ngritje në lartësi:** shkallët mbështetëse, vazhduese, varëse, zgjatëse, marinare, mekanike, destinimi, materialet përbërëse, mënyra e përdorimit dhe testimit.
12. **Pajisjet për shpëtim:** lëshuesit e hapur, mbyllur dhe spiral, kërcyesja, jastëku me ajër, litari i kryqëzuar, litari shpëtues, vetëshpëtuesi, pajisjet për shpëtim nga thellësitë, destinimi, ndërtimi, mënyra e përdorimit, mirëmbajtja dhe testimi.
13. **Pajisjet për intervenime teknike:** gërrshërët dhe pykat hidraulike, aparati për prerje termike, sharra dhe sharra elektrike, pajisjet dhe aparatet për ngritjen dhe tërheqjen e barrës, veglat e dorës, destinimi, ndërtimi, mënyra e përdorimit dhe mirëmbajtja.
14. **Pajisjet për materie të rrezikshme:** pajisjet për grumbullimin, bartjen dhe pranimin e materieve të rrezikshme, pajisjet për zaptim, destinimi, ndërtimi, mënyra e përdorimit dhe mirëmbajtja.
15. **Pajisjet elektrike dhe pajisjet për ndriçim:** veglat e elektrikut, lamat ndriçuese portative, reflektorët, pajisjet mobile ndriçuese, destinimi, ndërtimi, mënyra e përdorimit dhe mirëmbajtja.
16. **Pajisjet për tymosje:** mjetet dhe pajisjet për tymosje sipas parimit të në-shtypjes dhe mbi- shtypjes, destinimi, ndërtimi, mënyra e përdorimit dhe mirëmbajtja.
17. **Pajisjet për detektim dhe dozimetrim:** detektorët, dozimetrat, ndarja, destinimi, ndërtimi, mënyra e përdorimit dhe mirëmbajtja.
18. **Pajisjet e ndërlidhjes:** radiostacionet portative, radiostacionet e automjeteve, sistemet e radio lidhjeve, destinimi, ndërtimi, mënyra e përdorimit dhe mirëmbajtja.
19. **Automjetet e zjarrfikjes:** ndarja komanduese, sulmuese, e kombinuar, cisternat, shkallët automekanike, platforma e nyjave hidraulike, automjetet për fikje me pluhur, automjetet për fikjen e zjarreve malore, automjetet për intervenime teknike, automjetet e llojit kontejner, automjetet tjera, destinimi, karakteristikat teknike dhe mundësitë, dhe mirëmbajtja.
20. **Pajisjet për fikjen e zjarrit nga ajri:** aeroplanët, helikopterët, pajisjet për fikje, pajisjet për shpëtim me

helikopter, llojet e fluturakeve, destinimi, karakteristikat teknike dhe mundësitë.

21. **Pajisjet për fikjen e zjarrit në ujë:** anija e zjarrfikjes, barkat, pajisjet për fikje dhe shpëtim, destinimi, karakteristikat teknike dhe mundësitë.

B5) TAKTIKAT E FIKJES SË ZJARRIT

1. **Klasifikimi dhe dinamika e zjarreve:** klasifikimi i zjarreve, shpërthimi, kufijtë e shpërthyeshmërisë, lokalizimi dhe likuidimi i zjarreve, parametrat themelorë të zjarrit, lagështia e ajrit, ndikimi i erës, produktet e djegies, lëvizja e tymit në zjarr, monoksidi i karbonit.
2. **Veprimet themelore taktike:** përgatitja e reagimit, zhvillimi i reagimit, përfundimi i reagimit, komunikimi dhe koordinimi.
3. **Përdorimi taktik i mjeteve të fikjes:** përdorimi taktik i fiskajave të ujit, shkumës, pluhurit, monoksidit të karbonit dhe halonit gjatë fikjes së zjarrit.
4. **Menaxhimi i operacionit të fikjes dhe shpëtimit:** përcaktimi i mënyrës së veprimit taktik, përzgjedhja e mjeteve për fikje, marrja e vendimeve, sektorët e punës, organizimi i shërbimeve përcjellëse, bashkëpunimi me organet hetimore, sigurimi i gjurmëve të shkaktit të zjarrit, dhe analiza e ngjarjes.
5. **Ecuria taktike e njësive të zjarrfikjes:** ecuria taktike e skuadrës, togut, kompanisë së zjarrfikjes, ecuritë e ndara, paralele, serike, releje, të kombinuara, ndërmarrjet taktike, sulmi i brendshëm, i jashtëm, i kombinuar, frontal, gjithëpërfshirës dhe i përqendruar.
6. **Masat e mbrojtjes gjatë reagimit:** hyrja në hapësirën e përfshirë nga zjarri, lëvizja nëpër hapësirë të tymosur, temperatura e lartë, hapësira e mbuluar me zjarr, shpërthimi gazrave dhe pluhurit, rreziqet nga rrënimi i strukturave, shkallëve, oxhakëve, rreziqet nga goditjet elektrike.
7. **Shpëtimi dhe evakuimi:** kuptimi i evakuimit dhe shpëtimit, mënyra e evakuimit, rreziqet gjatë shpëtimit dhe evakuimit, mbrojtja dhe evakuimi i pronave të rrezikuara.
8. **Renditja/sistemimi e pajisjeve të zjarrfikjes:** rreshtimi i automjeteve të zjarrfikjes, shtrirja e zorrëve të shpërndarjes, pozita e shpërndarësit, kolektorit, furnizimi me ujë i vendit të zjarrit, dhe puna e grupit sulmues.
9. **Fikja e zjarrit në hapësirë të mbyllur:** fikja e zjarreve në bodrume, përdhese, kate, tavane, kulme, oxhaqe, objekte të larta, objekte në ndërtim.
10. **Fikja e zjarrit në sistemet përçuese të energjisë elektrike:** fikja e përçuesve elektrikë, trafo-stacioneve, kutive kryesore shpërndarëse, kutive shpërndarëse, masat e mbrojtjes.
11. **Fikja e zjarreve në instalimet elektrike:** fikja e pajisjeve në funksion, lokomotivave elektrike, tramvajeve dhe trolejbusëve.
12. **Fikja e zjarreve në industri:** fikja e zjarrit në industrinë kimike, të drurit, tekstilit, përpunimit të metaleve, mullinj dhe silose.
13. **Fikja e zjarreve në objektet publike:** fikja e zjarreve në kinema, teatro, spitale, shkolla, dyqane, panairë, garazhe.
14. **Fikja e zjarreve në mjetet e transportit:** fikja e zjarreve në automjete, kamion, autobus, aeroplan, vagon të trenit, në tunele, në ujë.

15. **Fikja e zjarrit në hapësira të hapura:** fikja e zjarreve malore, bimë foragjere, pronat bujqësore, deponitë e mbeturinave.
16. **Fikja e zjarreve të materieve shpërthyesë, materieve të lëngëta dhe të gazta ndezëse:** fikja e zjarreve në depot e materieve shpërthyesë, municioneve dhe pajisjeve ushtarake, rezervarëve nëntokësor, stacionet e pompimit të materieve të lëngëta dhe të gazta ndezëse.
17. **Fikja e zjarreve të materieve që fiken me vështirësi:** qymyri, goma, kashta, masat plastike, natriumi, alumini, fosfori, squfuri, celuloidi, karbiti i kalciumit.
18. **Fikja e zjarreve në kushtet e vështirësuar, mungesa e ujit për fikje:** fikja gjatë temperaturave të ulëta, fikja gjatë erës së madhe, fikja e zjarrit gjatë natës.
19. **Kontrolli i lëvizjes së tymit gjatë zjarrit:** kontrolli i lëvizjes së tymit me rrugët natyrore, ajrosja e detyrueshme e objektit, tymosja e hapësirës me shtypje pozitive me një apo më shumë ventilatorë.
20. **Intervenimet teknike:** shpëtimi i të rrezikuarve në aksidentet rrugore, shpëtimi nga rrënojat, shpëtimi nga ashensorët, shpëtimi nga thellësitë, shpëtimi nga akulli, intervenimet në ujë, pompimi i ujit.
21. **Reagimet ndaj materieve të rrezikshme:** veprimet taktike në aksidentet kimike, thartirës, acetilenit, amoniakut, klorit, derivateve të naftës, materieve radioaktive, masat e mbrojtjes dhe dekontaminimi.
22. **Përgatitja taktike dhe psikologjike e njësisë të zjarrfikjes:** format dhe mënyrat e përgatitjes taktike, kryerja e detyrave taktike, skicat operative të fikjes së zjarrit, metodologjia e përgatitjeve psikofizike e pjesëtarëve të njësisë të zjarrfikjes, poligonet për stërvitje, analiza e reagimeve.
23. **Mbrojtja antiterroriste:** nocioni, vendi dhe roli i mjeteve dhe materieve të rrezikshme që përdoren në sulmet terroriste, mjetet standarde dhe të improvizuara, mënyra e inicimit të materieve shpërthyesë, objektet e sulmit, kujdestaritë kundër zjarrit, procedurat në rastet e lajmërimit të vendosjes së qëllimshme, hetimi pas shpërthimit të mjetit diversant.

V) PROGRAMI SPECIAL PËR PERSONAT QË KRYEJNË PUNË TË MBROJTJES NGA ZJARRI ME PËRGATITJE SHKOLLORE TË MESME

V1) MBROJTJA PARANDALUESE E ZJARRIT

1. **Masat teknologjike të mbrojtjes nga zjarri në objektet me teknologji të ndjeshme ndaj zjarrit – masat e përgjithshme:** klasifikimi i objekteve sipas rrezikshmërisë ndaj zjarrit, rreziqet nga zjarri dhe masat e mbrojtjes sipas sektorëve industrial, ndarja e objekteve sipas zjarreve, pajisja e objekteve me pajisje dhe instalime për lajmërimin dhe fikjen e zjarrit.
2. **Masat ndërtimore të mbrojtjes nga zjarri:** klasifikimi i ndërtesave sipas qëllimit (objekte publike, objekte banuese, objekte industriale, depot dhe objektet e larta), ngarkesat e zjarrit në objekte, klasifikimi i elementeve dhe konstruksioneve ndërtimore sipas rezistencës/qëndrueshmërisë ndaj zjarrit, klasifikimi i materialeve ndërtimore sipas ndezjes, sektorët e zjarrit – qëllimi dhe caku, pengesat kundër zjarrit (horizontale dhe vertikale), muret kundër zjarrit, distancat e sigurta nga zjarri, rrugët e qasjes për automjetet e zjarrfikjes, evakuimi i njerëzve nga objekti, rrjeti i hidrantëve, masat ndërtimore tek objektet e rrezikshme – amortizuesit e shpërthimit, llojet e ndërtimit.
3. **Masat e mbrojtjes nga zjarri në instalimet mekanike për manipulim me lëndët e lëngëta ndezëse:** konstruksioni dhe mënyra e punimit të rezervuarëve për lëndë të lëngëta ndezëse, pajisja e rezervuarit me pajisje mbrojtëse (armatura siguruese e rezervuarit), konstruksioni i tubacioneve të lëndëve të lëngëta ndezëse, pajisja e tubacioneve me armatura siguruese, mbrojtja e rezervuarit nga zjarri – sistemet stabile për fikje, pajisja e rezervuarëve me sisteme për mbrojtje nga ngrohja – sistemet për ftohjen e

rezervuarëve, toçitja – sistemet për fikjen e zjarrit, testimi i rregullt i instalimeve dhe pajisjeve (armaturave siguroese) të rezervuarit.

4. **Masat e mbrojtjes nga zjarri në instalimet mekanike për manipulim me lëndët e gazta ndezëse:** forma dhe mënyra e punimit të rezervuarëve për lëndë të gazta ndezëse, pajisja e rezervuarit me pajisje mbrojtëse (armatura siguroese e rezervarit), forma dhe mënyra e punimit të tubacioneve të lëndëve të gazta ndezëse, pajisja e tubacioneve me armatura siguroese, mbrojtja e rezervuarit nga zjarri – sistemet stabile për fikje, pajisja e rezervuarëve me sisteme për mbrojtje nga ngrohja – sistemet për ftohjen e rezervuarëve, toçitja – sistemet për fikjen e zjarrit, certifikimi i instalimeve dhe pajisjeve, testimi i instalimeve, pajisjeve dhe konstruksioneve të objekteve – rezervuarëve.
5. **Masat e mbrojtjes nga zjarri në instalimet mekanike të sistemeve të ventilimit:** realizimi i ventilimit natyral të objekteve, realizimi i ventilimit të detyrueshëm, realizimi i ventilimit lokal dhe të përgjithshëm, realizimi i ventilimit të detyrueshëm të mbikëqyrur, realizimi e ventilimit të detyruar të kontrolluar, realizimi i sistemeve për tërheqjen e pluhurit, konstruktimi dhe mënyra e ndërtimit të kanaleve të ventilimit, pajisja e kanaleve të ventilimit me pajisje për pengimin e përhapjes së zjarrit (kapakët lëvizës kundër zjarrit), ventilatorët – ndërtimi dhe realizimi, klimatizimi, ventilimi i hapësirave me mjedis shpërthyes, testimi i instalimeve dhe pajisjeve të sistemeve të ventilimit.
6. **Masat e mbrojtjes nga zjarri gjatë saldimit:** rregullimi i vendeve të përhershme të saldimit, rregullimi i vendeve të përkohshme të saldimit, masat e mbrojtjes nga zjarri në vendet për saldimit, armatura siguroese – mbajtësit e flakës, realizimi i instalimeve për saldimit sipas objektit, konstruktimi dhe pajisjet siguroese të bombolave për saldimit me lëndë të gaztë ndezëse, konstruktimi dhe pajisjet siguroese të instalimeve për përcjelljen e lëndës së gaztë ndezëse për saldimit, testimi i rregullt i instalimeve dhe pajisjeve për saldimit.
7. **Masat e mbrojtjes nga zjarri gjatë ngrohjes së objekteve:** mënyra e ngrohjes së objekteve, hapësirat deponuese dhe rezervuarët e lëndës për ngrohjen e objekteve, ndarja e kaldajës nga mundësitë e zjarrit, ventilimi i hapësirës së kaldajës, pajisja e kaldajës me pajisje dhe instalime për fikjen e zjarrit.
8. **Masat e mbrojtjes nga zjarri në instalime elektrike dhe pajisje në objektet ndërtimore:** parimet themelore të ndarjes së objekteve ndërtimore dhe karakteristikat e përgjithshme dhe kuptimi i instalimeve elektrike dhe pajisjeve, klasifikimi i ndikimeve të jashtme, materialet izoluese dhe shpërndarja elektrike, shpërndarja elektrike dhe kufijtë e sektorëve të zjarrit, pajisjet dhe materialet me të cilat është ndërtuar, parimet themelore të mbrojtjes nga goditja elektrike, mbrojtjes nga efektet termike, mbrojtjes nga rryma e tepruar, mbrojtjes nga kontakti me tension dhe pengesave elektromagnetike, sistemet siguroese në objekte, orientimi i lëvizjes dhe evakuimit, sistemet e mbikëqyrjes dhe udhëheqjes qendrore si komponent e mbrojtjes nga zjarri, parimet themelore për përzgjedhjen dhe instalimin e pajisjeve elektrike dhe rjetit elektrik, tokëzimit, përçuesve mbrojtës dhe përçuesve mbrojtës për barazimin e potencialit, parimet themelore të mbrojtjes së objekteve nga zbrazjet atmosferike, përdorimi i energjisë elektrike, gabimet më të shpeshta si dhe mënyrat eventuale të shpërthimit të zjarrit, rëndësia e mirëmbajtjes së rregullt.
9. **Masat e mbrojtjes nga zjarri në instalimet dhe pajisjet elektrike në hapësirat elektromagnetike:** parimet themelore të ndarjes së objekteve elektromagnetike në objektet prodhuese, përçuese dhe shpërndarëse, përshkrimi i shkurt i objekteve prodhuese me përqendrim në llojet e rreziqeve, ndarja e sistemeve përçuese, koncepti themelor i sistemit dhe llojet e rreziqeve, nocioni i sistemeve të distribucionit dhe mënyra e furnizimit të objekteve me energji elektrike, mënyrat e furnizimit.
10. **Masat e mbrojtjes nga zjarri në instalimet dhe pajisjet në objektet për prodhimin, transportimin dhe deponimin e lëndëve të lëngëta dhe të gazta ndezëse:** specifikat të cilat duhet t'i plotësojë pajisja elektrike dhe përçuesi elektrik, kuptimi dhe rëndësia e zonave të rrezikut, kuptimi i elektricitetit statik dhe masat mbrojtëse, mbrojtja nga zbrazjet atmosferike, rëndësia e mirëmbajtjes së duhur dhe të rregullt.

11. **Masat e mbrojtjes nga zjarri në instalimet dhe pajisjet në objektet për prodhim, transportim, përdorim dhe deponim të lëndëve shpërthyes:** specifikat të cilat duhet t'i plotësojë pajisja elektrike dhe përçuesi elektrik, kuptimi i elektricitetit statik dhe masat mbrojtëse, mbrojtja nga zbrazjet atmosferike, rëndësia e mirëmbajtjes së duhur dhe të rregullt.

V2) MJETET PËR MBROJTJE NGA ZJARRI

1. **Termi mjetet për fikjen e zjarrit:** përkufizimi, ndarja e mjeteve për fikjen e zjarrit sipas mënyrës së veprimit dhe veçoritë e tyre themelore.
2. **Procesi i djegies në zjarr:** kushtet për krijimin e zjarrit dhe mekanizmi i krijimit të tij.
3. **Mënyra e veprimit të mjeteve për fikjen e zjarrit:** ftohja e lëndës djegëse, tërheqja e oksigjenit (ngulfatja), veprimi kundër katalitik.
4. **Përzgjedhja e mjeteve për fikjen e zjarrit:** mënyra e përzgjedhjes sipas klasave të zjarrit.
5. **Uji si mjet për fikjen e zjarrit:** mënyra e veprimit të ujit gjatë fikjes, vetitë e përgjithshme të ujit, nxehtësia specifike, nxehtësia e avullimit, mundësia e zbritjes së pikës së ngrirjes, rreziqet e lidhura me ngrirjen e ujit, mjete për spërkatjen e ujit, mundësia e përdorimit të ujit për fikje në format e ndryshme, efekti i vrullit të ujit në lëndët që fiken me ujë, llojet e zjarreve që fiken me ujë, mënyra e veprimit të avullit të ujit gjatë fikjes së zjarrit, zjarret të cilat nuk fiken me ujë.
6. **Shkuma si mjet për fikjen e zjarrit:** llojet e shkumave (mekanike, kimike), ekstrakti për shkumë, termi, llojet (proteinike, sintetike), karakteristikat themelore të shkumës mjetet dhe pajisjet për prodhimin e shkumës, kushtet themelore të shkumës si mjet për fikjen e zjarrit, rreziqet gjatë përdorimit, llojet e zjarreve që fiken me shkumë, vetitë themelore të shkumës mekanike, ndarja e shkumës mekanike sipas numrit të shumimit, shkuma e rëndë mekanike, shkuma e mesme mekanike, shkuma e lehtë mekanike, vetitë themelore të shkumës kimike, zjarret të cilat nuk fiken me shkumë.
7. **Dyoksidi i karbonit si mjet për fikjen e zjarrit:** vetitë fiziko-kimike, mënyra e veprimit gjatë fikjes, llojet e zjarreve që fiken me dyoksid karboni, fusha e zbatimit, rreziqet gjatë përdorimit në hapësirat e mbyllura dhe mënyra e mbrojtjes.
8. **Pluhuri për fikjen e thatë të zjarrit:** vetitë themelore të pluhurit, veçoritë që kërkohen nga pluhuri, mënyra e veprimit të pluhurit, llojet e zjarreve që fiken me pluhur, dhe fusha e zbatimit.
9. **Halonët si mjet për fikjen e zjarrit:** vetitë fiziko-kimike të halonit 1211 dhe 1301, rreziqet gjatë përdorimit në hapësirat e mbyllura dhe mënyrat e mbrojtjes, mënyra e veprimit gjatë fikjes, llojet e zjarreve që fiken me halon, sfera e përdorimit, dhe helmueshmëria.
10. **Aerosoli si mjet për fikjen e zjarrit:** vetitë themelore të aerosolit, mënyra e veprimit gjatë fikjes, llojet e zjarreve që fiken me këtë mjet, sfera e përdorimit, rreziqet gjatë përdorimit dhe mënyrat e mbrojtjes.
11. **Gazet inerte si mjet për fikjen e zjarrit:** vetitë themelore, mënyra e veprimit gjatë fikjes, llojet e zjarreve që fiken, sfera e përdorimit, rreziqet gjatë përdorimit dhe mënyra e mbrojtjes.
12. **Inergeni si mjet për fikjen e zjarrit:** vetitë fiziko-kimike, mënyra e veprimit gjatë fikjes, llojet e zjarreve që fiken me këtë mjet, sfera e përdorimit, rreziqet gjatë përdorimit dhe mënyrat e mbrojtjes.
13. **FM 200 si mjet për fikjen e zjarrit:** vetitë fiziko-kimike, mënyra e veprimit gjatë fikjes, llojet e zjarreve që fiken me këtë mjet, sfera e përdorimit, rreziqet gjatë përdorimit dhe mënyrat e mbrojtjes, dhe helmueshmëria.
14. **Mjetet e dorës për fikjen e zjarrit:** rëra, dheu, mbuluesit e ndryshëm, mënyra e përdorimit dhe llojet e zjarrit që fiken me këto mjete.

V3) MJETET DHE PAJISJET E ZJARRFIKJES

1. **Standardizimi dhe tipizimi i pajisjeve të zjarrfikjes:** koncepti dhe nevoja e standardizimit dhe tipizimit të pajisjeve të zjarrfikjes, ndarja e aparateve dhe pajisjeve të zjarrfikjes, pajisjet personale dhe kolektive.
2. **Pajisjet personale të mbrojtjes:** veshmbathja mbrojtëse e punës, helmata e zjarrfikjes, rripi i punës me sëpatë, qëllimi, ndërtimi, materialet përbërëse, mënyra e përdorimit, mirëmbajtja dhe testimi.
3. **Pajisjet kolektive të mbrojtjes:** aparatet për mbrojtjen e organeve të frymëmarrjes, maska mbrojtëse, aparatet izoluese me ajër të shtypur, aparatet izoluese me oksigjen të shtypur, aparatet me tuba, qëllimi, ndërtimi, materialet përbërëse, mënyra e përdorimit, mirëmbajtja dhe testimi.
4. **Pajisjet e mbrojtjes nga flaka dhe nxehtësia:** rrobat për qasje dhe kalim nëpër zjarr, qëllimi, materialet përbërëse, qëndrueshmëria ndaj zjarrit, mënyra e përdorimit dhe mirëmbajtja.
5. **Pajisjet për mbrojtje nga materialet agresive:** llojet e rrobave, materialet përbërëse, mënyra e përdorimit, qëllimi dhe mirëmbajtja.
6. **Aparatet për fikjen e zjarreve fillestare:** aparatet e dorës dhe aparatet transportuese, aparatet për fikje me pluhur, dyoksid karboni, hidrokarbure alogjene, ujë, qëllimi, ndërtimi, aktivizimi, servisimi dhe testimi.
7. **Aparatet dhe pajisjet për fikje me ujë:** zorrët dhe pajimet e zjarrfikjes, lidhëset, shporta thithëse, mbledhësja, shpërndarësja, fiskajat, zbutësi i reaksionit të vrushkullit, rregulluesi i shtypjes, hidrantët, vazhduesit dhe pajimet e hidrantit, qëllimi, materialet përbërëse, ndërtimi, mirëmbajtja, testimi; “sistemet IFEX” për fikje.
8. **Pompat e zjarrfikjes:** ndarja e pompave të zjarrfikjes me piston, me centrifugë, një shkallësh, dy shkallësh dhe shumëshkallësh, lidhjet paralele dhe serike të pompave me centrifugë, aparati vakum, reduktuesi, testimi i rregullsisë, vendosja e rregullt e pompës për nxjerrjen e ujit, furnizimi relej me ujë.
9. **Pajimet për nxjerrjen e ujit nga thellësitë e mëdha:** llojet e pompave, pompat me energji elektrike, pompa me turbinë të ujit dhe injektorët, ndërtimi, mënyra e veprimit dhe mirëmbajtja.
10. **Pajimet për përfitimin e shkumës dhe fikjen me të:** përzierësit e shkumës, fiskajat për shkumë, gjeneruesit e shkumës, destinimi, ndërtimi, mënyra e përdorimit dhe mirëmbajtja.
11. **Pajisjet për ngritje në lartësi:** shkallët mbështetëse, vazhduese, varëse, zgjatëse, marinare, mekanike, destinimi, materialet përbërëse, mënyra e përdorimit dhe testimit.
12. **Pajisjet për shpëtim:** lëshuesit e hapur, mbyllur dhe spiral, kërcyesja, jastëku me ajër, litari i kryqëzuar, litari shpëtues, vet-shpëtuesi, pajisjet për shpëtim nga thellësitë, destinimi, ndërtimi, mënyra e përdorimit, mirëmbajtja dhe testimi.
13. **Pajisjet për intervenime teknike:** gërshërët dhe pykat hidraulike, aparati për prerje termike, sharra dhe sharra elektrike, pajisjet dhe aparatet për ngritjen dhe tërheqjen e barrës, veglat e dorës, destinimi, ndërtimi, mënyra e përdorimit dhe mirëmbajtja.
14. **Pajisjet për materie të rrezikshme:** pajisjet për grumbullimin, bartjen dhe pranimin e materieve të rrezikshme, pajisjet për zaptim, destinimi, ndërtimi, mënyra e përdorimit dhe mirëmbajtja.
15. **Pajisjet elektrike dhe pajisjet për ndriçim:** veglat e elektrikut, lamat ndriçuese portative, reflektorët, pajisjet mobile ndriçuese, destinimi, ndërtimi, mënyra e përdorimit dhe mirëmbajtja.

16. **Pajisjet për tymosje:** mjetet dhe pajisjet për tymosje sipas parimit të në-shtypjes dhe mbi- shtypjes, destinimi, ndërtimi, mënyra e përdorimit dhe mirëmbajtja.
17. **Pajisjet për detektim dhe dozimetrim:** detektorët, dozimetrat, ndarja, destinimi, ndërtimi, mënyra e përdorimit dhe mirëmbajtja.
18. **Pajisjet e ndërlidhjes:** radiostacionet portative, radio-stacionet e automjeteve, sistemet e radiolidhjeve, destinimi, ndërtimi, mënyra e përdorimit dhe mirëmbajtja.
19. **Automjetet e zjarrfikjes:** ndarja komanduese, sulmuese, e kombinuar, cisternat, shkallët automekanike, platforma e nyjave hidraulike, automjetet për fikje me pluhur, automjetet për fikjen e zjarreve malore, automjetet për intervenime teknike, automjetet e llojit kontejner, automjetet tjera, destinimi, karakteristikat teknike dhe mundësitë, dhe mirëmbajtja.
20. **Pajisjet për fikjen e zjarrit nga ajri:** aeroplanët, helikopterët, pajisjet për fikje, pajisjet për shpëtim me helikopter, llojet e fluturakeve, destinimi, karakteristikat teknike dhe mundësitë.
21. **Pajisjet për fikjen e zjarrit në ujë:** anija e zjarrfikjes, barkat, pajisjet për fikje dhe shpëtim, destinimi, karakteristikat teknike dhe mundësitë.
22. **Sistemet stabile për fikjen e zjarrit:** sistemet stabile për fikjen e zjarrit me ujë, shkumë, pluhur, monoksid karboni, aerosolë dhe gazra tjerë, sistemet automatike për lajmërimin e zjarrit.

V4) TAKTIKAT E FIKJES SË ZJARRIT

1. **Klasifikimi dhe dinamika e zjarreve:** klasifikimi i zjarreve, shpërthimi, kufijtë e shpërthyeshmërisë, lokalizimi dhe likuidimi i zjarreve, parametrat themelore të zjarrit, lagështia e ajrit, ndikimi i erës, produktet e djegies, lëvizja e tymit në zjarr, monoksidi i karbonit.
2. **Veprimet themelore taktike:** përgatitja e reagimit, zhvillimi i reagimit, përfundimi i reagimit, komunikimi dhe koordinimi.
3. **Përdorimi taktik i mjeteve të fikjes:** përdorimi taktik i fiskajave të ujit, shkumës, pluhurit, monoksidit të karbonit dhe halonit gjatë fikjes së zjarrit.
4. **Menaxhimi i operacionit të fikjes dhe shpëtimit:** përcaktimi i mënyrës së veprimit taktik, përzgjedhja e mjeteve për fikje, marrja e vendimeve, sektorët e punës, organizimi i shërbimeve përcjellëse, bashkëpunimi me organet hetimore, sigurimi i gjurmëve të shkaktimit të zjarrit, analiza e ngjarjes.
5. **Ecuria taktike e njësive të zjarrfikjes:** ecuria taktike e skuadrës, togut, kompanisë së zjarrfikjes, ecuritë e ndara, paralele, serike, releje, të kombinuara, ndërmarrjet taktike, sulmi i brendshëm, i jashtëm, i kombinuar, frontal, gjithëpërfshirës dhe i përqendruar.
6. **Masat e mbrojtjes gjatë reagimit:** hyrja në hapësirën e përfshirë nga zjarri, lëvizja nëpër hapësirë të tymosur, temperatura e lartë, hapësira e mbuluar me zjarr, shpërthimi gazrave dhe pluhurit, rreziqet nga rrënimi i strukturave, shkallëve, oxhakëve, rreziqet nga goditjet elektrike.
7. **Shpëtimi dhe evakuimi:** kuptimi i evakuimit dhe shpëtimit, mënyra e evakuimit, rreziqet gjatë shpëtimit dhe evakuimit, mbrojtja dhe evakuimi i pronave të rrezikuara.
8. **Renditja/sistemimi i pajisjeve të zjarrfikjes:** rreshtimi i automjeteve të zjarrfikjes, shtrirja e zorrëve të shpërndarjes, pozita e shpërndarësit, kolektorit, furnizimi me ujë i vendit të zjarrit, puna e grupit sulmues.
9. **Fikja e zjarrit në hapësirë të mbyllur:** fikja e zjarreve në bodrume, përdhese, kate, tavane, kulme, oxhaqe,

objekte të larta, objekte në ndërtim.

10. **Fikja e zjarrit në sistemet përçuese të energjisë elektrike:** fikja e përçuesve elektrik, trafo-stacioneve, kutive kryesore shpërndarëse, kutive shpërndarëse, masat e mbrojtjes.
11. **Fikja e zjarreve në instalimet elektrike:** fikja e pajisjeve në funksion, lokomotivave elektrike, tramvajeve dhe trolejbusëve.
12. **Fikja e zjarreve në industri:** fikja e zjarrit në industrinë kimike, të drurit, tekstilit, përpunimit të metaleve, mullinj dhe silose.
13. **Fikja e zjarreve në objektet publike:** fikja e zjarreve në kinema, teatro, spitale, shkolla, dyqane, panaire garazhe.
14. **Fikja e zjarreve në mjetet e transportit:** fikja e zjarreve në automjete, kamion, autobus, aeroplan, vagon të trenit, në tunel, në ujë.
15. **Fikja e zjarrit në hapësira të hapura:** fikja e zjarreve malore, bimë foragjere, pronat bujqësore, deponitë e mbeturinave.
16. **Fikja e zjarreve të materieve shpërthyesë, materieve të lëngëta dhe të gazta ndezëse:** fikja e zjarreve në depot e materieve shpërthyesë, municioneve dhe pajisjeve ushtarake, rezervuarëve nëntokësor, stacionet e pompimit të materieve të lëngëta dhe të gazta ndezëse.
17. **Fikja e zjarreve të materieve që fiken me vështirësi:** qymyri, goma, kashta, masat plastike, natriumi, alumini, fosfori, squfuri, celuloidi, karbiti i kalciumit.
18. **Fikja e zjarreve në kushtet e vështirësuar: mungesa e ujit për fikje:** fikja gjatë temperaturave të ulëta, fikja gjatë erës së madhe, fikja e zjarrit gjatë natës.
19. **Kontrolli i lëvizjes së tymit gjatë zjarrit:** kontrolli i lëvizjes së tymit me rrugët natyrore, ajrosja e detyrueshme e objektit, tymosja e hapësirës me shtypje pozitive me një apo më shumë ventilator.
20. **Intervenimet teknike:** shpëtimi i të rrezikuarve në aksidentet rrugore, shpëtimi nga rrënojat, shpëtimi nga ashensorët, shpëtimi nga thellësitë, shpëtimi nga akulli, intervenimet në ujë, pompimi i ujit.
21. **Reagimet ndaj materieve të rrezikshme:** veprimet taktike në aksidentet kimike, thartirës, acetilenit, amoniakut, klorit, derivateve të naftës, materieve radioaktive, masat e mbrojtjes dhe dekontaminimi.
22. **Përgatitja taktike dhe psikologjike e njësive të zjarrfikjes:** format dhe mënyrat e përgatitjes taktike, kryerja e detyrave taktike, skicat operative të fikjes së zjarrit, metodologjia e përgatitjeve psikofizike e pjesëtarëve të njësive të zjarrfikjes, poligonet për stërvitje, analiza e reagimeve.
23. **Mbrojtja antiterroriste:** nocioni, vendi dhe roli i mjeteve dhe materieve të rrezikshme që përdoren në sulmet terroriste, mjetet standarde dhe të improvizuara, mënyra e inicimit të materieve shpërthyesë, objektet e sulmit, kujdestaritë kundër zjarrit, procedurat në rastet e lajmërimit të vendosjes së qëllimshme, hetimi pas shpërthimit të mjetit diversant.

G) PJESA PRAKTIKE E TRAJNIMIT TË POSAÇËM G1) USHTRIMET E ZJARRFIKJES

1. Puna praktike me pajisjet për mbrojtjen e organeve të frymëmarrjes:

Puna me aparatet izoluese në ajrin e shtypur/komprimuar, vendosja e maskës dhe aparatit në pozitën mbrojtëse, puna me aparat, heqja e maskës dhe aparatit, mbajtja dhe kontrolli, mbushja e bocave.

2. Puna praktike me rrobat mbrojtëse:

Puna me rrobat për hyrje dhe kalim nëpër zjarr dhe rrobat për materie të rrezikshme, veshja, përdorimi, zhveshja, mirëmbajtja dhe kontrolli.

3. Vendosja e pajisjeve të zjarrfikjes:

Vendosja e vijës thithëse, shtrirja e zorrëve shtytëse, zhvillimi i vijës shtytëse, vendosja e grumbulluesit, shpërndarësit, rregullatorit të shtypjes, urave kaluese, lidhëseve të zorrëve, tërheqja e zorrëve nëpër fasadë, puna me zorrë të shtypjes së lartë, puna me 3,5, 7, dhe 9 pjesëtarë të njësisë.

4. Ushtrimet shkollore me pompa të zjarrfikjes:

Ushtrimi elementar shkollor me një, dy dhe tre vrushkuj të ujit –III/1 (a).

5. Puna praktike me pajisjet për fikjen e zjarrit me ujë:

Puna me të gjitha llojet e fiskajave, formimi i llojeve të ndryshme të vrushkujve, puna me hedhës dhe fiskaja monitor në automjete, puna me strajcë shpine.

6. Puna praktike me pajisjet për fikjen e zjarrit me shkumë:

Vendosja dhe puna me përzierësen ndërmjetësuese, puna me fiskaja të shkumës së mesme dhe të rëndë, puna me gjeneruesin e shkumës, puna praktike në fikjen e zjarrit të klasës B me përdorimin e shkumës.

7. Puna praktike me aparate të zjarrfikjes:

Puna praktike me aparatet e dorës dhe aparatet transportuese për fikjen e zjarrit me pluhur, dyoksid të karbonit dhe me pompë dore, puna në mbushje, mirëmbajtje dhe testim, puna praktike në fikjen e zjarrit të klasës B, me pompë të dorës dhe aparate. 8. **Puna praktike me hidrantë:**

Puna me hidrantët mbi tokë, nën tokë dhe në mur, furnizimi i automjeteve me ujë përmes hidrantëve.

9. Puna praktike me aparatet dhe pajisjet për nxjerrjen e ujit:

Puna praktike me pompa motorike dhe elektrike, me injektor dhe pompë me turbinë, furnizimi relej me ujë.

10. Puna praktike me pajisjet për ngritje në lartësi dhe shpëtim:

Puna praktike me litar për ngritje në lartësi, njejt dhe lidhjet, puna me të gjitha llojet e shkallëve të zjarrfikjes, shpëtimi me lëshuesin e hapur dhe të mbyllur, me jastëk me ajër, me litar të kryqëzuar, me vetë shpëtues.

11. Ushtrimet taktike të fikjes së zjarrit:

Ushtrimi taktik i fikjes së zjarrit në kat, bodrum, në kulm, fikja e zjarreve në automjete, puna me 3, 6, dhe 9 reagues.

Topics from the general part:	Number of classes
- normative regulation of fire protection	16
-hazardous substances, fire and explosions	18
Topics from the special part of particular training for persons who carry out fire protection works with higher education preparation:	
- preventive fire protection	40
- fire protection equipments	20
- stabile systems of fire protection	26
- fire fighting tools and equipments	30
- fire fighting techniques	30
Topics from the special part of particular training for persons who carry out fire protection works with middle school preparation:	
- preventive fire protection	24
- fire protection equipments	18
- fire fighting tools and equipments	36
- fire fighting techniques	24
Practical part of the particular training	44

**REQUEST
ON PASSING PROFESSIONAL EXAM IN THE FIRE PROTECTION AREA**

Number of request: _____

Name of legal entity that has developed particular training in the area of fire protection,
respectively who submits the request for passing the professional exam:

_____ from _____

Date of request submission: _____

Request is for the candidate:

_____ (Name, name of one parent and surname of candidate)

PNCR:

Date and place of birth:

Residence:

Level of education, respectively
type of school preparation –
profile which the candidate has
completed:

Name of the legal entity where the
candidate is employed,
the type of works he/she is
conducting and years of work
experience

Type of exam for which the
candidate is applying and the
term in which he wants to
participate:

Submitter of request:

MINUTES

ON PASSING THE PROFESSIONAL EXAM

In front of the commission established by the decision no. _____,
from _____

Has passed the professional exam Mr. / Ms.:

(Name, name of one parent and surname)
born on: _____ in _____ employed at:

(Name of employer where the candidate is employed)

Passing the exam is permitted by the decision no. _____ from _____, year.

The exam is passed: _____

(For the first time, for the second time /
Improving exam)

The candidate passed the professional exam according to program on employees who carry out fire protection works with _____ school preparation.

The candidate passes the professional exam in front of the commission with the following composition:

The exam was passed on date: _____ in _____

The exam started at: _____

In the oral exam, from certain topics are asked the following questions:

- Normative regulation of fire protection
- Hazardous substances, fire and explosions
- Preventive fire protection
- Firefighting tools
- Stabile systems of fire protection
- Firefighting tools and equipment
- Firefighting techniques
- Practical part of the particular training

After completion of exam the commission considers as follows:

6. The candidate passed the exam.
7. The candidate did not pass the exam.
8. The candidate is sent for improvement exam in the following units:

9. The candidate postponed the exam for the following reasons: _____

10. The candidate withdrew the exam for the following reasons: _____

Professional exam ended at: _____

Members of Commission – Examiners

Secretary:

General Director of EMA:

**REPUBLIC OF KOSOVO
MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS
EMERGENCY MANAGEMENT AGENCY**

Nu. _____/2017
Date: _____.____.2017

According to Article 23 of the Administrative Instruction, a candidate receives a certificate for passing the professional exam in the field of fire protection:

Emergency Management Agency issues:

CERTIFIKATE

**ON PASSING THE PROFESSIONAL EXAM FROM THE AREA OF FIRE
PROTECTION**

(Name, name of one parent and surname)

(Personal civil register number)

born on: _____ in _____
date _____ has PASSED the professional exam for employees who carry out

protection works, according to the program of professional exam for employees with completed__
school, in front of the Commission on Passing the Professional Exam for persons who carry out fire
protection works.

Date of issuance of the
certificate:

_____.

General Director of EMA:

PROGRAM

FOR PASSING THE PROFESSIONAL EXAM FOR PERSONS WORKING IN THE AREA OF FIRE PROTECTION

A) GENERAL PART OF THE PROGRAM

A1) NORMATIVE REGULATION OF FIRE PROTECTION

1. Laws, administrative instructions and regulations in the field in which the candidate passes the professional exam: the manner of rendering fire protection norms, the application of norms in the field of fire protection; the rights, obligations and responsibilities of fire protection entities in relation to the obligations set out in the Law on Fire Protection and the acts deriving thereof; the contents of the fire risk assessment; the manner of drafting and content of fire protection plans at all levels of government and category I and II entities, general fire protection acts within legal entities, the manner of notification of employees regarding fire protection measures, types and manner of record keeping in the field of fire protection within legal entities, supervision of the fire protection measures implementation, purpose and scope of inspecting supervision in the field of fire protection, inspector's authorization when conducting inspecting supervision, the penalties for non-implementation of certain fire protection measures, the laws and bylaws that define misdemeanours and criminal offences in the field of fire protection, offences against official duty and public authorizations, offences and misdemeanours due to the concealment or non-notification of fires and their causers, criminal offences consisting of the destruction or concealment of traces of criminal offences related to fire or explosion, criminal offences due to failure of the protection equipment, and the establishment of fire-fighting units.

2. Administrative procedure: basic principles of administrative procedure, jurisdiction in administrative procedure, initiation of administrative procedure, testimony in administrative procedure, submissions, deadlines, decision in administrative procedure, constituent parts of the decision, deadline for issuing the decision, complaints and action based on the appeal, final, enforceable and executable decision, expenses and exemption from expenses.

A2) HAZARDOUS MATERIALS, FIRE AND EXPLOSIONS

1. **Hazardous substances:** Definition of hazardous substances; classification of hazardous substances, basic characteristics of certain classes of hazardous substances, pre-emptive precautionary measures with hazardous substances, measures for personal protection during manipulation of hazardous substances, methodology and mode of action in case of accidents with hazardous substances.

2. **Combustion processes:** definition of combustion, conditions required for the combustion process, definition of flammable and non-flammable fuels, ignition temperature - flame, self-ignition temperature, boiling temperature, full and incomplete combustion, and combustion of flammable and hazardous substances, exothermic and endothermic reactions, and oxidation.

3. **Fires:** Definition of fire, basic characteristics of flammable solid fuels, basic characteristics of flammable liquid fuels, basic characteristics of flammable gaseous fuels, basic characteristics of flammable metal fire, classification of fires by fuel class, fire classification by size, time of

occurrence and place of occurrence, erroneous standard fire overloads, accompanying phenomena of fires, heat and combustion products.

4. **Explosive environment:** Definition, conditions for creating an explosive environment, endangered space, safe space, risk source, classification of explosive environments in explosive areas - risk areas, i.e., risk area 0, risk area 1, risk area 2, ignition - explosion limits, the low explosion limit, the upper explosion limit, poor mixture, saturated mixture, ventilation in the function of explosiveness reduction, explosive dust.

5. **Explosion:** Definition of explosion, conditions for explosion, detonation as a form of explosion, fireball explosion, destruction area, classification of destruction areas - basic characteristics, explosive gas explosions, explosive dust explosions.

6. **Ignition sources – cause of fire:** body-to-body heat transfer, open flame, electric spark, electrostatic discharge - as a natural phenomenon, static electricity, mechanical spark – collision of two bodies, and self-ignition.

B) SPECIAL PROGRAM FOR PERSONS CARRYING OUT FIRE PROTECTION WORKS WITH HIGH EDUCATION PREPARATION

B1) PREVENTIVE FIRE PROTECTION

B1.1) Fire protection measures in urbanism

1. **Urban requirements for construction of facilities:** location of facilities – security in terms of protection from fire and explosions, access to facilities, secure extension of pipelines for dissemination of flammable liquid and gaseous substances, access to facilities, water supply – hydrants network.

B1.2) Fire protection technological measures

1. **Fire protection technological measures in facilities with fire sensitive technology – general measures:** classification of buildings based on fire hazards, fire risks and protection measures by industrial sectors, division of facilities according to fires, equipment of facilities with fire warning and fire-fighting apparatus and installations.

2. **Technological measures for fire protection in facilities with liquid flammable substances:** classification of liquid flammable substances, determination of secure location requirement for placing liquid flammable substances, secure distances between facilities, separation of facilities and parts of facilities containing liquid flammable substances in special sectors of fire, equipment of facilities with fire warning and fire-fighting apparatus and installations.

3. **Technological measures for fire protection in facilities with gaseous flammable substances:** classification of gaseous flammable substances, determination of secure location requirements for placement of gaseous flammable substances, secure distances between facilities – demolition areas, separation of facilities and parts of facilities with gaseous flammable substances in special fire sectors, equipment of facilities with fire warning and fire-fighting apparatus and installations.

4. **Fire protection technological measures in facilities with explosive substances:** classification of explosive substances, determination of secure location requirements for placement of explosive substances, secure distances between facilities, separation of facilities and parts of facilities with gaseous flammable substances in special fire sectors, equipment of facilities with fire warning and fire-fighting apparatus and installations.

B1.3) Construction measures for fire protection

1. Construction measures for fire protection: classification of buildings by destination (public buildings, housing buildings, industrial buildings, storages and high buildings), fire load in buildings, classification of elements and building constructions according to resistance/sustainability against fire, classification of construction materials according to honesty, classification of sustainability scale of the building, namely construction elements, against fire, fire sectors – purpose and target, obstacles against fire (horizontal and vertical), walls against fire, secure distances from fire, access routes for fire-fighting vehicles, evacuation of people from the building, hydrants network, construction measures in hazardous buildings – explosion shock absorbers, types of construction, compliance certificates for construction elements and structures, manner of testing construction elements, structures and materials.

B1.4) Fire protection measures in mechanical installations

1. Fire protection measures in mechanical installations for manipulation with liquid flammable substances: the structure and operation mode of reservoirs for liquid flammable substances, equipment of reservoirs with protective measures (insurer armatures of reservoir), operation form and construction manner of pipelines of liquid flammable substances, equipment of pipelines with insurer armatures, protection of reservoir from fire – stable fire-fighting systems, equipment of reservoirs with heating protection systems – cooling systems of reservoirs, pumping – systems for firefighting, certification of installation and of equipment, tests of installations, equipment and constructions of buildings – reservoirs.

2. Fire protection measures in mechanical installations for manipulation with flammable gaseous substances: operation form and construction manner of reservoirs for gaseous flammable substances, equipment of reservoir with protective measures (insurer armature of reservoir), operation form and construction manner of pipelines of gaseous flammable substances, equipment of pipelines with insurer armature, protection of reservoir from fire – stable system for firefighting, equipment of reservoirs with heating protection systems – cooling systems of reservoirs, pumping – firefighting systems, certification of installations and equipment, tests of installations, equipment and constructions of buildings – reservoirs.

3. Fire protection measures in mechanical installations in ventilation systems: design and implementation of natural ventilation into buildings, design and implementation of mandatory ventilation, design and implementation of local and general ventilation, design and implementation of mandatory supervised ventilation, design and implementation of controlled mandatory ventilation, design and implementation of systems for dust withdrawal, technological schemes of mandatory ventilation system operation, construction and mode of constructing ventilation channels, equipment of ventilation channels with equipment for hindering fire spread (mobile lids against fire), ventilators – construction and implementation, ventilation of spaces with explosive environment, certification of installations and equipment, testing of installations, equipment and constructions of ventilation systems.

4. Fire protection measures during welding: permanent sites of welding, temporary sites of welding, fire protection measures for welding, insuring armature – flame holders, projection and implementation of welding installations according to the building, construction and insuring equipment of halons for welding with gaseous flammable substances, construction and insuring equipment of installations for following gaseous flammable substances for dwelling, certification

of installations and equipment, testing of welding installations and equipment.

5. **Fire protection measures during heating of buildings:** heating mode of buildings, storage spaces and reservoirs of substances for building heating, separation of boiler from fire possibilities, ventilation of boiler space, boiler equipment and firefighting installations.

B1.5) Fire protection measures in electrical equipment and apparatus:

1. **Fire protection measures in electrical installations and equipment in construction buildings:** basic principles of construction building separations and general features and understanding of electrical installations and equipment, classification of outdoor impacts, insulating materials and electrical distribution, electrical distribution and limits of fire sectors, equipment and materials with which it has been built, basic principles of protection from electrical stroke, protection from thermal effects, protection from excessive electricity, protection from contact with voltage and electromagnetic obstacles, ensuring systems into buildings, orientation of movement and evacuation, oversight systems and central management as a component of fire protection, basic principles for the selection and installation of electrical equipment and electrical network, grounding, protective conductors and protective conductors for potential equalization, basic principles of facility protection from atmospheric emptying, usage of electric energy, most often mistakes as well as eventual modes of fire explosions, importance of regular maintenance.

2. **Fire protection measures in electrical installations and equipment in electromagnetic spaces:** basic principles of separation of electromagnetic objects in manufacturing, conductor and distributing facilities, short description of manufacturing buildings with focus on types of risks, separation of conductor systems, basic concept of system and types of risks, notion of distribution systems and supply mode of building with electrical energy, supply mode.

3. **Fire protection measures in installations and equipment in manufacturing buildings, transportation and storage of flammable liquid and gaseous substances:** specifications which should be fulfilled by the electrical equipment and electrical conductor, meaning and importance of risk areas, meaning of static electricity and protective measures, protection from atmospheric discharge, importance of proper and regular maintenance.

4. **Fire protection measures in installations and equipment in buildings for manufacturing, transportation, usage and storage of explosive substances:** specifications which should be fulfilled by the electrical equipment and electrical conductor, meaning of static electricity and protective measures, protection from atmospheric discharge, importance of proper and regular maintenance.

5. **Meaning and importance of technical norms for electrical installations:** managing mode, sharing responsibilities, importance of standards, meaning and types of compliance certifications.

B2) FIRE EXTINGUISHING TOOLS

1. **The term “fire extinguishing tools”:** definition, division of fire extinguishing tools according to the operation mode and their basic characteristics.

2. **The process of fire combustion:** conditions for creation of fire and its creation mechanism.
3. **Operation mode of fire-fighting tools:** cooling of combustion substances, withdrawal of oxygen (strangulation), anti-catalytic action.
4. **Selection of fire extinguishing tools:** selection mode according to fire class.
5. **Water as a fire extinguishing tool:** operation mode of water during extinguishing, general properties of water, specific heat, vaporization heat, possibility of reducing frizzling point, risks related to water freezing, tool for water spraying, possibility of using water for extinguishing in various forms, effect of water momentum in substances which can be extinguished with water, types of fires extinguished with water, operation mode of water vapour during fire extinguishing, fire which cannot be extinguished with water.
6. **Foam as a fire extinguishing tool:** types of foams (mechanical, chemical), foam extract, term, types (protein, synthetic), main features of foam (number of foaming, ability of leaking and sliding, insulating ability, stability of foam, sustainability in high temperatures, consistency of foams), means and equipment for manufacturing foam, basic conditions of foam as a tool for fire extinguishing, risks when using it, types of fire extinguished by foam, basic properties of mechanical foam, separation of mechanical foam according to the number of proliferation, heavy mechanical foam, medium mechanical foam, light mechanical foam, basic properties of chemical foam, fires which cannot be extinguished by foam, certification on foam quality, effect and testing of foam.
7. **Carbon dioxide as fire a extinguishing tool:** physical – chemical properties, operation mode during extinguishing process, types of fire extinguished by carbon dioxide, scope, risks during use in closed spaces and protection mode.
8. **Powder for dry fire extinguishing:** basic properties of powder, particulars required from the powder, operation mode of powder, types of fires extinguished by powder, scope, procedure of powder testing, quality certificate.
9. **Halons as a fire extinguishing tool:** physical – chemical properties of halon 1211 and 1301, risks during use in closed spaces and protection manners, operation mode during extinguishing, types of fires extinguished with halon, scope, toxicity, quality certificate.
10. **Aerosol as a fire extinguishing tool:** basic features of aerosol, operation mode during extinguishing process, types of fire extinguished by this tool, scope, risks during its use and protection manners, usage in explosive environments, quality certificate.
11. **Inert gases as fire extinguishing tools:** basic properties, operation mode during fire extinguishing, types of fire extinguished, scope, risks during its use and protection manners, quality certificate.
12. **Inergen as a fire extinguishing tool:** physical – chemical properties, operation mode during fire extinguishing, types of fire extinguished by this tool, scope, risks during its use and protection manner, quality certificate.
13. **FM 200 as a fire extinguishing tool:** physical – chemical properties, operation mode during extinguishing, types of fore extinguishing by this tool, scope, risks during its use and protection manners, toxicity.

14. **Hand tools for fire extinguishing:** sand, soil, various coverers, operation mode and types of fire extinguished by these tools.

B3) STABLE SYSTEMS OF FIRE PROTECTION

1. **Stable installations for fire extinguishing with sprinkler water:** functional scheme of operation, description of installation, integral parts and installations, types of sprinkler installations – dry, liquid, types of sprinkler valves, sprinkler installations of high pressure – water fog, design and implementation of installation, requirements in terms of functionality of installation and their integral parts and installation in terms of fire protection, testing of regularity and functionality of installation, periodical testing of stable installations, legal entities for the maintenance and testing of stable installations.

2. **Stable installations for fire extinguishing with water, “drencher” type:** functional scheme of operation, description of installation, integral parts of installation, types of “drencher” valves, types of birches, design and implementation of installation and integral parts of installation in fire – independent supply sources, etc., quality certificate of integral parts of the installation in terms of fire protection, testing of functionality of stable installation, periodical testing of stable installation, legal entities for stable installation testing.

3. **Stable installations for fire extinguishing with heavy, medium and light foam:** functional scheme of operation, description of installation, integral parts of installation, types of installations: for heavy, medium and light foam, design and implementation of installations, requirements in terms of functioning of the installation and integral parts in fire – independent supply source, etc., quality certificate of integral parts and installation in terms of fire protection, testing the regularity and functionality of stable installation, periodical tests of the stable installations, legal entities for the maintenance and testing of stable systems.

4. **Stable systems for fire extinguishing with powder:** functional scheme of operation, description of installation, integral parts of installation, types of installations: design and implementation of installations, requirements in terms of functioning of installation and its integral parts in fire – independent supply source, etc., quality certificate of integral parts and installation in terms of fire protection, testing the regularity and functionality of the stable installation, periodical tests of stable installation, legal entities for the maintenance and testing of stable systems.

5. **Stable installations for extinguishing fire with carbon dioxide:** functional scheme of operation, description of installation, integral parts of installation, types of installations: design and implementation of installations, requirements in terms of functioning of the installation and integral parts in fire – independent supply source, etc., quality certificate of integral parts and installation in terms of fire protection, testing the regularity and functionality of stable installation, periodical tests of stable installation, legal entities for the maintenance and testing of stable systems.

6. **Stable installations for fire extinguishing with halon:** functional scheme of operation, description of installation, integral parts of installation, requirements in terms of functioning of installation and integral parts in fire – independent supply source, etc., quality certificate of integral parts and installation in terms of fire protection, testing the regularity and functionality of stable installation, periodical test of stable installation, legal entities for maintenance and testing of stable systems.

7. **Stable installation for fire extinguishing with pyrotechnic generated aerosol:** functional scheme of operation, description of installation, integral parts of installation, design and implementation of installations, requirements in terms of functioning of installation and its integral parts in fire – independent supply source, etc., quality certificate of integral parts and of installation in terms of fire protection, testing the regularity and functionality of stable installation, periodical tests of stable installations, legal entities for stable systems maintenance and testing.

8. **Stable installations for extinguishing fire with inert and other gases:** functional scheme of operation, description of installation, integral parts of installation, design and implementation of installations, requirements in terms of functionality of installations and its integral parts in fire – independent supply source, etc., quality certificate of integral parts and installation in terms of fire protection, testing the regularity and functionality of stable installations, periodical stable installation tests, legal entities for maintenance and testing of stable systems.

9. **Stable installation for fire warning:** functional scheme of operation, description of installation, integral parts of installation, types of fire warnings, centrals for fire warning, types of alarms, design and implementation of installation, requirements in terms of installation functioning and its integral parts in fire – independent supply source etc., quality certificate of integral parts and installation in terms of fire protection, testing the regularity and functionality of stable installation, periodical tests of the stable installation, legal entities for maintenance and testing of stable systems.

10. **Stable installation for detection of explosive gases and vapours:** functional scheme of operation, description of installation, integral parts of the installation, types of warnings for gases and vapours, calibration of annunciator, centrals for the detection of gases and vapours, types of alarms, design and implementation of installation, requirements in terms of functionality of installation and its integral parts in fire – independent supply source, etc., quality certificate of integral parts and the installation in terms of fire protection, testing the regularity and functionality of the stable installation, periodical tests of stable installation, legal entities for the maintenance and testing of stable systems.

11. **Installations, systems and apparatus for removal of smoke and heat:** functional scheme of operation, description of installation, integral parts of installation, types of smoke lids, central smoke removal systems, types of alarms, design and implementation of installation, requirements in terms of functioning of installation and its integral parts in fire – independent supply source, etc., quality certificate of the integral parts and installation in terms of fire protection, testing the regularity and functionality of stable installation, periodical tests of stable installation, legal entities for the maintenance and testing of stable systems.

B4) FIRE EXTINGUISHING APPARATUS AND EQUIPMENT

1. **Standardization and type of fire extinguishing equipment:** concept and the necessity of standardization and setting the type of fire extinguishing equipment. Division of fire extinguishing apparatuses and equipment, personal and collective equipment.

2. **Personal protection equipment:** protective work clothing, fire extinguishing helmet, work belt with axe, purpose, construction, integral materials, mode of use, maintenance and testing.

3. **Collective protection equipment:** apparatus for protection of breathing organs, protective mask, insulating apparatus with suppressed air, insulating apparatus with suppressed oxygen, apparatus with tubes, purpose, construction, integral materials, mode of use, maintenance and

testing.

4. **Protection equipment from flame and heat:** clothes for access and passage through the fire, purpose, integral materials, sustainability towards the fire, mode of use and maintenance.

5. **Equipment for protection from aggressive materials:** types of clothes, integral material, mode of use, purpose and maintenance.

6. **Apparatus for extinguishing initial fires:** hand apparatuses and transporting apparatuses, apparatuses for extinguishing with powder, carbon dioxide, halogen hydro carburet, water, purpose, construction, activation, servicing and testing.

7. **Apparatuses and equipment for extinguishing with water:** fire-fighting hose and appliances, connectors, suction baskets, collector, distribution, birches, mitigation of reaction's torrent, regulator of pressure, hydrants, successors and equipment of hydrants, purpose, integral materials, construction, maintenance, testing: "IFEX systems" for extinguishing.

8. **Fire extinguishing pumps:** division of fire extinguishing pumps, with piston, with centrifuge, of one scale, of two scales and of multi scales, parallel and serial connectors with centrifuge, vacuum apparatus, reductionist, testing the regularity, proper pump placement to extract water, relay water supply.

9. **Appliances for water extraction from high depths:** types of pumps, pumps with electrical energy, pumps with water turbine and injectors, construction, operation mode and maintenance.

10. **Appliances for gaining foams and extinguishing fire with foam:** mixtures of foam, birches for foam, foam generators, destination, construction, mode of use and maintenance.

11. **Equipment for hoist in height:** supportive ladders, sequential ladders, hanging leaders, extending ladders, pendant, marine and mechanical ladders, integral materials, mode of use and testing.

12. **Rescue equipment:** opened, closed and spiral issuer, jumper, air pillow, crossed rope, rescue ropes, self – rescuer, equipment for rescue from depths, destination, mode of use, maintenance and testing.

13. **Equipment for technical interventions:** scissors and hydraulic tongs, apparatus for thermal incision, saws and electrical saws, equipment and apparatuses for lifting and pulling the burden, hand tools, destination, construction, mode of use and maintenance.

14. **Equipment for hazardous substances:** equipment for collection, transfer and receipt of hazardous substances, equipment for occupation, destination, construction, mode of use and maintenance.

15. **Electrical equipment and equipment for light:** electric tools, portative lights, reflectors, mobile light equipment, destination, construction, mode of use and maintenance.

16. **Fumigation equipment:** tools and equipment for fumigation according to the principle of in – suppression and over – suppression, destination, construction, mode of use and maintenance.

17. Equipment for detection and dosimetry: detectors, dosimeters, separation, destination,

construction, mode of use and maintenance.

18. **Interconnection equipment:** portative radio stations, vehicle radio stations, radio connection systems, destination, construction, mode of use and maintenance.

19. **Fire extinguishing vehicles:** commanding, offensive and combined division, tankers, auto mechanical ladders, hydraulic junction platform, powder extinguishing vehicles, vehicles for extinguishing mountain fire, vehicles for technical interventions, container type vehicles, other vehicles, destination, technical features and possibilities and maintenance.

20. **Equipment for fire extinguishing from air:** airplanes, helicopters, extinguishing equipment, equipment for rescue by helicopter, types of aircrafts, destination, technical features and possibilities.

21. **Equipment for fire extinguishing with water:** fire extinguishing ship, boats, fire extinguishing and rescue equipment, destination, technical features and possibilities.

B5) FIRE EXTINGUISHING TECHNIQUES

1. **Classification and dynamics of fire:** classification of fire, explosion, limits of explosions, localization and liquidation of fire, fire basic parameters, air humidity, wind impact, combustion products, movement of smoke into fire, carbon monoxide.

2. **Basic tactical actions:** response preparation, response development, response termination, communication and coordination.

3. **Tactical use of extinguishing tools:** tactical use of water birches, foam, powder, carbon monoxide and halon during fire extinguishing.

4. **Extinguishing and rescue operation management:** determining the mode of tactical action, selection of extinguishing tools, decision making, work sectors, organization of accompanying services, cooperation with investigation bodies, ensuring traces causing the fire and case analysis.

5. **Tactical performance of fire extinguishing units:** tactical performance of the team, fire extinguishing company, divided performances, parallel, serial, combined performances, tactical undertakings, internal, external, combined, frontal, comprehensive and focused offensive.

6. **Protective measures during response:** entry in the space under fire, movement through the smoke area, high temperature, covered space with fire, explosion of gases and powder, risks from the demolition of structures, ladders, chimneys, risks from electrical shocks.

7. **Rescue and evacuation:** meaning of evacuation and rescue, mode of evacuation, risks during rescue and evacuation, protection and evacuation of endangered properties.

8. **Enumeration/systematization of fire extinguishing equipment:** alignment of fire extinguishing vehicles, extension of distribution hose, position of the distributor, collector, water supply of fire site, and offensive squad work.

9. **Fire extinguishing in a closed spaces:** fire extinguishing in basements, ground floors, floors, ceilings, roofs, chimneys, high facilities, facilities under construction.
10. **Fire extinguishing in conductor systems of electrical energy:** extinguishing electrical conductors, transformer stations, main distribution boxes, distribution boxes and protection measures.
11. **Fire extinguishing in electrical installations:** extinguishing equipment under operation, electrical locomotive, trams and trolley buses.
12. **Fire extinguishing in industry:** fire extinguishing in chemical industry, wood, textile, metal procession, mills and silos industries.
13. **Fire extinguishing in public buildings:** fire extinguishing at cinemas, theatres, hospitals, schools, shops, fairs and garages.
14. **Fire extinguishing in transportation vehicles:** fire extinguishing in vehicles, trucks, buses, airplanes, train wagons, tunnels, and in water.
15. **Fire extinguishing in opened spaces:** fire extinguishing in mountains, forage plant, agriculture properties, and waste storages.
16. **Fire extinguishing of explosive substances, liquid and gaseous flammable substances:** fire extinguishing in explosion substances storages, munitions and military equipment, underground reservoirs, pumping stations with liquid and gaseous flammable substances.
17. **Extinguishing fire from substances extinguished with difficulty:** coal, tires, straws, plastics, sodium, aluminium, phosphorus, sulphur, celluloid, calcium carbide.
18. **Fire extinguishing under difficult conditions, lack of water for fire extinguishing:** fire extinguishing during low temperatures, fire extinguishing during winds, fire extinguishing during nights.
19. **Control of smoke movement during fire:** control of smoke movement with natural routes, mandatory ventilation of facility, smoke of spaces with positive pressure with one or more ventilators.
20. **Technical interventions:** rescue of endangered persons in traffic accidents, rescue from elevators, rescue from depths, rescue from ice, rescue from vapours, intervention into water, water pumping.
21. **Responses towards hazardous substances:** tactical actions in chemical accidents, acids, acetylene, ammoniac, chlorine, fuel derivatives, radioactive substances, protection measures and decontamination.
22. **Tactical and psychical preparation of fire extinguishing units:** forms and modes of tactical preparation, performance of tactical duties, operative sketches of fire extinguishing, methodology of psycho – physical preparation of firefighting unit members, polygons for exercises, response analysis.

23. **Anti-terrorist protection:** notion, place and role of tools and hazardous substances which are used in terrorist attacks, standard and improvised tools, mode of initiating explosion substances, attacking objects, anti-fire custodies, procedures in case of warning intentionally placements, investigation after the explosion of saboteur tools.

V) SPECIAL PROGRAM FOR PERSONS PERFORMING FIRE PROTECTION WORK WITH MIDDLE EDUCATION PREPARATION

V1) PREVENTIVE PROTECTION FROM FIRE

1. **Technological measures of fire protection in fire sensitive technology buildings - general measures:** classification of buildings according to hazardousness against fire, fire risks and protection measures according to the industrial sectors, separation of buildings according to fires, equipment of buildings with equipment and installations for fire warning and fire extinguishing.

2. **Fire protection construction measures:** classification of buildings according to the purpose (public buildings, residential buildings, industrial buildings, storages and high buildings), fire loads in buildings, classification of construction elements according to the resistance / sustainability towards fire, classification of construction materials according to flammability, fire sectors – purpose and target, obstacles against fire (horizontal and vertical), walls against fire, secure fire distances, access routes for fire extinguishing vehicles, evacuation of people from buildings, hydrants network, construction measures to hazardous buildings – explosion absorbing materials, types of construction.

3. **Fire protection measures in mechanical installations for manipulation with liquid flammable substances:** construction and operation mode of reservoirs for liquid flammable substances, equipment of the reservoir with protective equipment (reservoir safety armour), construction of the pipelines for liquid flammable substances, equipment of pipelines with safety armour, protection of the reservoir from fire – stable extinguishing systems, equipment of reservoirs with heat protection systems – system for cooling the reservoirs, pumping – fire extinguishing systems, regular testing of installations and equipment (safety armour) of the reservoir.

4. **Fire protection measures for manipulation with gaseous flammable substances:** form and mode of reservoir operation for gaseous flammable substances, equipment of reservoir with protective measures (reservoir safety armour), form and mode of operation of pipelines of gaseous flammable substances, equipment of pipelines with safety armour, protection of reservoir from fire – stable extinguishing systems, equipment of reservoirs with heat protection system – reservoir cooling systems, pumping – fire extinguishing systems, certification of installations and equipment, testing the installations, equipment and building designs – reservoirs.

5. **Fire protection measures in mechanical ventilation systems:** implementation of natural ventilation of buildings, implementation of mandatory ventilation, implementation of local and general ventilation, implementation of mandatory oversight ventilation, implementation of mandatory controlled ventilation, implementation of systems for powder withdrawal, construction and construction mode of ventilation channels, equipment of ventilation channels with equipment for hindering the spread of fire (mobile lids against fire), ventilators – construction and implementation, conditioning, ventilation of spaces with explosive environment, testing installations and equipment of ventilation systems.

6. **Fire protection measures during welding:** regulation of permanent welding sites, regulation of temporary welding sites, fire protection measures in welding sites, safety armour – flame holders, implementation of welding installations according to the building, construction and safety equipment of canister for welding with gaseous flammable substances, construction and safety equipment of installations for driving the gaseous flammable substance for welding, regular testing of installations and welding equipment.

7. **Fire protection measures during heating of buildings:** mode of heating the buildings, storage spaces and substances reservoirs for heating the buildings, separation of the boiler from fire possibilities, ventilation of boiler space, equipment of boiler with fire extinguishing equipment and installation.

8. **Fire protection measures in electrical installations and equipment in construction buildings:** basic principles of construction buildings separation and general features and the meaning of electrical installation and equipment, classification of external impacts, insulating materials and electrical distribution, electrical distribution and limits of fire sectors, construction equipment and materials, basic principles of protection from electrical shock, protection from thermal effects, protection from excessive electricity, protection of voltage contact and electromagnetic obstacles, safety systems in buildings, orientation of movement and evacuation, oversight systems and central management as a fire protection component, basic principles for the selection and installation of electrical equipment and electrical network, grounding, protective conductors and protective conductors for potential equalizer, basic principles of atmospheric emptying protection, usage of electrical energy, most common errors as well as eventual modes of fire explosion, importance of regular maintenance.

9. **Fire protection measures in installations and electrical equipment in electromagnetic spaces:** basic principles of separation of electromagnetic buildings in manufacturing, conduction and distribution buildings, short description of manufacturing buildings with focus in hazard types, separation of conduction systems, basic concept of hazard systems and types, the notion of distribution systems and supply mode of buildings with electrical energy, mode of supply.

10. **Fire protection measures in installations and equipment in buildings for manufacturing, transportation and storage of liquid and gaseous flammable substances:** specifications which should be fulfilled by the electrical equipment and electrical conductor, meaning and importance of risk areas, meaning of the static electricity and protection measures, protection from atmospheric emptying, importance of regular and proper maintenance.

11. **Fire protection measures in installations and equipment in building for manufacturing, transportation, use and storage of explosive substances:** specifications which should be fulfilled by the electrical equipment and electrical conductor meaning of the static electricity and protective measures, protection from atmospheric emptying, importance of regular and proper maintenance.

V2) FIRE PROTECTION TOOLS

1. **Term fire extinguishing tools:** definition, division of fire extinguishing tools according to the mode of operation and their basic particulars.

2. **Combustion process in fire:** conditions for the generation of fire and the mechanism of its generation.

3. **Mode of operation of fire extinguishing tools:** cooling of combustible substances, withdrawal of the oxygen (strangulation), anti-catalytic actions.

4. **Selection of fire extinguishing tools:** selection mode according to the classes of fire.
5. **Water as a fire extinguishing tool:** mode of water operation during extinguishing, general water properties, specific heat, evaporation heat, possibility of decreasing the freezing point, risks related to water freezing, the tool for water spraying, possibility of using the water for extinguishing in various forms, effect of the momentum in substances extinguished with water, types of fires which can be extinguished with water, mode of operation of water vapours during fire extinguishing, fire which cannot be extinguished with water.
6. **Foam as a fire extinguishing tool:** types of foams (mechanical, chemical), foam extract, term, types (protein, synthetic), basic features of foam, tools and equipment for the production of foam, basic conditions of foam as a fire extinguishing tool, risks during its use, types of fire being extinguished by foam, basic properties of mechanical foam, division of mechanical foam according to the proliferation number, heavy mechanical foam, middle mechanical foam, light mechanical foam, basic properties of chemical foam, fires which cannot be extinguished by foam.
7. **Carbon dioxide as a fire extinguishing tool:** physical – chemical properties, mode of action during fire extinguishing, types of fires extinguished by the means of carbon dioxide, scope, risks during its use in closed spaces and protection ways.
8. **Powder for dry extinguishing of fire:** basic properties of powder, features required to be fulfilled by the powder, mode of operation of powder, types of fires extinguished by the means of powder, and scope.
9. **Halons as a fire extinguishing tool:** physical – chemical properties of halon 1211 and 1301, risks during its use in closed spaces and protection ways, mode of action during fire extinguishing, types of fires extinguished by the means of halon, scope, and toxicity.
10. **Aerosol as a fire extinguishing tool:** basic properties of aerosol, mode of action during fire extinguishing, types of fire extinguished by the means of this tool, scope, risks during its use and protection ways.
11. **Inert gases as a fire extinguishing tool:** basic properties, mode of action during fire extinguishing, types of fires extinguished by the means of this tool, scope, risks during its use and protection ways.
12. **Inergen as a fire fighting tool:** physical – chemical properties, mode of action during fire extinguishing, types of fires extinguished by the means of this tool, scope, risks during its use and protection ways.
13. **FM 200 as a fire extinguishing tool:** physical – chemical properties, mode of action during fire extinguishing, types of fires extinguished by the means of this tool, scope, risks during its use and protection ways, and toxicity.
14. **Hand tool for fire extinguishing:** sand, soil, various coverers, mode of use and types of fires extinguished by the means of these tools.

V3) FIRE EXTINGUISHING TOOLS AND EQUIPMENT

1. **Standardization and typing of fire extinguishing equipment:** concept and the need of standardization and typing of fire extinguishing equipment, division of fire extinguishing apparatuses and equipment, personal and collective equipment.
2. **Personal protection equipment:** protection work clothing, fire extinguishing helmet, work belt with axe, purpose, construction, integral materials, mode of use, maintenance and testing.
3. **Collective protection equipment:** apparatuses for protection of breathing organs, protection mask, insulating apparatuses with suppressed air, insulating apparatuses with suppressed oxygen, apparatuses with pipes, purpose, construction, integral parts, mode of use, maintenance and testing.
4. **Flame and heat protection equipment:** clothing for access and passage through the fire, purpose, integral materials, fire sustainability, mode of use and maintenance.
5. **Protection equipment from aggressive materials:** types of clothes, integral materials, mode of use, purpose and maintenance.
6. **Apparatuses for extinguishing initial fires:** hand apparatuses and transporting apparatuses, apparatuses with powder extinguishing, carbon dioxide, halogen hydrocarbon, water, purpose, construction, and activation, servicing and testing.
7. **Apparatuses and equipment for extinguishing with water:** fire extinguishing hoses and equipment, connectors, suction baskets, collector, distributor, nozzles, mitigation of torrent reaction, pressure regulator, hydrants, hydrants equipment, purpose, integral materials, construction, maintenance, testing, "IFEX" systems for extinguishing.
8. **Fire extinguishing pumps:** separation of fire extinguishing pumps with piston, with centrifuge, one scale, two scale and multi scale, parallel and serial connectors of centrifugal pumps, vacuum apparatus, reducer, testing the regularity, proper placement of the pump for extracting the water, relay water supply.
9. **Appliances for extracting water from large depths:** types of pumps, pumps with electrical energy, pumps with water turbine and injectors, construction, operation mode and maintenance.
10. **Appliances for gaining foams and extinguishing fire with foam:** mixtures of foam, nozzles for foam, foam generators, destination, construction, mode of use and maintenance.
11. **Climbing equipment:** supportive ladders, sequential ladders, hanging leaders, extending ladders, pendant, marine and mechanical ladders, integral materials, mode of use and testing.
12. **Rescue equipment:** opened, closed and spiral issuer, jumper, air pillow, crossed rope, rescue ropes, self – rescuer, equipment for rescue from depths, destination, mode of use, maintenance and testing.
13. **Equipment for technical interventions:** scissors and hydraulic wedges, apparatus for thermal incision, saws and electrical saws, equipment and apparatuses for lifting and pulling the weight, hand tools, destination, construction, mode of use and maintenance.
14. **Equipment for hazardous substances:** equipment for collection, transfer and receipt of hazardous substances, equipment for occupation, destination, construction, mode of use and

maintenance.

15. **Electrical and lighting equipment:** electric tools, portable lights, reflectors, mobile light equipment, destination, construction, mode of use and maintenance.

16. **Fumigation equipment:** tools and equipment for fumigation according to the principle of in – suppression and over – suppression, destination, construction, mode of use and maintenance.

17. **Equipment for detection and dosimeter:** detectors, dosimeters, separation, destination, construction, mode of use and maintenance.

18. **Interconnection equipment:** portative radio stations, vehicle radio stations, radio connection systems, destination, construction, mode of use and maintenance.

19. **Fire extinguishing vehicles:** commanding, offensive and combined division, tankers, auto mechanical ladders, hydraulic junction platform, powder extinguishing vehicles, vehicles for mountain fire extinguishing, vehicles for technical interventions, container type vehicles, other vehicles, destination, technical features and possibilities and maintenance.

20. **Equipment for fire extinguishing from air:** airplanes, helicopters, extinguishing equipment, equipment for rescue by helicopter, types of aircrafts, destination, technical features and possibilities.

21. **Equipment for fire extinguishing in water:** fire extinguishing ships, boats, fire extinguishing and rescue equipment, destination, technical features and possibilities.

22. **Stable systems for fire extinguishing:** stable systems for fire extinguishing with water, foam, powder, carbon monoxide, aerosol and other gases, automatic fire warning systems.

V4) FIRE FIGHTING TACTICS

1. **Classification and dynamics of fire:** classification of fire, explosion, limits of explosions, localization and liquidation of fire, fire basic parameters, air humidity, wind impact, combustion products, movement of smoke into fire, carbon monoxide.

2. **Basic tactical actions:** response preparation, response development, response termination, communication and coordination.

3. **Tactical use of extinguishing tools:** tactical use of water birches, foam, powder, carbon monoxide and halon during fire extinguishing.

4. **Extinguishing and rescue operation management:** determining the mode of tactical action, selection of extinguishing tools, decision making, work sectors, organization of accompanying services, cooperation with investigation bodies, ensuring traces causing the fire, case analysis.

5. **Tactical performance of fire extinguishing units:** tactical performance of the team, fire extinguishing company, divided performances, parallel, serial, combined performances, tactical undertakings, internal, external, combined, frontal, comprehensive and focused offensive.

6. **Protective measures during the response:** entry in the space under fire, movement through the smoked space, high temperature, covered space with fire, explosion of gases and powder, risks from the demolition of structures, ladders, chimneys, risks from electrical shocks.

7. **Rescue and evacuation:** meaning of evacuation and rescue, mode of evacuation, risks during rescue and evacuation, protection and evacuation of endangered properties.

8. **Order/systematization of fire extinguishing equipment:** alignment of fire extinguishing vehicles, extension of distribution hose, position of the distributor, collector, water supply of fire site, and work of the offensive squad.

9. **Fire extinguishing in a closed space:** fire extinguishing in basements, ground floors, floors, ceilings, roofs, chimneys, high facilities, facilities under construction.

10. **Fire extinguishing in conductor systems of electrical energy:** extinguishing electrical conductors, substations, main distribution boxes, distribution boxes and protection measures.

11. **Fire extinguishing in electrical installations:** extinguishing equipment under operation, electrical locomotive, trams and trolley buses.

12. **Fire extinguishing in industry:** fire extinguishing in chemical, wood, textile, metal processing, mills and silos industries.

13. **Fire extinguishing in public buildings:** fire extinguishing at cinemas, theatres, hospitals, schools, shops, fairs and garages.

14. **Fire extinguishing in transportation vehicles:** fire extinguishing in vehicles, trucks, buses, airplanes, train wagon, tunnels, in water.

15. **Fire extinguishing in open spaces:** fire extinguishing in mountains, forage plant, agriculture properties, and waste storages.

16. **Fire extinguishing of explosion substances, liquid and gaseous flammable substances:** fire extinguishing in explosion substances storages, munitions and military equipment, underground reservoirs, pumping stations with liquid and gaseous flammable substances

17. **Fire extinguishing of substances extinguished with difficulties:** coal, tires, straws, plastics, sodium, aluminium, phosphorus, sulphide, celluloid, calcium carbide.

18. **Fire extinguishing under difficult conditions, lack of water for fire extinguishing:** extinguishing during low temperatures, fire extinguishing during winds, fire extinguishing during nights.

19. **Control of smoke movement during fire:** control of smoke movement through natural routes, mandatory ventilation of facility, smoking of spaces with positive pressure with one or more ventilators.

20. **Technical interventions:** rescue of endangered persons in traffic accidents, rescue from ruins, rescue from elevators, rescue from depths, rescue from ice, interventions in water, water pumping.

21. **Responses towards hazardous substances:** tactical actions in chemical accidents, acids,

acetylene, ammoniac, chlorine, fuel derivatives, radioactive substances, protection measures and decontamination.

22. Tactical and psychical preparation of fire extinguishing units: forms and modes of tactical preparation, performance of tactical duties, operative sketches of fire extinguishing, methodology of psycho – physical preparation of fire fighting unit members, polygons for exercises, response analysis.

23. Anti-terrorist protection: notion, place and role of tools and hazardous substances which are used in terrorist attacks, standard and improvised tools, mode of initiating explosion substances, attacking objects, anti-fire custodies, procedures in case of warning intentionally placements, investigation after the explosion of saboteur tool.

G) PRACTICAL PART OF THE SPECIAL TRAINING

G1) FIRE EXTINGUISHING DRILLS

1. Practical work with equipment for protection of respiratory organs:

Work with insulating apparatuses in suppressed air, placement of mask and the apparatuses in the protection position, work with apparatuses, removal of mask and apparatuses, retention and control, filling the flask.

2. Practical work with protective clothing:

Work with cloths for entry and passage into the fire and clothing for hazardous substances, wearing, using, undressing, maintenance and control.

3. Placement of fire extinguishing equipment:

Placement of suction line, spreading the push hose, expanding the push line, placement of collector, distributors, pressure regulator, passing bridges, hose connectors, pulling the hoses through the facade, work with hose in high pressure, work with 3, 5, 7 and 9 unit members.

4. Educational drills with fire extinguishing pumps:

Elementary educational drill with one, two and three water torrent –III/1 (a).

5. Practical work with fire extinguishing equipment with water:

Work with all kinds of birches, formation of various types of birches, work with launcher and birches, monitor in vehicles, work with back pack.

Work with all kinds of nozzle, formation of various types of birches, work with launcher and birches, monitor in vehicles, work with back pack.

6. Practical work with fire extinguishing equipment with foam:

Placement and work with mediated mixing, work with nozzle of middle and heavy foam, work with foam generator, practical work in B class fire extinguishing by the means of foam.

7. Practical work with fire extinguishing apparatuses:

Practical work with hand held apparatuses and transporting apparatuses for fire extinguishing with powder, carbon dioxide and hand pump, work in filling, maintenance and testing, practical work in extinguishing B class fire, with hand pump and apparatuses.

8. Practical work with hydrants:

Work with hydrant over ground, underground and in walls, supply of vehicles with water through hydrants.

9. Practical work with apparatuses and equipment for water extraction:

Practical work with motor and electrical pumps, with injectors and turbine pump, water supply.

10. Practical work with climbing equipment in heights, and rescue:

Practical work with rope in heights, junctions and connectors, work with all kinds of fire extinguishing ladders, rescue with opened and closed launcher, air pillows, crossed rope, and self – rescue.

11. Tactical exercises of fire extinguishing:

Tactical exercise of fire extinguishing in floors, basement, roof, fire extinguishing in vehicles, work with 3, 6 and 9 reactors.

Prilog 1

Teme sa opsteg dela:	Broj casova
- normativno regulisanje zastite od pozara	16
- opsane materije, pozar i eksplozije -	18
Teme iz specijalnog dela posebne obuke za lica koji izvrsavaju poslove oz zastite od pozara sa visokom strucnom spremom:	
- preventivna zastita od pozara	40
- oprema za zastitu od pozara	20
- stabilni sistemi zastite od pozara	26
- sredstva i oprema za gasenje pozara	30
- tehnike gasenja pozara	30
Teme iz specijalnog dela posebne obuke za lica koji izvrsavaju poslove iz zastite pozara sa srednjom strucnom spremom:	
- preventivna zastita od pozara	24
- oprema za zastitu od pozara	18
- sredstva i oprema za gasenje pozara	36
- tehnike gasenja pozara	24
Prakticki deo posebne obuke	44

Z A H T E V

ZA POLAGANJE STRUCNOG ISPITA IZ OBLASTI ZASTITE OD POZARA

Broj zahteva: _____

Ime pravnog lica koji je odvijao posebnu obuku iz oblasti zastite od pozara, odnosno koji podnese zahtev za polaganje strucnog ispita: _____ od

Datum podnosenja zahteva: _____

Zahtev se upucuje za kandidata:

(Ime, ime jednog roditelja i prezime kandidata)

LBCR:

Datum i mesto rođenja:

Prebivaliste:

Nivo obrazovanja, odnosno stepen i vrsta skolske spreme – odsek, smer koji je kandidat završio:

Naziv poslodavca kod koga je kandidat zaposlen, vrsta poslova koje obavlja i godine radnog iskustva:

Vrsta ispita za koji se kandidat prijavljuje i u kom ispitnom roku zeli da polaze:

Podnosilac zahteva

ZAPISNIK

ZA POLAGANJE STRUCNOG ISPITA

Pred osnivanom komisijom odlukom br. _____, od _____

Je položio stručni ispit g/gdja: _____

(Ime, ime jednog roditelja i prezime)

Rodjen/na: _____ u _____ zaposlen kod:

_____ (ime poslodavca gde je kandidata zaposlen)

Polaganje ispita je odobreno odlukom br. _____ od _____, godina.

Ispit polaze: _____

(Po prvi put, drugi put/popravni ispit)

Kandidat je položio stručni ispit prema programu za radnike koji rade poslove u zaštiti od požara sa skolksom spremom _____.

Kandidat polaze stručni ispit pred komisijom u sledecem sastavu:

Ispit polaze dana: _____ u _____

Ispit je počeo u sati: _____

Na usmenom ispitu, iz utvrđenih tema su postavljena sledeca pitanja i to:

Normativno regulisanje zaštite od požara

Opasne materije, požar i eksplozive

Preventivna zaštita od požara Sredstva

za gasenje požara

Stabilni sistemi za zaštitu od požara

Sredstva i oprema za gasenje požara

Taktike gasenja požara

Takticki deo posebne buke

Nakon završavanja ispita, komisija je konstatovala sledece:

11. Kandidat je položio ispit.

12. Kandidat nije položio ispit.

13. Kandidat se upućuje za popravni ispit u jedinicama kao u nastavku:

14. Kandidat je odložio ispit zbog sledećih razloga: _____

15. Kandidat se povukao iz ispita zbog sledećih razloga: _____

Stručni ispit se završio u casova: _____

Članovi Komisije – Ispitivaci

Sekretar:

Generalni Direktor AEU:

**REPUBLIKA KOSOVA
MINISTARSTVO UNUTRASNJIH POSLOVA
AGENCIJA EMERGENTNOG MENADZIRANJA**

Br. _____/2017
Datum: _____.____.2017

Na osnovu člana 23 Administrativnog uputstva kandidatu se izdaje sertifikat za polaganje stručnog ispita u oblasti zaštite od požara:

Agencija Emergentnog Menadziranja izdaje:

**CERTIFIKAT
ZA POLAGANJE STRUCNOG ISPITA IZ OBLASTI PROTIV POZARNE ZASTITE**

(Ime, ime jednog roditelja i prezime)

(licni broj sa civilnog registra)

Rodjen/na: _____ u _____
dana _____ je POLOZIO/LA strucni ispit za radnike koji rade poslove za zastitu od pozara,
prema programu strucnog izpita za radnike sa obrazovanjem _____
završenu, pred Komisijom i Polaganje strucnog ispita, za lica koji rade poslove u zastiti od pozara.

Datum izdavanja potvrde: _____.

Generalni Direktor AEU:

**PROGRAM
ZA POLAGANJE STRUČNIH ISPITA LICA KOJA RADE NA POSLOVIMA ZAŠTITE OD POŽARA**

A) OPŠTI DEO PROGRAMA

A1) NORMATIVNO UREĐENJE ZAŠTITE OD POŽARA

1. Zakoni, Administrativna Uputstva, uredbe iz oblasti iz koje kandidat polaže stručni ispit: način donošenja propisa iz oblasti zaštite od požara; sprovođenje propisa iz oblasti zaštite od požara; prava, obaveze i odgovornosti subjekata zaštite od požara prema obavezama utvrđenim Zakonom o zaštiti od požara i propisima donesenim na osnovu njega; sadržaj procene ugroženosti od požara; način izrade i sadržaj plana zaštite od požara u svim nivoima upravljanja i subjekata kategorije jedan i dva, opšti akti o zaštiti od požara u pravnom licu; način upoznavanje zaposlenih sa merama zaštite od požara; vrste i način vođenja evidencija/registra iz oblasti zaštite od požara kod pravnih lica; nadzor nad sprovođenjem mera zaštite od požara; svrha i cilj inspekcijskog pregleda u oblasti zaštite od požara; ovlašćenja inspektora za zaštitu od požara prilikom obavljanja inspekcijskog nadzora; kazne zbog nesprovođenja propisanih i naloženih mera zaštite od požara; zakonski i podzakonski propisi kojima su utvrđeni prekršaji i krivična dela u oblasti zaštite od požara; krivična dela protiv službene dužnosti i javnih ovlašćenja; prekršajna i krivična dela zbog prikrivanja i neprijavlivanja požara i izvršioca požara; krivična dela protiv uništavanja i prikrivanja tragova krivičnih dela u vezi sa požarom i eksplozijom; krivična dela zbog neispravnosti uređaja za zaštitu; osnivanje vatrogasnih jedinica;

2. **Upravni postupak:** osnovna načela upravnog postupka; nadležnost u upravnom postupku; pokretanje upravnog postupka; dokazivanje u upravnom postupku; dostavljanje; rokovi; rešenje u upravnom postupku; sastavni delovi rešenja; rok za izdavanje rešenja; žalba i postupanje po žalbi; konačno, izvršno i pravnosnažno rešenje; troškovi i oslobađanje od troškova;.

A2) OPASNE MATERIJE, POŽAR I EKSPLOZIJA

1. **Opasne materije:** definicija opasnih materija; klasifikacija opasnih materija; osnovne karakteristike pojedinih klasa opasnih materija; preventivne mere pri postupanju sa opasnim materijama; mere lične zaštite prilikom manipulacije sa opasnim materijama; metodologija i način postupanja u slučaju akcidenta sa opasnom materijom.

2. **Procesi gorenja: definicija gorenja;** uslovi potrebni za proces gorenja; definicija gorivih i negorivih materija; temperatura paljenja - plamište; temperatura samopaljenja; temperatura ključanja (Vrelište); potpuno i nepotpuno gorenje; produkti gorenja zapaljivih i opasnih materija; egzotermne i endotermne reakcije; oksidacija.

3. **Požari:** definicija požara; osnovne osobine požara zapaljivih čvrstih materija; Osnovne osobine požara zapaljivih tečnih materija; Osnovne osobine požara zapaljivih gasovitih materija; Osnovne osobine požara zapaljivih metala; Klasifikacija požara prema klasi gorive materije: Podela požara prema veličini, vremenu izbivanja i mestu; Standardna požarna kriva opterećenja; Prateće pojave

požara toplota i produkti sagorevanja.

4. **Eksplozivna atmosfera:** definicija; uslovi za stvaranje eksplozivne atmosfere; ugrožen prostor; neugrožen prostor; izvor opasnosti; izdašnost izvora opasnosti; klasifikacija eksplozivne atmosfere u zone eksplozivnosti - Zona opasnosti; Zona opasnosti 0; Zona opasnosti 1; Zona opasnosti 2; granica zapaljivosti - eksplozivnosti; Donja granica eksplozivnosti, Gornja granica eksplozivnosti, siromašna smeša; zasićena smeša; ventilacija u funkciji smanjenja stepena eksplozivnosti atmosfere. Eksplozivne prašine.

5. **Eksplozija:** definicija eksplozije; uslovi za pojavu eksplozije; detonacija kao vid eksplozije; defragacija kao vid eksplozije; eksplozija vatrene lopte - "BLEVE"; Zone razaranja; podela zona razaranja-osnovne karakteristike; eksplozije eksplozivnih gasova; eksplozije eksplozivnih prašina.

6. **Izvori paljenja - uzročnik požara:** prenos toplote sa tela na telo; otvoreni plamen; eklektična varnica, elektrostatičko pražnjenje - kao prirodna pojava; statički elektricitet; mehanička varnica - udar dva tela; samopaljenje.

7.

B) SPECIJALISTIČKI PROGRAM ZA LICA KOJA OBAVLJAJU POSLOVE ZAŠTITE OD POŽARA SA STEČENIM VISOKIM OBRAZOVANJEM

B1) PREVENTIVNA ZAŠTITA OD POŽARA

B1.1) Mere zaštite od požara u urbanizmu

1. **Urbanistički uslovi za izgradnju objekata:** lokacija objekata - bezbednost sa aspekta zaštite od požara i eksplozija; pristupne saobraćajnice; bezbedan razvod cevovoda za zapaljive tečnosti i gasove; vodosnabdevanje - hidrantska mreža.

B1.2) Tehnološke mere zaštite od požara

1. **Tehnološke mere zaštite od požara kod objekata sa požarno osetljivim tehnologijama - opšte mere:** klasifikacija objekata prema ugroženosti od požara; opšte opasnosti od požara; požarne opasnosti i mere zaštite po granama industrije; požarno izdvajanje objekata; opremanje objekata uređajima i instalacijama za dojavu i gašenje požara.

2. **Tehnološke mere zaštite od požara na objektima sa zapaljivim tečnostima:** klasifikacija zapaljivih tečnosti; određivanje lokacijskih uslova za bezbedan smeštaj zapaljivih tečnosti; bezbedonosna rastojanja objekata; izdvajanje objekata i delova objekata sa zapaljivim tečnostima u posebne požarne sektore; opremanje objekata uređajima i instalacijama za dojavu i gašenje požara.

3. **Tehnološke mere zaštite od požara na objektima sa zapaljivim gasovima:** klasifikacija zapaljivih gasova; određivanje lokacijskih uslova za bezbedan smeštaj zapaljivih gasova; bezbednosna rastojanja objekata - zone razaranja; izdvajanje objekata i delova objekata sa zapaljivim gasovima u posebne požarne sektore; opremanje objekata uređajima i instalacijama za dojavu i gašenje požara.

4. **Tehnološke mere zaštite od požara na objektima sa eksplozivnim materijama:** klasifikacija eksplozivnih materija; određivanje lokacijskih uslova za bezbedan smeštaj eksplozivnih materija; bezbedonosna rastojanja objekata; izdvajanje objekata i delova objekata sa eksplozivnim materijama u posebne požarne sektore; opremanje objekata uređajima i

instalacijama za dojavu i gašenje požara.

B1.3) Građevinske mere zaštite od požara

1. Građevinske mere zaštite od požara: klasifikacija zgrada prema nameni (javni objekti, stambeni objekti, industrijski objekti, skladišta i visoki objekti); požarno opterećenje objekata; klasifikacija građevinskih elemenata i konstrukcija prema otpornosti na požara; klasifikacija građevinskih materijala prema gorivosti; određivanje stepena otpornosti objekta na požara odnosno njegovih konstrukcijskih elemenata; požarni sektori - svrha i cilj; protivpožarne prepreke (horizontalne i vertikalne); protivpožarni zidovi; požarna bezbednosna rastojanja; zaštite građevinskih konstruktivnih elemenata od požara; pristupni putevi za vatrogasna vozila: evakuacija ljudi iz objekta; hidrantska mreža; građevinske mere kod opasnih objekata - eksplozivni odušci, vrste konstrukcija; Isprave o usaglašenosti građevinskih elemenata i konstrukcija, način ispitivanja građevinskih elemenata, konstrukcija i materijala.

B1.4) Mere zaštite od požara na mašinskim instalacijama

1. Mere zaštite od požara na mašinskim instalacijama za manipulaciju zapaljivim tečnostima: konstrukcija i način izrade rezervoara zapaljivih tečnosti; opremanje rezervoara zaštitnim uređajima (sigurnosna armatura rezervoara); konstrukcija i način izrade cevovoda zapaljivih tečnosti; opremanje cevovoda sigurnosnim armaturama; Zaštita rezervoara od požara - stabilni sistemi za gašenje; opremanje rezervoara sistemima za zaštitu od zagrevanja - sistemi za hlađenje rezervoara; pretakalište-sistemi za gašenje požara; sertifikacija instalacija i uređaja; ispitivanje instalacija, uređaja i konstrukcija objekata-rezervoara.

2. Mere zaštite od požara na mašinskim instalacijama za manipulaciju zapaljivim gasovima: konstrukcija i način izrade rezervoara zapaljivih gasova; opremanje rezervoara zaštitnim uređajima (sigurnosna armatura rezervoara); konstrukcija i način izrade cevovoda zapaljivih gasova; opremanje cevovoda sigurnosnim armaturama; zaštita rezervoara od požara - stabilni sistemi za gašenje; opremanje rezervoara sistemima za zaštitu od zagrevanja - sistemi za hlađenje rezervoara; pretakalište-sistemi za gašenje požara, sertifikacija instalacija i uređaja, ispitivanje instalacija, uređaja i konstrukcija objekata-rezervoara.

3. Mere zaštite od požara na mašinskim instalacijama sistema za ventilaciju: projektovanje i izvođenje prirodne ventilacije objekata; projektovanje i izvođenje prinudne ventilacije; projektovanje i izvođenje opšte i lokalne ventilacije; projektovanje i izvođenje nadgledane prinudne ventilacije; projektovanje i izvođenje kontrolisane prinudne ventilacije; klimatizacija; projektovanje i izvođenje sistema za oprašivanje; tehnološka šema delovanja sistema prinudnih ventilacija; konstrukcija i način izrade ventilacionih kanala; opremanje ventilacionih kanala uređajima za sprečavanje širenja požara (protivpožarne klapne); ventilatori - konstrukcija i izvođenje; ventilacija prostorija sa eksplozivnom atmosferom; sertifikacija instalacija i uređaja, ispitivanje instalacija, uređaja i konstrukcija ventilacionih sistema.

4. Mere zaštite od požara pri zavarivanju: stalna mesta za zavarivanje; privremena mesta za zavarivanje; mere zaštite od požara na mestima za zavarivanje; sigurnosna armatura - zadržaći plamena; projektovanje i izvođenje instalacije za zavarivanje po objektu; konstrukcija i sigurnosni uređaji skladišnih boca sa zapaljivim gasovima za zavarivanje; konstrukcija i sigurnosni uređaji instalacije za razvod zapaljivim gasovima za zavarivanje; sertifikacija instalacija i uređaja;

ispitivanje instalacija i uređaja za zavarivanje.

5. **Mere zaštite od požara pri zagrevanju objekata:** način zagrevanja objekta; skladišni prostori i rezervoari za gorivo za zagrevanje objekata; požarno izdvajanje kotlarnice; ventilacija prostora kotlarnice; opremanje kotlarnice uređajima i instalacijama za gašenje požara.

B1.5) Mere zaštite od požara na elektroinstalacijama i uređajima:

1. **Mere zaštite od požara na elektroinstalacijama i uređajima u građevinskim objektima:** osnovni principi podele građevinskih objekata i opšte karakteristika i pojam elektroinstalacija i opreme; klasifikacija spoljašnjih uticaja, izolacioni materijali i električni razvod; električni razvod i granice požarnih sektora, električna oprema i materijali od kojih je napravljena; osnovni principi zaštite od električnog udara, zaštite od toplotnog dejstva, zaštite od prekomerne struje, zaštite od napona dodira i elektromagnetnih smetnji; sigurnosni sistemi u objektima, usmeravanje kretanja i evakuacija, sistemi centralnog nadzora i upravljanja kao komponenta zaštite od požara; osnovni principi za izbor i ugradnju električne opreme i električnog razvoda, uzemljenje, zaštitni provodnici i zaštitni provodnici za izjednačenje potencijala; osnovni principi zaštite objekta od atmosferskog pražnjenja; upotreba električne energije, najčešće greške kao i eventualni načini nastajanja požara, značaj pravilnog održavanja.

2. **Mere zaštite od požara na elektroinstalacijama i uređajima u elektroenergetskim postrojenjima:** osnovni principi podele elektroenergetskih objekata na proizvodne prenosne i distributivne objekte; kratak opis proizvodnih objekata sa osvrtom na vrste rizika; podela prenosnih sistema, osnovni koncept sistema i vrste rizika; pojam elektrodistributivnih sistema i način snabdevanja objekata električnom energijom, načini snabdevanja.

3. **Mere zaštite od požara na elektroinstalacijama i uređajima u objektima za proizvodnju, promet i skladištenje zapaljivih tečnosti i gasova:** Specifičnosti koje mora ispuniti električna oprema i električni razvod, pojam i značaj zona opasnosti, pojam statičkog elektriciteta i zaštitne mere, zaštita od atmosferskog pražnjenja, značaj pravilnog i redovnog održavanja.

4. **Mere zaštite od požara na elektroinstalacijama i uređajima u objektima za proizvodnju, promet, korišćenje i skladištenje eksploziva i eksplozivnih materija:** specifičnosti koje mora ispuniti električna oprema i električni razvod, pojam statičkog elektriciteta i zaštitne mere, zaštita od atmosferskog pražnjenja, značaj pravilnog i redovnog održavanja.

5. **Pojam i značaj tehničkih propisa za elektroinstalacije:** način donošenja, podela nadležnosti, značaj standarda, pojam i vrste isprava o usaglašenosti.

B2) SREDSTVA ZA GAŠENJE POŽARA

1. **Pojam sredstava za gašenje požara:** definicija; podela sredstava za gašenje požara prema načinu delovanja i njihova osnovna svojstva.

2. **Proces gorenja u požaru:** uslovi za nastanak požara i mehanizam nastanka požara.

3. **Način delovanja sredstava za gašenje požara:** hlađenje gorive materije; oduzimanje kiseonika (gušenje); antikatalitičko dejstvo.
4. **Odabir sredstva za gašenje požara:** način odabira prema klasi požara.
5. **Voda kao sredstvo za gašenje požara:** način delovanja vode pri gašenju; opšte osobine vode; specifična toplota; toplota isparavanja; mogućnost sniženja tačke smrzavanja, opasnosti u vezi sa smrzavanjem vode; sredstvo za kvašenje vode; mogućnost upotrebe vode za gašenje u raznim oblicima; dejstvo vodenog mlaza na materije koje se gase vodom; vrste požara koji se gase vodom; način delovanja vodene pare pri gašenju požara; požari koji se ne gase vodom.
6. **Pene kao sredstvo za gašenje požara:** vrste pene (mehanička, hemijska); ekstrat za penu, pojam, vrste (proteinsko, sintetičko); osnovne karakteristike pene (broj upenjavanja, sposobnost tečenja i klizanja, izolaciona sposobnost, stabilnost pene, postojanost na visokim temperaturama, kompatibilnost penila); sredstva i uređaji za dobijanje pene; osnovni zahtevi za penu kao sredstvo za gašenje; opasnosti pri upotrebi; vrste požara koji se gase penom; mehanička pena-osnovne osobine; podela mehaničke pene prema broju penušanja; teška mehanička pena; srednja mehanička pena; laka mehanička pena; hemijska pena - osnovne osobine; požari koji se ne gase penom; sertifikat o kvalitetu pene; postupak ispitivanja pene.
7. **Ugljendioksid kao sredstvo za gašenje požara:** fizičko hemijske osobine; način delovanja prilikom gašenja; vrste požara koji se gase ugljendioksidom; oblast primene; opasnosti pri upotrebi u zatvorenim prostorijama i način zaštite.
8. **Prah za suvo gašenje požara: osnovne osobine praha;** sastav praha; svojstva koja se zahtevaju od praha; način delovanja praha; vrste požara koji se gase prahom; oblast primene; postupak ispitivanja praha; sertifikat o kvalitetu.
9. **Haloni kao sredstvo za gašenje požara:** fizičko hemijske osobine Halona 1211 i 1301; opasnosti pri upotrebi u zatvorenim prostorijama i način zaštite; način delovanja prilikom gašenja; vrste požara koji se gase halonima; oblast primene; toksičnost; sertifikat o kvalitetu.
10. **Aerosoli kao sredstva za gašenje požara:** osnovne osobine aerosola; način delovanja prilikom gašenja; vrste požara koji se gase ovim sredstvom; oblast primene; opasnosti pri upotrebi i način zaštite; primena u eksplozivnim atmosferama; sertifikat o kvalitetu.
11. **Inertni gasovi kao sredstva za gašenje požara:** osnovne osobine; način delovanja prilikom gašenja; vrste požara koji se gase; oblast primene; opasnosti pri upotrebi i način zaštite; sertifikat o kvalitetu.
12. **Inergen kao sredstvo za gašenje požara:** fizičko hemijske osobine; način delovanja prilikom gašenja; vrste požara koji se gase ovim sredstvom; oblast primene; opasnosti pri upotrebi i način zaštite; sertifikat o kvalitetu.
13. **FM 200 kao sredstvo za gašenje požara:** fizičko hemijske osobine; način delovanja prilikom gašenja; vrste požara koji se gase ovim sredstvom; oblast primene; opasnosti pri upotrebi i način zaštite; toksičnosti; sertifikat o kvalitetu.

14. **Priručna sredstva za gašenje požara:** pesak; zemlja; razni prekrivači; način upotrebe i vrste požara koji se mogu gasiti ovim sredstvima.

B3) STABILNI SISTEMI ZA ZAŠTITU OD POŽARA

1. **Stabilne instalacije za gašenje požara vodom tipa sprinkler:** funkcionalna šema delovanja, opis instalacije, sastavni delovi i instalacije, vrste sprinkler instalacija: mokra, suva, vrste sprinkler ventila, vrste sprinkler mlaznica, sprinkler instalacija visokog pritiska-vodena magla, projektovanje i izvođenje instalacije, zahtevi u pogledu funkcionisanja instalacije i sastavnih delova instalacije u požaru - nezavisni izvor napajanja i dr., sertifikat kvaliteta sastavnih delova i instalacije u pogledu zaštite od požara, ispitivanje ispravnosti i funkcionalnosti instalacije, periodična ispitivanja stabilnih instalacija, pravna lica za održavanje i ispitivanje stabilnih instalacija.

2. **Stabilne instalacije za gašenje požara vodom, tipa drenčer:** funkcionalna šema delovanja, opis instalacije, sastavni delovi instalacije, vrste drenčer ventila, vrste mlaznica, projektovanje i izvođenje instalacije, zahtevi u pogledu funkcionisanja instalacije i sastavnih delova instalacije u požaru - nezavisni izvor napajanja i dr., sertifikat kvaliteta sastavnih delova i instalacije u pogledu zaštite od požara, ispitivanje ispravnosti i funkcionalnosti stabilne instalacije, periodična ispitivanja stabilnih instalacija, pravna lica za održavanje i ispitivanje stabilne instalacije.

3. **Stabilne instalacije za gašenje požara teškom, srednjom i lakom penom:** funkcionalna šema delovanja, opis instalacije, sastavni delovi instalacije, vrste instalacija: za tešku, srednju i laku pena, vrste mlaznica, projektovanje i izvođenje instalacije, zahtevi u pogledu funkcionisanja instalacije i sastavnih delova instalacije u požaru - nezavisni izvor napajanja i dr.; sertifikat kvaliteta sastavnih delova i instalacije u pogledu zaštite od požara, ispitivanje ispravnosti i funkcionalnosti stabilne instalacije, periodična ispitivanja stabilne instalacije, pravna lica za održavanje i ispitivanje stabilnih instalacija.

4. **Stabilne instalacije za gašenje požara prahom:** funkcionalna šema delovanja, opis instalacije, sastavni delovi instalacije, vrste instalacija: projektovanje i izvođenje instalacije, zahtevi u pogledu funkcionisanja instalacije i sastavnih delova instalacije u požaru - nezavisni izvor napajanja i dr.; sertifikat kvaliteta sastavnih delova i instalacije u pogledu zaštite od požara, ispitivanje ispravnosti i funkcionalnosti stabilne instalacije, periodična ispitivanja stabilne instalacije, pravna lica za održavanje i ispitivanje stabilnih instalacija.

5. **Stabilne instalacije za gašenje požara ugljen-dioksidom:** funkcionalna šema delovanja, opis instalacije, sastavni delovi instalacije, vrste instalacija: projektovanje i izvođenje instalacije, zahtevi u pogledu funkcionisanja instalacije i sastavnih delova instalacije u požaru - nezavisni izvor napajanja i dr.; sertifikat kvaliteta sastavnih delova i instalacije u pogledu zaštite od požara, ispitivanje ispravnosti i funkcionalnosti stabilne instalacije, periodična ispitivanja stabilne instalacije, pravna lica za održavanje i ispitivanje stabilnih instalacija.

6. **Stabilne instalacije za gašenje požara halonom:** funkcionalna šema delovanja, opis instalacije, sastavni delovi instalacije, zahtevi u pogledu funkcionisanja instalacije i sastavnih delova instalacije u požaru - nezavisni izvor napajanja i dr.; sertifikat kvaliteta sastavnih delova i instalacije u pogledu zaštite od požara, ispitivanje ispravnosti i funkcionalnosti stabilne instalacije, periodična ispitivanja stabilne instalacije, pravna lica za održavanje i ispitivanje stabilnih

instalacija.

7. Stabilne instalacije za gašenje požara pirotehnički generisanim aerosolom: funkcionalna šema delovanja, opis instalacije, sastavni delovi instalacije, projektovanje i izvođenje instalacije, zahtevi u pogledu funkcionisanja instalacije i sastavnih delova instalacije u požaru - nezavisni izvor napajanja i dr.; sertifikat kvaliteta sastavnih delova i instalacije u pogledu zaštite od požara, ispitivanje ispravnosti i funkcionalnosti stabilne instalacije, periodična ispitivanja stabilne instalacije, pravna lica za održavanje i ispitivanje stabilnih instalacija.

8. Stabilne instalacije za gašenje požara inertnim gasovima i drugim gasovima: funkcionalna šema delovanja, opis instalacije, sastavni delovi instalacije, projektovanje i izvođenje instalacije, zahtevi u pogledu funkcionisanja instalacije i sastavnih delova instalacije u požaru - nezavisni izvor napajanja i dr.; sertifikat kvaliteta sastavnih delova i instalacije u pogledu zaštite od požara, ispitivanje ispravnosti i funkcionalnosti stabilne instalacije, periodična ispitivanja stabilne instalacije, pravna lica za održavanje i ispitivanje stabilnih instalacija.

9. Stabilne instalacije za dojavu požara: funkcionalna šema delovanja, opis instalacije, sastavni delovi instalacije, vrste javljača požara, centrale za dojavu požara, vrste alarma: projektovanje i izvođenje instalacije, zahtevi u pogledu funkcionisanja instalacije i sastavnih delova instalacije u požaru - nezavisni izvor napajanja i dr.; sertifikat kvaliteta sastavnih delova i instalacije u pogledu zaštite od požara, ispitivanje ispravnosti i funkcionalnosti stabilne instalacije, periodična ispitivanja stabilne instalacije, pravna lica za održavanje i ispitivanje stabilnih instalacija.

10. Stabilne instalacije za detekciju eksplozivnih gasova i para: funkcionalna šema delovanja, opis instalacije, sastavni delovi instalacije, vrste javljača gasova i para, kalibrisanje javljača: centrale za detekciju gasova i para, vrste alarma: projektovanje i izvođenje instalacije, zahtevi u pogledu funkcionisanja instalacije i sastavnih delova instalacije u požaru - nezavisni izvor napajanja i dr.; sertifikat kvaliteta sastavnih delova i instalacije u pogledu zaštite od požara, ispitivanje ispravnosti i funkcionalnosti stabilne instalacije, periodična ispitivanja stabilne instalacije, pravna lica za održavanje i ispitivanje stabilnih instalacija.

11. Instalacije, sistemi i uređaji za odvođenje dima i toplote: funkcionalna šema delovanja, opis instalacije, sastavni delovi instalacije, vrste dimnih klapni, centrale sistema za odimljavanje, vrste alarma, projektovanje i izvođenje instalacije, zahtevi u pogledu funkcionisanja instalacije i sastavnih delova instalacije u požaru - nezavisni izvor napajanja i dr.; sertifikat kvaliteta sastavnih delova i instalacije u pogledu zaštite od požara, ispitivanje ispravnosti i funkcionalnosti stabilne instalacije, periodična ispitivanja stabilne instalacije, pravna lica za održavanje i ispitivanje stabilnih instalacija.

B4) VATROGASNE SPRAVE I OPREMA

1. Standardizacija i tipizacija vatrogasne opreme: pojam i potreba standardizacije i tipizacije vatrogasne opreme, podela vatrogasnih sprava i opreme, lična i zajednička oprema.

2. Lična zaštitna oprema: radno-zaštitna odeća i obuća, vatrogasni šlem, radni opasač sa sekiricom, namena, konstrukcija, materijali izrade, načini korišćenja, održavanje i ispitivanje.

3. **Zajednička zaštitna oprema:** oprema za zaštitu organa za disanje, zaštitna maska, izolacioni aparati sa komprimiranim vazduhom, izolacioni aparati sa komprimiranim kiseonikom, cevni aparati, namena, konstrukcija, materijali izrade, način korišćenja, održavanje i ispitivanje.

4. **Zaštitna oprema od plamena i toplote:** odela za prilaz i odela za prolaz kroz vatru, namena, materijali izrade, otpornost na vatru, način korišćenja i održavanje.

5. **Oprema za zaštitu od agresivnih materija:** vrste odela, materijali izrade, način korišćenja, namena i održavanje.

6. **Aparati za gašenje početnih požara:** ručni i prevozni aparati, aparati za gašenje prahom, ugljen-dioksidom, halogenim ugljovodonicima, vodom, namena, konstrukcija, aktiviranje, servisiranje i ispitivanje.

7. **Sprave i oprema za gašenje vodom:** vatrogasna creva i pribor, spojnice, usisna korpa, sabirnica, razdelnica, mlaznice, ublaživač reakcije mlaza, regulator pritiska, hidranti, hidrantski nastavci i pribor, namena, materijal izrade, konstrukcija, održavanje, ispitivanje, "IFEX" sistemi za gašenje.

8. **Vatrogasne pumpe:** podela vatrogasnih pumpi, klipne, centrifugalne, jedno-stepena, dvo-stepena i višestepena, paralelna i redna veza centrifugalnih pumpi, vakum uređaj, reduktor, provera ispravnosti, pravilno postavljanje pumpe za crpljenje vodom, relejno snabdevanje vodom.

9. **Oprema za dobijanje vode iz većih dubina:** vrste pumpe, pumpe na elektro pogon, hidropogon (turbinske pumpe) i dubokosrkači, namena, konstrukcija, način rada i održavanje.

10. **Oprema za dobijanje i gašenje penom:** mešači pene, mlaznice za penu, peno-generatori, namena, konstrukcija, način korišćenja i održavanje.

11. **Sprave za penjanje:** lestve prislanjače, sastavljače, kukače, rastegače, mornarske, mehaničke, namena, materijali izrade, način korišćenja i ispitivanja.

12. **Oprema za spasavanje:** otvorene, zatvorene i spiralne spušnice, uskočnica, vazdušni jastuk, unakrsno uže, spasilačko uže, samo-spasilac, oprema za spasavanje iz dubina, namena, konstrukcija, način korišćenja, održavanje i ispitivanje.

13. **Oprema za tehničke intervencije:** hidraulične makaze i razupirači, uređaj za termičko sečenje, testera i motorna testera, oprema i uređaji za dizanje i izvlačenje tereta, ručni alati, namena, konstrukcija, način korišćenja i održavanje.

14. **Oprema za opasne materije:** oprema za sakupljanje, prenos i prijem opasnih materija, oprema za zahvat; namena, konstrukcija, način korišćenja i održavanje.

15. **Električna oprema i oprema za osvetljenje:** električarski alat, ručne prenosne lampe, reflektori, prevozna oprema za rasvetu, namena, konstrukcija, način korišćenja i održavanje.

16. **Oprema za odimljavanje:** uređaji i oprema za odimljavanje na principu potpritiska i natpritiska, namena, konstrukcija, način korišćenja i održavanje.

17. **Oprema za detekciju i dozimetriju:** detektori, dozimetri, podela, namena, konstrukcija, način korišćenja i održavanje.

18. **Oprema za vezu:** prenosne radio stanice, radio stanice u vozilima, sistemi radio veza, namena, konstrukcija, način korišćenja i održavanje.

19. **Vatrogasna vozila:** komandna podela, navalno, kombinovano, cisterne, automehaničke lestve, platforma hidrauličnih zglobova, vozila za gašenje prahom, vozila za gašenje šumskih požara, vozila za tehničke intervencije, vozila kontejnerskog tipa, ostala vozila, namena, tehničke karakteristike i mogućnosti, i održavanje.

20. **Oprema za gašenje požara iz vazduha:** avioni, helikopteri, oprema za gašenje, oprema za spasavanje helikopterom, tipovi letelica, namena, tehničke karakteristike i mogućnosti.

21. **Oprema za gašenje požara na vodi:** vatrogasni brod, čamci, oprema za gašenje i spasavanje, namena, tehničke karakteristike i mogućnosti.

B5) TAKTIKE GAŠENJA POŽARA

1. **Klasifikacija i dinamika požara:** klasifikacija požara, eksplozija, granice eksplozivnosti, lokalizacija i likvidacija požara, osnovni parametri požara, vlažnost vazduha, uticaj vetra, proizvodi sagorevanja, kretanje dima u požaru, ugljenmonoksid.

2. **Osnovna taktička dejstva:** priprema intervencije, tok intervencije, završetak intervencije, komunikacija i koordinacija.

3. **Taktička primena sredstava za gašenje:** taktička primena vodenih mlazeva, pene, praha, ugljendioksida i halona prilikom gašenja požara.

4. **Rukovođenje akcijom gašenja i spašavanja:** određivanje taktičkog nastupa, izbor sredstva za gašenje, donošenje odluka, sektori rada, organizovanje pratećih službi, saradnja sa istražnim organima, obezbeđenje tragova nastanka požara i analiza događaja.

5. **Taktički nastupi vatrogasnih jedinica:** taktički nastupi vatrogasnog odeljenja, voda, čete, odvojeni, paralelni, serijski, relejni, kombinovani nastupi, taktički zahvati, unutrašnja, spoljna, kombinovana, frontalna, obuhvatna i koncentrisana navala.

6. **Mere bezbednosti tokom intervencije:** ulazak u prostoriju zahvaćenu požarom, kretanje kroz zadimljeni prostor, visoka temperatura, prostor obuhvaćen požarom, eksplozija gasova i prašine, opasnosti od rušenja konstrukcija, stepeništa, dimnjaka, opasnosti od električnog udara.

7. **Spasavanje i evakuacija:** pojam evakuacije i spasavanja, način evakuacije, opasnosti prilikom spasavanja i evakuacije, zaštita i evakuacija ugrožene imovine.

8. **Svrstavanje/ postavljanje vatrogasne opreme:** raspored vatrogasnih vozila, polaganje potisnih creva, položaj razdelnice, sabirnice, snabdevanje vodom mesta požara, i rad navalne grupe.

9. **Gašenje požara u zatvorenom prostoru:** gašenje požara u podrumu, prizemlju, spratove, tavanima, krovovima, dimnjacima, visokim objektima, objektima u izgradnji.
10. **Gašenje požara na sistemima za prenos električne energije:** gašenje elektro-vodova, trafo-stanica, glavnih razvodnih ormana, razvodne table, mere zaštite.
11. **Gašenje požara na elektro-postrojenjima:** gašenje uređaja pod naponom, električnih lokomotiva, tramvaja i trolejbusa.
12. **Gašenje požara u industriji:** gašenje požara u hemijskoj, drvnoj, tekstilnoj, metaloprerađivačkoj industriji, mlinovima i silosima.
13. **Gašenje požara u javnim objektima:** gašenje požara u bioskopima, pozorištima, bolnicama, školama, radnjama, sajmovima, garažama.
14. **Gašenje požara na transportnim sredstvima:** gašenje požara na automobilima, kamionima, autobusima, avionima, vagonima voza, u tunelima, na vodi.
15. **Gašenje požara na otvorenom prostoru:** gašenje šumskih požara, krmnih useva, poljoprivrednih gazdinstva, deponija smeća.
16. **Gašenje požara eksplozivnih materija, zapaljivih tečnosti i gasova:** gašenje požara skladišta eksplozivnih materija, municije i vojne opreme, podzemnih rezervoara, pumpnih stanica zapaljivih tečnosti i gasova.
17. **Gašenje požara materija koje se teško gase:** ugalj, gume, slama, plastične mase, natrijum, aluminijum, fosfor, sumpor, celuloid, kalcijum-karbid.
18. **Gašenje požara u otežanim uslovima, nedostatak vode za gašenje:** gašenje pri niskim temperaturama, gašenje pri jakom vetru, gašenje požara noću.
19. **Kontrola kretanja dima pri požaru:** kontrola kretanja dima prirodnim putem, prinudno provetravanje objekta, odimljavanje prostora pozitivnim pritiskom sa jednim i više ventilatora.
20. **Tehničke intervencije:** spasavanje ugroženih u saobraćajnim udesima, spasavanje iz ruševina, spasavanje iz liftova, spasavanje iz dubina, spasavanje sa leda, intervencije na vodi, ispumpavanje vode.
21. **Intervencije na opasne materije:** taktička dejstva kod hemijskih udesa, kiseline, acetilena, amonijaka, hlora, naftnih derivata, radio-aktivne materije, mere zaštite i dekontaminacija.
22. **Taktička i psihološka priprema vatrogasnih jedinica:** forme i metode taktičke pripreme, obavljanje taktičkih zadataka, operativne šeme za gašenje požara, metodologija psiho-fizičke pripreme pripadnika vatrogasnih jedinica, poligoni za obuku, analize intervencija.
23. **Anti-teroristička zaštita:** pojam, mesto i uloga opasnih materija i sredstava koja se koriste u terorističkim napadima, standardna i improvizovana sredstva, način iniciranja eksploziva, objekti napada, protivpožarna dežurstva, postupak u slučaju dojava o podmetanju, uviđaj nakon eksplozija diverzantskog sredstva.

V) SPECIJALISTIČKI PROGRAM ZA LICA KOJA OBAVLJAJU POSLOVE ZAŠTITE OD POŽARA SA STEČENIM SREDNJIM OBRAZOVANJEM

V1) PREVENTIVNA ZAŠTITA OD POŽARA

1. **Tehnološke mere zaštite od požara kod objekata sa požarno osetljivim tehnologijama - opšte mere:** klasifikacija objekata prema ugroženosti od požara, opasnosti od požara i mere zaštite po sektorima industrije, izdvajanje objekata prema požaru, opremanje objekata uređajima i instalacijama za dojavu i gašenje požara.

2. **Građevinske mere zaštite od požara:** klasifikacija zgrada prema nameni (javni objekti, stambeni objekti, industrijski objekti, magacini i visoki objekti), požarno opterećenje u objektima, klasifikacija građevinskih elemenata i konstrukcija prema otpornosti na požar, klasifikacija građevinskih materijala prema sagorevanju, požarni sektori - svrha i cilj, protivpožarne (horizontalne i vertikalne) prepreke, protivpožarni zidovi, požarna bezbednosna rastojanja, pristupni putevi za vatrogasna vozila, evakuacija ljudi iz objekta, hidrantska mreža, građevinske mere kod opasnih objekata –amortizeri eksplozije, vrste konstrukcija.

3. **Mere zaštite od požara na mašinskim instalacijama za manipulaciju zapaljivim tečnostima:** konstrukcija i način izrade rezervoara za zapaljive tečnosti, opremanje rezervoara zaštitnim uređajima (sigurnosna armatura rezervoara), konstrukcija cevovoda zapaljivih tečnosti, opremanje cevovoda sigurnosnim armaturama, zaštita rezervoara od požara - stabilni sistemi za gašenje, opremanje rezervoara sistemima za zaštitu od zagrevanja - sistemi za hlađenje rezervoara, pretakalište - sistemi za gašenje požara, redovna ispitivanje instalacija i opreme (sigurnosne armature) rezervoara.

4. **Mere zaštite od požara na mašinskim instalacijama za manipulaciju zapaljivim gasovima:** konstrukcija i način izrade rezervoara zapaljivih gasova, opremanje rezervoara zaštitnim uređajima (sigurnosna armatura rezervoara), forma i način izrade cevovoda zapaljivih gasova, opremanje cevovoda sigurnosnim armaturama, zaštita rezervoara od požara - stabilni sistemi za gašenje, opremanje rezervoara sistemima za zaštitu od zagrevanja - sistemi za hlađenje rezervoara, pretakalište-sistemi za gašenje požara, certifikacija instalacija i uređaja, ispitivanje instalacija, uređaja i konstrukcija objekata-rezervoara.

5. **Mere zaštite od požara na mašinskim sistemima za ventilaciju:** izvođenje prirodne ventilacije objekata, izvođenje prinudne ventilacije, izvođenje opšte i lokalne ventilacije, izvođenje nadgledane prinudne ventilacije, izvođenje kontrolisane prinudne ventilacije, izvođenje sistema za oprašivanje, konstrukcija i način izrade kanala ventilacije, opremanje kanala ventilacije uređajima za sprečavanje širenja požara (protivpožarne klapne), ventilatori - konstrukcija i izvođenje, klimatizacija, ventilacija prostorija sa eksplozivnom atmosferom, ispitivanje instalacija i uređaja sistema ventilacije.

6. **Mere zaštite od požara pri zavarivanju:** uređenje stalnih mesta za zavarivanje, uređenje privremenih mesta za zavarivanje, mere zaštite od požara na mestima za zavarivanje, sigurnosna armatura - držači plamena, izvođenje instalacije za zavarivanje po objektu, konstrukcija i sigurnosni uređaji boca sa zapaljivim gasovima za zavarivanje, konstrukcija i sigurnosni uređaji

instalacije za razvod zapaljivim gasovima za zavarivanje, redovno ispitivanje instalacija i uređaja za zavarivanje.

7. Mere zaštite od požara pri zagrevanju objekata: način zagrevanja objekta, skladišni prostori i rezervoari za gorivo za zagrevanje objekata, izdvajanje kotlarnice od mogućnosti požara, ventilacija prostora kotlarnice, opremanje kotlarnice uređajima i instalacijama za gašenje požara.

8. Mere zaštite od požara na elektro-instalacijama i uređajima u građevinskim objektima: osnovni principi podele građevinskih objekata i opšte karakteristika i pojam elektro-instalacija i opreme, klasifikacija spoljašnjih uticaja, izolaciono materijali i električni razvod, električni razvod i granice požarnih sektora, oprema i materijali od kojih je napravljena, osnovni principi zaštite od električnog udara, zaštite od toplotnog dejstva, zaštite od prekomerne struje, zaštite od napona prilikom dodira i elektromagnetnih smetnji, sigurnosni sistemi u objektima, usmeravanje kretanja i evakuacija, sistemi centralnog nadzora i upravljanja kao komponenta zaštite od požara, osnovni principi za izbor i ugradnju električne opreme i električne mreže, uzemljenja, zaštitnih provodnika i zaštitnih provodnika za izjednačenje potencijala, osnovni principi zaštite objekta od atmosferskog pražnjenja, upotreba električne energije, najčešće greške kao i eventualni načini nastajanja požara, značaj pravilnog održavanja.

9. Mere zaštite od požara na elektro-instalacijama i uređajima u elektroenergetskim prostorima: osnovni principi podele elektroenergetskih objekata na proizvodne, prenosne i distributivne objekte, kratak opis proizvodnih objekata sa osvrtom na vrste rizika, podela prenosnih sistema, osnovni koncept sistema i vrste rizika, pojam distributivnih sistema i način snabdevanja objekata električnom energijom, načini napajanja.

10. Mere zaštite od požara na elektro-instalacijama i uređajima u objektima za proizvodnju, prevoz i skladištenje zapaljivih tečnosti i gasova: specifičnosti koje mora ispuniti električni uređaj i električni provodnik, pojam i značaj zona opasnosti, pojam statičkog elektriciteta i zaštitne mere, zaštita od atmosferskog pražnjenja, značaj pravilnog i redovnog održavanja.

11. Mere zaštite od požara na elektro-instalacijama i uređajima u objektima za proizvodnju, prevoz, korišćenje i skladištenje eksploziva i eksplozivnih materija: specifičnosti koje mora ispuniti električni uređaj i električni provodnik, pojam statičkog elektriciteta i zaštitne mere, zaštita od atmosferskog pražnjenja, značaj pravilnog i redovnog održavanja.

V2) SREDSTVA ZA ZAŠTITU OD POŽARA

1. **Pojam sredstava za gašenje požara:** definicija, podela sredstava za gašenje požara prema načinu delovanja i njihova osnovna svojstva.

2. **Proces gorenja u požaru:** uslovi za nastanak požara, mehanizam nastanka požara.

3. **Način delovanja sredstava za gašenje požara:** hlađenje gorive materije, oduzimanje kiseonika (gušenje) i antikatalitičko dejstvo.

4. **Odabir sredstva za gašenje požara:** način odabira prema klasi požara.

5. **Voda kao sredstvo za gašenje požara:** način delovanja vode pri gašenju, opšte osobine vode, specifična toplota, toplota isparavanja, mogućnost sniženja tačke smrzavanja, opasnosti u vezi sa

smrzavanjem vode, sredstvo za kvašenje vode, mogućnost upotrebe vode za gašenje u raznim oblicima, dejstvo vodenog mlaza na materije koje se gase vodom, vrste požara koji se gase vodom, način delovanja vodene pare pri gašenju požara i požari koji se ne gase vodom.

6. **Pena kao sredstvo za gašenje požara:** vrste pene (mehanička, hemijska), ekstrat za penu pojam, vrste (proteinsko, sintetičko), osnovne osobine pene, sredstva i uređaji za dobijanje pene, osnovni zahtevi za penu kao sredstvo za gašenje, opasnosti pri upotrebi, vrste pene, osnovna mehanička svojstva pene, podela mehaničke pene prema broju penušanja, teška mehanička pena, srednja mehanička pena, laka mehanička pena, osnovne osobine hemijske pene i požari koji se ne gase penom.

7. **Ugljendioksid kao sredstvo za gašenje požara:** fizičko hemijske osobine, način delovanja prilikom gašenja, vrste požara koji se gase ugljen-dioksidom, oblast primene, opasnosti pri upotrebi u zatvorenim prostorijama i način zaštite.

8. **Prah za suvo gašenje požara:** osnovne osobine praha, svojstva koja se zahtevaju od praha, način delovanja praha, vrste požara koji se gase prahom i oblast primene.

9. **Haloni kao sredstvo za gašenje požara:** fizičko hemijske osobine Halona 1211 i 1301, opasnosti pri upotrebi u zatvorenim prostorijama i način zaštite, način delovanja prilikom gašenja, vrste požara koji se gase halonima, oblast primene i toksičnosti.

10. **Aerosoli kao sredstva za gašenje požara:** osnovne osobine aerosola, način delovanja prilikom gašenja, vrste požara koji se gase ovim sredstvom, oblast primene, opasnosti pri upotrebi i način zaštite.

11. **Inertni gasovi kao sredstva za gašenje požara:** osnovne osobine, način delovanja prilikom gašenja, vrste požara koji se gase, oblast primene, opasnosti pri upotrebi i način zaštite.

12. **Inergen kao sredstvo za gašenje požara:** fizičko hemijske osobine, način delovanja prilikom gašenja, vrste požara koji se gase ovim sredstvom, oblast primene, opasnosti pri upotrebi i način zaštite.

13. **FM 200 kao sredstvo za gašenje požara:** fizičko hemijske osobine, način delovanja prilikom gašenja, vrste požara koji se gase ovim sredstvom, oblast primene, opasnosti pri upotrebi i način zaštite i toksičnosti.

14. **Aparati za gašenje požara:** pesak, zemlja, razni prekrivači, način upotrebe i vrste požara koji se mogu gasiti ovim sredstvima.

V3) VATROGASNE SPRAVE I OPREMA

1. **Standardizacija i tipizacija vatrogasne opreme:** pojam i potreba standardizacije i tipizacije vatrogasne opreme, podela vatrogasnih sprava i opreme, lična i zajednička oprema.

2. **Lična zaštitna oprema:** zaštitna radna odeća, vatrogasni šlem, radni opasač sa sekiricom, namena, konstrukcija, materijali izrade, načini korišćenja, održavanje i ispitivanje.

3. **Zajednička zaštitna oprema:** oprema za zaštitu disajnih organa, zaštitna maska, izolacioni aparati sa komprimiranim vazduhom, izolacioni aparati sa komprimiranim kiseonikom, cevni aparati, namena, konstrukcija, način korišćenja, održavanje i ispitivanje.
4. **Zaštitna oprema od plamena i toplote:** odela za prilaz i odela za prolaz kroz vatru, namena, materijali izrade, otpornost na vatru, način korišćenja i održavanje.
5. **Oprema za zaštitu od agresivnih materija:** vrste odela, materijali izrade, način korišćenja, namena i održavanje.
6. **Aparati za gašenje početnih požara:** ručni i prevozni aparati, aparati za gašenje prahom, ugljendioksidom, halogenim ugljovodonicima, vodom, namena, konstrukcija, aktiviranje, servisiranje i ispitivanje.
7. **Sprave i oprema za gašenje vodom:** vatrogasna creva i pribor, spojnice, usisna korpa, sabirnica, razdelnica, mlaznice, ublaživač reakcije mlaza, regulator pritiska, hidranti, hidrantni nastavci i pribor, namena, materijal izrade, konstrukcija, održavanje, ispitivanje i „IFEX” sistemi za gašenje.
8. **Vatrogasne pumpe:** podela vatrogasnih pumpi, klipne, centrifugalne, jednostepena, dvostepena i višestepena, paralelna i redna veza centrifugalnih pumpi, vakum uređaj, reduktor, provera ispravnosti, pravilno postavljanje pumpe za crpljenje vodom i relejno snabdevanje vodom.
9. **Oprema za dobijanje vode iz većih dubina:** vrste pumpi, pumpe na električni pogon, mpe sa vodenim turbinama i injektorima, konstrukcija, način rada i održavanje.
10. **Oprema za dobijanje i gašenje penom:** mešači pene, mlaznice za penu, generatori pene, namena, konstrukcija, način korišćenja i održavanje.
11. **Sprave za penjanje na visinu:** vatrogasne merdevine, prislanjače, sastavljače, kukače, rastegače, mornarske, mehaničke, namena, materijali izrade, način korišćenja, održavanje i ispitivanje.
12. **Oprema za spasavanje:** otvorena, zatvorena i spiralna spusnica, uskočnica, vazdušni jastuk, unakrsno uže, spasilačko uže, samospasilac, oprema za spasavanje iz dubina, namena, konstrukcija, način korišćenja, održavanje i ispitivanje.
13. **Oprema za tehničke intervencije:** hidraulične makaze i razupirač, uređaj za termičko sečenje, testere i električne testere, oprema i uređaji za dizanje i povlačenje tereta, ručni alati, namena, konstrukcija, način korišćenja i održavanje.
14. **Oprema za opasne materije:** oprema za sakupljanje, pretakanje i prihvat opasnih materija, oprema za zaptivanje, namena, konstrukcija, način korišćenja i održavanje.
15. **Električna oprema i oprema za osvetljenje:** Električarski alat, ručne prenosne lampe, reflektori, prevozna oprema za rasvetu, elektroagregati, namena, konstrukcija, način korišćenja i održavanje.

16. **Oprema za odimljavanje:** uređaji i oprema za odimljavanje na principu potpritiska i natpritiska, namena, konstrukcija, način postavljanja i rukovanja i održavanje.

17. **Oprema za detekciju i dozimetriju:** detektori, dozimetri, podela, namena, konstrukcija, način rada i održavanje.

18. **Oprema za vezu:** prenosne, ručne radio stanice, automobilske radio stanice, sistemi radio veza, namena, konstrukcija, način rukovanja i održavanje.

19. **Vatrogasna vozila:** podela, komandno, navalno, kombinovano, cisterne, automehaničke merdevine, hidraulična zglobna platforma, vozila za gašenje prahom, vozila za gašenje šumskih požara, vozila za tehničke intervencije, vozila kontejnerskog tipa, ostala vozila, namena, tehničke karakteristike i mogućnosti i održavanje.

20. **Oprema za gašenje požara iz vazduha:** avioni, helikopteri, oprema za gašenje, oprema za spasavanje helikopterom, tipovi letelica, namena, tehničke karakteristike i mogućnosti.

21. **Oprema za gašenje požara na vodi:** vatrogasni brod, čamci, oprema za gašenje i spasavanje, namena, tehničke karakteristike i mogućnosti.

22. **Stabilni sistemi za gašenje požara:** stabilni sistemi za gašenje požara vodom, penom, prahom, ugljenmonoksidom, aerosilima i drugim gasovima i automatski sistemi za dojavu požara.

V4) TAKTIKA GAŠENJA POŽARA

1. **Klasifikacija i dinamika požara:** klasifikacija požara, eksplozija, granice eksplozivnosti, lokalizacija i likvidacija požara, osnovni parametri požara, vlažnost vazduha, uticaj vetra, produkti gorenja, kretanje dima u požaru i ugljenmonoksid.

2. **Osnovna taktička dejstva:** priprema intervencije, tok intervencije, završetak intervencije, komunikacija i koordinacija.

3. **Taktička primena sredstava za gašenje:** taktička primena vodenih mlazeva, pene, praha, ugljenmonoksida i halona prilikom gašenja požara.

4. **Upravljanje operacijom gašenja i spašavanja:** utvrđivanje taktičke delatnosti, izbor sredstava za gašenje, donošenje odluka, radni sektor, organizacija pratećih službi, saradnja sa istražnim organima, pružanje vatrenog oružja i analiza događaja.

5. **Taktičko napredovanje vatrogasnih jedinica:** taktičko napredovanje vatrogasnog odeljenja, voda, vatrogasne kompanije, odvojena, paralelna, serijska, relejna, kombinovana napredovanja, taktički zahvati, unutrašnja, spoljna, kombinovana, frontalna, sveobuhvatna i koncentrična napredovanja.

6. **Mere bezbednosti u toku intervencije:** ulazak u prostoriju zahvaćenu požarom, kretanje kroz zadimljeni prostor, visoka temperatura, zatvorena prostorija zahvaćena požarom, eksplozija

gasova i prašina, opasnosti od rušenja konstrukcija, stepeništa, dimnjaka, opasnosti od električnog udara.

7. **Spasavanje i evakuacija:** pojam evakuacije i spasavanja, način evakuacije, opasnosti prilikom spasavanja i evakuacije, zaštita i evakuacija ugrožene imovine.

8. **Postavljanje/sistematizacija vatrogasne opreme:** raspored vatrogasnih vozila, polaganje potisnih creva, položaj razdelnice, sabirnice, snabdevanje vodom mesta požara i rad navalne grupe.

9. **Gašenje požara u zatvorenom prostoru:** gašenje požara u podrumima, prizemljima, spratovima, tavanskim prostorima, krovovima, dimnjacima, visokim objektima, objektima u izgradnji.

10. **Gašenje požara na sistemima za prenos električne energije:** gašenje električnih vodova, trafostanica, glavnih razvodnih ormana, razvodne table, zaštitnih mera.

11. **Gašenje požara na električnim instalacijama:** gašenje uređaja u funkciji, električnih lokomotiva, tramvaja i trolejbusa.

12. **Gašenje požara u industriji:** gašenje požara u hemijskoj, drvnoj, tekstilnoj, metaloprerađivačkoj industriji, mlinovima i silosima.

13. **Gašenje požara u javnim objektima:** gašenje požara u bioskopima, pozorištima, bolnicama, školama, prodavnicama, sajmovima i garažama.

14. **Gašenje požara na transportnim sredstvima:** Gašenje požara na automobilima, kamionima, autobusima, avionima, kompozicijama voza, u tunelima i na vodi.

15. **Gašenje požara na otvorenom prostoru:** gašenje šumskih požara, krmnih useva, poljoprivrednih gazdinstva i deponija smeća.

16. **Gašenje požara eksplozivnih materija, zapaljivih tečnosti i gasova:** gašenje požara skladišta eksplozivnih materija, municije i vojne opreme, nadzemnih rezervoara, pumpnih stanica, zapaljivih tečnosti i gasova.

17. **Gašenje požara materija koje se teško gase:** ugalj, gume, slama, plastične mase, natrijum, aluminijum, fosfor, sumpor, celuloid, kalcijum-karbid.

18. **Gašenje požara u otežanim uslovima: nedostatak vode za gašenje:** gašenje pri niskim temperaturama, gašenje pri jakom vetru, gašenje požara tokom noći.

19. **Kontrola kretanja dima pri požaru:** kontrola kretanja dima prirodnim putem, prinudno provetravanje objekta, odimljavanje prostora pozitivnim pritiskom sa jednim ili više ventilatora.

20. **Tehničke intervencije:** spasavanje ugroženih u saobraćajnim udesima, spasavanje iz ruševina, spasavanje iz liftova, spasavanje iz dubina, spasavanje sa leda, intervencije na vodi, ispumpavanje vode.

21. **Intervencije sa opasnim materijama:** taktička dejstva kod hemijskih udesa, kiseline,

acetilen, amonijak, hlor, naftni derivati, radio-aktivne materije, mere zaštite i dekontaminacija.

22. Taktička i psihološka priprema vatrogasnih jedinica: forme i metode taktičke pripreme, rešavanje taktičkih zadataka, operativne karte gašenja požara, metodika psiho-fizičke pripreme pripadnika vatrogasnih jedinica, poligoni za obuku, analize intervencija.

23. Antiteroristička zaštita: pojam, mesto i uloga opasne materije i sredstva koja se koriste u terorističkim napadima, standardna i improvizovana sredstva, način iniciranja eksplozivnih naprava, objekti napada, protivpožarna dežurstva, postupak u slušaju dojava o podmetanju, uviđaj nakon eksplozija diverzantskog sredstva.

G) PRAKTIČAN DEO POSEBNE OBUKE G1) VATROGASNE VEŽBE

1. Praktičan rad sa opremom za zaštitu disajnih organa:

Rad sa izolacionim aparatima na komprimirani vazduh, postavljanje maske i aparata u zaštitni položaj, rad sa aparatom, skidanje maske i aparata, održavanje i kontrola, punjenje boca.

2. Praktičan rad sa zaštitnom odećom:

Rad sa odećom za prilaz i prolaz kroz vatru i odećom za opasne materije, opremanje, korišćenje, raspremanje, održavanje i kontrolu.

3. Postavljanje vatrogasne opreme:

Postavljanje usisnog voda, polaganje potisnih creva, razvijanje potisne pruge, postavljanje sabirnice, razdelnice, regulatora pritiska, prelaznih mostova, veza za crevo, izvlačenje creva preko fasade, rad sa crevom visokog pritiska, rad sa 3, 5, 7, i 9 članova posade.

4. Školske vežbe sa vatrogasnim pumpama:

Osnovna školska vežba sa jednim, dva i tri mlaza vode - III/1 (a).

5. Praktičan rad sa opremom za gašenje požara vodom:

Rad sa svim vrstama mlaznica, formiranje raznih oblika mlazeva, rad sa bacačima i mlaznicama, monitorom u vozilima, rad sa naprtnjačom.

6. Praktičan rad sa opremom za gašenje penom:

Postavljanje i rad sa posrednom mešalicom, rad sa mlaznicama za srednju i tešku penu, rad sa generatorom pene, praktičan rad na gašenju požara klase B upotrebom pene.

7. Praktičan rad sa vatrogasnim aparatima:

Praktičan rad sa ručnim prenosnim i prevoznim aparatima za gašenje prahom, ugljendioksidom i ručnom pumpom, rad na punjenju, održavanju i ispitivanju, praktičan rad na gašenju požara klase

B, ručnom pumpom i ručnim aparatima. **8. Praktičan rad sa hidrantima:**

Rad sa nadzemnim, podzemnim i zidnim hidrantima, snabdevanje vozila vodom preko hidranata.

9. Praktičan rad sa uređajima i opremom za crpljenje vode:

Praktičan rad sa motornim i električnim pumpama, injektorom i pumpom sa turbinom, relejno snabdevanje vodom.

10. Praktičan rad sa opremom za penjanje na visinu i spasavanje:

Praktičan rad sa užetom za penjanje na visinu, čvorovi i veze, rad sa svim tipovima vatrogasnih merdevina, spasavanje otvorenom i zatvorenom spusnicom, vazдушnim jastukom, unakrsnim užetom, samospasiocem.

11. Taktičke vežbe gašenja požara:

Taktička vežba gašenja požara na spratu, u podrumu, na krovu objekta, gašenje požara na automobilima, rad sa 3, 6 i 9 izvršilaca.